

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK ÉS
ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTŐ:

BEDŐ ALBERT,

ORSZÁGOS FŐERDŐMESTER.

FŐMUNKATÁRS:

DIVALD ADOLF.

HUSZONKETTŐDIK ÉVFOLYAM.

I—XII. FÜZET.

1883.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti-Egyesületnek nem tagja 8 frt. Az egylet azon alapító tagjainak, kik legalább 150 frtot alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítvány kamat beküldése mellett ára 3 frt. Rendes tagoknak a 8 frt évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Könyvárusoknak százalék nem adatik, valamint egyes füzetek sem adatnak el.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA.

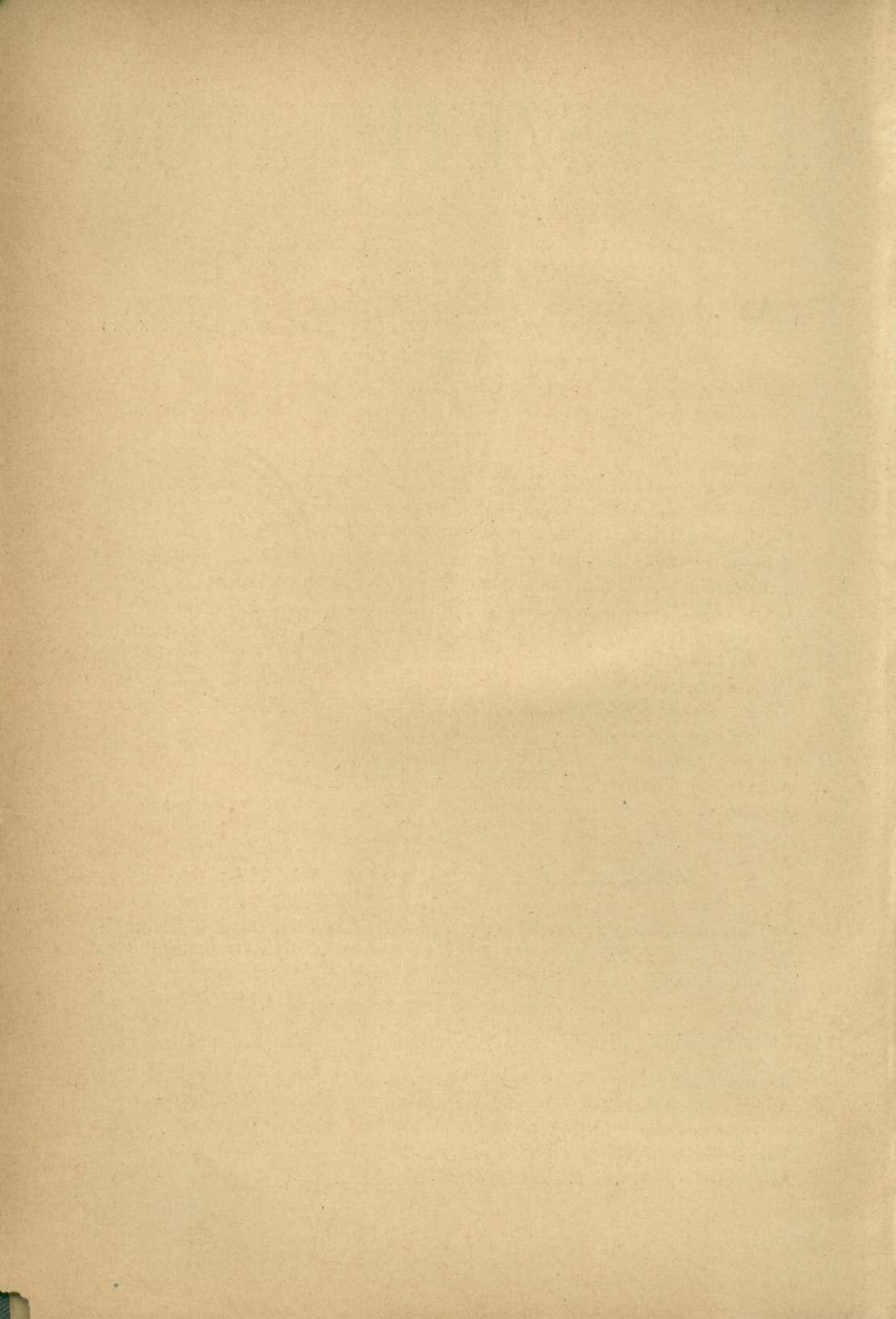
BUDAPESTEN, 1883.

ÁK. 578

A MAGYAR KIRÁLYI KALANDNYOMDÁBÓL.

Csop. V

szám.

Az „Erd. Lapok” 1883. évfolyamának tartalma.

Oldal.

Szabadalmazott sodronykötél-ergettyü. (Alkalmazva Gróf Pálffy Mór szomolányi erdőgondnokságában.) Irta: Szécsi Zsigmond, erdőakadémiai tanár	1
Sorbusainkról. Dr. Borbás Vinczétől	10
Magyarország erdőterményeinek áruforgalma az 1881-ik év 2-ik és az 1882-ik év 1-ső felében. Közli: Telkes Simon	20
Fenyő telepítés bükk által uralt területen. Irta: Spanyol Géza	32
A kéreg csersavtartalmát apasztó tényezők. Közli: Kovács Géza, főerdész	36
A Valonea tölgyfa honosításáról. Irta: Kallina Károly, erdőmester	39
Lapszemle. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“. „Quebrachofa“. A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“. A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“	41—43
Van-e a szarvasnak és őznek epéje? Közli: Nyulassy Farkas	43
Vidéki levelek. Írták: Kalmár Tivadar, m. k. erdőmester és Tóthi Szabó Sándor urak	45—50
Erdészeti műszavak. Közli: Borbás Vincze	51
A fapiacsról. (B.)	52, 160, 256, 357, 450, 529, 599, 683, 784, 875, 975, 1073
Adományok a „magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa“ javára	55, 257, 362, 455, 689, 882
Adományok a Wagner Károly alapítványra	56; 362
Felhívás az erdőbirtokosokhoz	57
Különfélék. Vadbőrök gyors kikészítése. „Gazdasági Mérnök“. Első magyar nemzetközi szabadalmi iroda. Erdői fenyőcsemeték nevelése. Az idegen fanemekkel való kísérletezés. „Erdészeti Zsebnaptár“ Változások az erdészeti szolgálat körében. Magyarosodunk. Halálozás	57—61
Erdészeti rendeletek tára	62, 168, 265, 369, 533, 615, 695, 986, 1078
Az Orsz. Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések	73, 177, 277, 376, 460, 537, 619, 698, 793, 883, 987, 1080
Az amerikai fűrészüzletről. Irta: Belházy Jenő, m. kir. erdőtitkár	89
Az erdészeti szakoktatás a giesseni egyetemen és az erdészeti államvizsgákra vonatkozó új szabályzat Ausztriában. Ismerteti: Farbak István	99
Magyar-Horvát erdészeti kérdés	111
Az erdészet 1883. évi államköltségvetése	114

A datok az „Erdészeti műszótár“-hoz. Irták: Nagy Gyula, Hóman Bálint, Kovács Géza, Blattny Ernő, Scholcz Károly, Ujlaki István, Horváth Sándor, Ziegelhoffer Mihály, Erdődi György, Géczy Lajos, Figura József és Sárközi Miksa urak . . .	122, 243, 436, 513, 581, 669, 761, 855
A kereskedésben leggyakrabban előforduló cserző anyagokról. Közli: Tavi Gusztáv . . .	129
Az erdei fák régi magyar nevei. Irtá: Szerémi . . .	133
A villám hatása a fák egészségére. Szerző engedélyével fordította és közli: J. L.—a. A. . .	144
Lapszemle. A „Forst- und Jagdzeitung“-ból. A fák csavart növése mint szilárdsági tényező. A tűzifafogyasztás előmozdítását célzó intézkedések. A körfűrészeknél előforduló testi sérüléseknek megakadályozásáról. „Forstwissenschaftl. Centralblatt“-ból . . .	147—151
Vadászati tárcza. Közli: Piso Cornél, Kallina Károly, Várnai Sándor és Pausinger József urak . . .	151, 249, 595, 870, 966
Vidéki levelek. Irták: Halácsy Kálmán és Sárközi Miksa urak . . .	155
A madárképű dió. Közli: Dr. Borbás Vince . . .	159
Különművek. Az országos vadászati védegyelet jutalmazása. Szarvasgomba. Az „Erdészeti Zsebnaptár“. Japán haszonfái. Fa vasuti talpfákra. Magyarosodunk . . .	163—166
Az Országos Erdészeti-Egyesület halottai . . .	167
A havasi fenyő (czirbolya f. Pinus cembra L.) ismeretéhez. Irtá: Lavottha Albert . . .	193
Kirándulás a fogarasi havasokba. Irtá: Fekete Lajos . . .	202, 307
Sorbusainkról. Dr. Borbás Vinczétől . . .	212
Önjegyző fa-átlazó. (Reuss-Kraft szabadalma) Közli: Szécsi Zsigmond . . .	225
A cserkéreg értékesítéséről. Irtá: gyöngyösi Schmidl Rezső . . .	228
Egyesületi közlemények. (Az Országos Erdészeti Egyesület 1883. évi február 25-én, márcziushó 20-án, április 26-án, szeptember 1-én és november 1-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve) . . .	234, 334, 408, 734, 949
Lapszemle. A műszaki célokra szükséges szárazfa. A „The Journal of Forestry“. A „The Forestry“. A „Centralblatt für das Gesamte Forstwesen“ . . .	244—248
Vidéki levelek. Irták: Récsei Pap Albert, erdész; Reman József, urad. erdőmester és Mixkovszky Károly, m. k. erdőgyakornok . . .	250—255
Felhívás . . .	258
Különművek. Az erdészeti honosítási kísérletek s azok jelentősége az iparra. A bokros rozs jelentőségéről az erdőművelésnél. Az erdei mezőgazdaság befolyása az erdőtalajra. A csicsóka ültetés haszna fiatal erdőültetéseknel. A jegenye nyár. A fák revesedésének kérdéséhez. Vadásznaptár. Trágyázási kísérletek. Európa épületfa, illetve haszonfa gazdaságáról. A The Forestry októberi száma. A szalonkavadászatra. „Erdészeti Rendeletek Tára“. „Erdészeti Zsebnaptár“. Magyarosodunk. Halálkozás . . .	258—265

A sark-térmérő (Polar-planiméter) elmélete és gyakorlati alkalmazása. Irta : Csiby Lőrincz, m. kir. erdőrendező	289
Az utak, vasutak és csatornák lejtjének befásításáról. Közli: Ercsényi Béla .	303
Az erdei- és vörösfenyő máramarosi tenyésztésének kérdéséhez. Irta: Krey- big László, m. kir. főerdész	320
A vadászatról szóló 1883. évi XX. törvénycikk	323
Tájékozás az 1885. évben Budapesten tartandó orsz. általános kiállítás ügyében .	338
Lapszemle. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“-ból. A „Forst- wissenschaftliches Centralblatt“-ból. A „The Forestry“-ból. „Oesterreichi- sche Vierteljahresschrift für Forstwesen“	346—349
A kőrismag csirázó képessége. Irta: Fuchs János, m. kir. erdész	350
Vidéki levél. Irta: Lavotha Albert	351
Különfélék. Franciaország nagyobb berendezésű magfejtőkkel bir. Ter- mészetes bizonyíték. Változások az erdészeti szolgálat körében. Áthelye- zések. Magyarosodunk	366—368
Erdői famagvak gyűjtése és csemeték nevelése ügyében. Irta: Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos	385
Az amerikai fűrészüzlet kérdéséhez. Irta: Maderspach Viktor	391
Adatok az Abies excelsa D. C. két fajzatának hazánkban való előfordulásához, és néhány szó az A. excelsa D. C. tobozpikkelyeinek alakjáról. Irta: Dietz Sándor	399
A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. törvénycikk .	415
Könyvismertetés. Fekete Lajostól	427
Lapszemle. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“. A „Forstwis- enschaftliches Centralblatt“. Az „Oesterreichische Forst Zeitung“. A „Forstliche Blätter“	433—435
Vidéki levelek. Írták: Marosi Ferencz és Ziegelhoffer Mihály, erdész urak	438—449
Pályázati határidő meghosszabbítása	459
Felhívás	459
Különfélék. Nemzetközi erdészeti kiállítás. „Erdészeti Zsebnaptár“. Vál- tozások az erdészeti szolgálat körében. Magyarosodunk. Halálozás .	459—460
Az élő sövény ültetéséről és kezeléséről. Irta: Mandelik Dániel, m. k. erdőmester	473
Egy siklóserű be- vagy kirakó szerkezet a tűzifa usztatásnál. (Rajzokkal.) Irta: Marosi Ferencz, m. kir. erdész	484
Mi által fokozható a szénnyeremény? Irta: Muissy István	492
A sarjerdőkben alkalmazható vágásmód kérdéséhez. Irta: Tavi Gusztáv, m. kir. erdészjelölt	499
A gyelmek-, fűrészek- és hernyókról. Irta: Pisó Cornel, m. kir. farak- tártiszt	502
Egy lúczyenyő különös termőhelye. Közli: Ercsényi Béla, m. kir. erdő- gyakornok	507

Lapszemle. A „Forstwissenschaftliches Centralblatt“. A francia fa- cipő-iparról. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“	509—512
Vidéki levél. Irta: Kováts György, m. kir. erdőőr	526
Különnfélék. A tanév kezdete a selmeczi erdészeti és bányászati akadé- mián. Magyarország gombái. Feltűnő vastagságu repkény borostyán. Szor- moru ugyan, de igaz. Magyarosodunk. Halálozás	529—532
A vigályos üzem kiváló tekintettel a bükk- és a tölgyre. Irta: Lavottha Albert, okleveles erdész	545
Elkülönítő szerkezet az usztatásnál. (Rajzzal). Irta: Marosi Ferencz, m. kir. erdész	556
A fenyvesek és a fenyvek magyar nevei Vas megyében. Dr. Borbás Vinczétől	559
Kőtörmelék, mint talajvédőszer. Irta: Pető Lajos, kir. alerdőfelügyelő	571
Douglas-fenyővel tett telepítési kísérletek. Irta: H. S.	576
A Balatonvidék erdősítése érdekében. (Nyílt levél az Országos Erdészeti- Egyesület t. választmányához). Irta: Luczenbacher Pál	577
A vanilin és coniferinről. Irta: Tomcsányi Gusztáv	578
Lapszemle. Az „Allgemeine Zeitung“ az eukalyptusról. Vasuti töltések befásításáról. A „Forstwissenschaftliches Centralblatt“ Darwin legújabb művéről. A „The Forestry“ — és a „Forstliche Blätter“-ből. A makk- telettetések	586—591
A skót erdészeti vizsgálat tárgyai. Közli: D.	591
Vidéki levél. Irta: Dévian Róbert, m. kir. főerdész	594
Figyelmeztetés az 1883. évi erdészeti államvizsgák tárgyában	608
Különnfélék. A szalma-fa. A klorophyll jegeczek sajátosságai. Cserkéreg az egerek rágása ellen. Régi magyar mű a fák betegségeiről. A fossil fatör- zsek pathológiája. Münchenben erdészeti kísérleti állomás. A fekete dió ültetése. Loranthonon élődő Viscum. Az angol erdészeti terminologia. Papiros fenyőfából. A pele (Myoxus) mint erdőpusztító Romániában erdő- tiszték kerestetnek. Magyarosodunk	608—614
Néhány szó a rosz karban lévő erdők helyrehozásáról. Irta: Fekete Lajos, m. kir. erdőtanácsos	625
Egy új közbözési képlet. Irta: Horváth Sándor	636
Magyarország erdőterményeinek áruforgalma az 1882-dik év második felében. Irta: Telkes Simon	646
Az ákácscsemeték egy újabb felfedezett ellensége. Irta: Rózsay Rezső, m. kir. erdőrendező	662
Az Ocneria dispár hernyójáról. Irta: Nagy Sándor	664
Lapszemle. A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“. A „Schweizerische Zeitschrift für das Forstwesen“. Az átmérők kikerekítéséről	666—668
A magyar nyelv érdekében. Irta: —á—é—	675
† Heyer Gusztáv	677
Vidéki levél. Irta: Marosi Ferencz	678
Hirdetmény a szegedi erdőőri szakiskola megnyitása tárgyában	684
Hirdetmény a folyó 1883-ik évben megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában	685

Hirdetmény a folyó 1883. évben megtartandó „erdőőri szakvizsgák“ ügyében .	685
Felhívás	685
Különmfélék. A métermértékek rövidített jelzése. A váltó- és mocsárláz ellen. A fák zöld revesedése. A kohók füstje által okozott növénymérgezés. Magyarosodunk	686—688
A havasi fenyő (czirbolya f. P. cembra L.) telepítéséről. Irta: Tomcsányi Gusztáv	713
Egy új műszer a fák méréséhez (ábrákkal). Irta: Nagy Gyula	717
Hazánk fűzfáinak fajvegyülékei. Dr. Borbás Vinczétől	721
Fiume fafogalma. Közli: Tigermann Sándor	726
A kőrismag csirázó képességéről. Irta: Vadas Jenő, m. k. erdész	733
Az amerikai erdészek nagygyűlése. Közli: M. P.	745
Az erdészet az 1882-dik évben a Schweiczban. Irta: J. N.	753
Lapszemle. A források keletkezéséről. A tölgymakk, bükkmakk és égermag áttelelése s csemetekertekbe való elvetése	754—760
Egy új tölgyfaj s összes hazai tölgyeink	769
Tölgyállabok gyéritése a lippai erdőgondnokságban. Irta: Fuchs János, m. kir. erdész	772
Vidéki levelek. Írták: Eresényi Béla, m. k. erdészjelölt és Sárközi Miksa, járási főerdész	775—788
Az 1885. évi budapesti kiállításról	780, 866
Felhívások	788
Különmfélék. A hirneves Pressler. A cserebogár és a lótetű pusztításáról. Rovarkárok. „Erdészeti Zsebnaptár“. Magyarosodunk	789—793
Az első erdőőri szakiskola. Irta: Horváth Sándor	809
Egy új lecsapoló zsilip-szerkezet. Közli: Divald Béla, m. kir. erdész	818
A vizmosásokról. Irta: Fogassy Gyula	825
Még néhány szó „A fafogatyék beszáradás következtében“ című czikkekhöz. Irta: Belházy Jenő, m. kir. erdőtitkár	833
A fűrészművek villamos világításáról. Irta: Tavi Gusztáv	844
Lapszemle. „Vereinschrift für Forst-, Jagd- und Naturkunde“. Újabb vizsgálatok a talaj fizikai tulajdonságát illetőleg. Az erdészet a zürichi országos kiállításon. „Forstwissenschaftliches Centralblatt“	848—855
Különmfélék. A füst értékesítéséről. A romániai erdészeti állapotokról. Házfedés vászonnal. Villamos lőfegyver. Fehér cement. Kiállítási utmutató. Az „Erdőőr“ című szakkönyv. [Az „Erdészeti Zsebnaptár“. Kitüntetés. Magyarosodunk	876—881
A vörös fenyő tenyésztéséről. Irta: Illés N., kir. főerdőtanácsos	889
A fa-anyagok vizen való szállításának rendszere és eszközei Máramarosban. Irta: Kellner Valér, m. kir. erdőmester	902, 1008
Az osztrák-magyar államvaspálya társulat krassó-szörénymegyei erdőségeinek gazdasági leírása. Irta: Téglás Gábor	928, 1033
Lapszemle. Mily távolságban ültessük a tülevelű fák csemetéit? „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“. A növények naponkénti dagadása.	

Egyenlő legyen-e az évi fahasználat, vagy a fapiacz kívánalmainak megfelelően változó	953—958
Az erdőőri szakvizsgák	958, 1060
Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi rendes közgyűlésére . .	978
K ü l ö n f é l é k. Ő Felsege a király látogatása a szegedi erdőőri szakiskolánál. Svájcz vadászati viszonyai. Vadhus-árak a mult században. Az erdei bogyók fontossága. A építő téglák elmállásáról. A mézvakolatról. Fehér levelű bükk. Fűzfavesszők télen való hántásáról. Magyarosodunk	980—985
Előfizetési felhívás az „Erdészeti Lapok“ 1884. évi, vagy huszonharmadik évfolyamára	993
A feltétlen erdőtalajról. Irta: K a b i n a János, kir. erdőfelügyelő	995
L a p s z e m l e. A „Schweizerische Zeitschrift für das Forstwesen“. Landolt tanár. A fenyővetőmagvak áztatása	1052—1056
Az 1883. évi erdészeti államvizsgák	1057
K ü l ö n f é l é k Három szikü dió. Fagyapju. A schweizi Emethalban. Változások az erdészeti szolgálat körében. Magyarosodunk. Halálozás	1074—1077
Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 1883-ban	1083

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonkettődik évfolyam. I. füzet. 1883. Januárhó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árárt járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnak.

Szabadalmazott sodronykötél-ergettyü.

(Alkalmazva Gróf Pálffy Mór szomolányi erdőgondnokságában.)

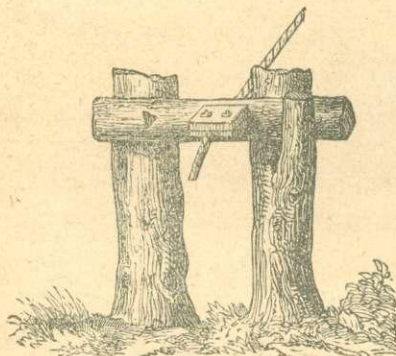
Irta: Szécsi Zsigmond, erdőakadémiai tanár.

Gróf Pálffy Mór Ő Excellentiája a szomolányi erdőgondnokságban (Nagy-Szombat mellett) 1876. évben különösen tűzifaszállításra alkalmas sodronykötél-ergettyüt állított fel, mely berendezés közzétételére azon feltétel mellett nyertem engedélyt a meghatalmazott erdőhivatal részéről, hogy a szabadalom tiszteletben tartását a tisztelt közönségnek mindjárt a cikk bevezetésében ajánljam, minthogy ezen hivatal visszaélés esetében kártérítési pert volna kénytelen megindítani. Különben a visszaélésre nincs is ok, mert az erdőhivatal ezen új és előnyös rendszer elterjedését hazánkban óhajtván, igen mérsékelt díjért megadja az engedélyt a szóban lévő ergettyürendszer használatára, sőt minden szükséges alkatrészt is haj-

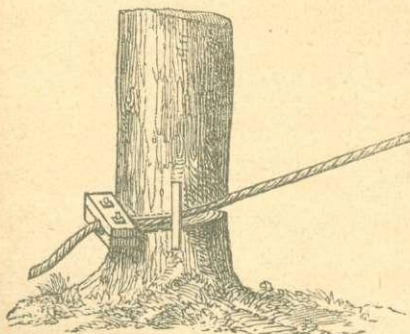
landó szállítani, s az ergettyüt, erre már gyakorolt emberei által is kész felállítani.

Az ergettyü szerkezete a következő:

a 7 szál 4 m. m. vastag sodronyból csavart kötél fadóbra van felgombolyítva, mely utóbbi az ergettyü könnyebb felállítása kedvéért szerkesztett külön kocsi első tengelye körül forgatható. Így viszik a kötelet az ergettyü számára már kivágott vonalon azon pont közelébe, melyen a kötél alsó végét kell megerősíteni. A kötél másik végét emberek

1-ső ábra.

2-ik ábra.

vagy állatok, az ergettyü számára kivágott, 8—9 0/0-ku ($4\frac{1}{2}$ — 5^0 foku) emelkedéssel bíró vonalon azon legfelsőbb pont felé húzzák, melyhez a kötelet megerősíteni akarják. Hogy ezen pontnak is a kivágott vonalban kell feküdnie, az magától értetődik. A kötél ezen végét átfurt törzsön, vagy alkalmas törzs hiányában a földbe bevert ezölöpön, avagy két, erős fatörzs között kellő magasságban megerősített hasábon (melynek szintén átfurva vagy befűrészelve kell lennie) (1. ábra) húzzák keresztül és csavarszorítóval erősítik meg. Ha a fa nem átfurva, de befűrészelve lett (2. ábra), ez esetben a

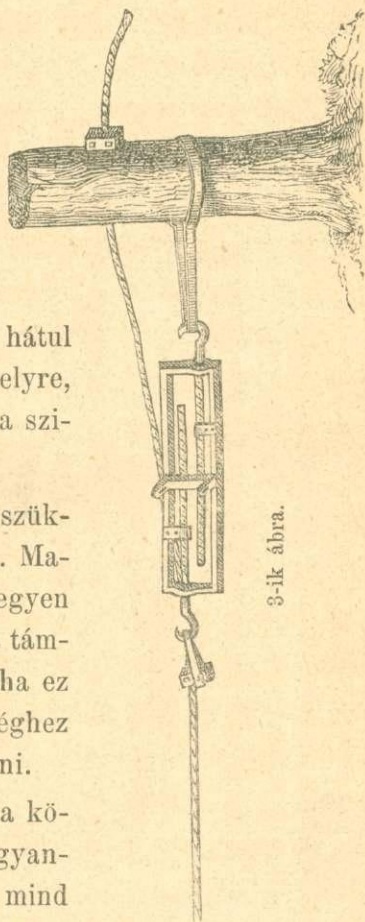
nyílást a kötél elhelyezése után vaskampó beverése által kell elzárni, nehogy a csavarszorító le vagy keresztül csuszszék. Azután a kötelet a motoláról vagy dobról teljesen legön-

gyölitik, és alsó végét hasonlóképen, a mint ez a felsővel történt, átfurt vagy bemetszett fatörzsön, czölöpön vagy hasábon keresztül és oly erősen meghuzzák, a mint az kézi erővel csak lehetséges, azután pedig csavarszorítóval erősítik oda.

Az egyelőre még lazán csüngő kötelet a végponthoz, vagy e mögött álló fához kapcsolt feszítőgéppel (3. ábra), melyet elejével egy, a kötélhez erősített csavarszorítóba beakasztanak, lassanként rövidítik meg. Ez természetesen csak több, a kötélhez egymásután elől alkalmazandó csavarszorító és az ismételve újra visszacsavarandó feszítőgép segélyével történhetik, mely visszacsavarás előtt az elől megfeszített és ennél fogva hátul meglazult kötelet munkások huzzák helyre, és azt újra és újra csavarszorítóval a szilárd ponthoz erősítik.

Ily módon lehet a kötélnak a szükséges feszültséget lassanként megadni. Magától érthető, hogy a feszültség ne legyen oly nagy, miszerint általa a kötélnak a támfákra való felhuzása gátoltassék; de ha ez már megtörtént, a kötelet a szükséghez képest még jobban is ki lehet feszíteni.

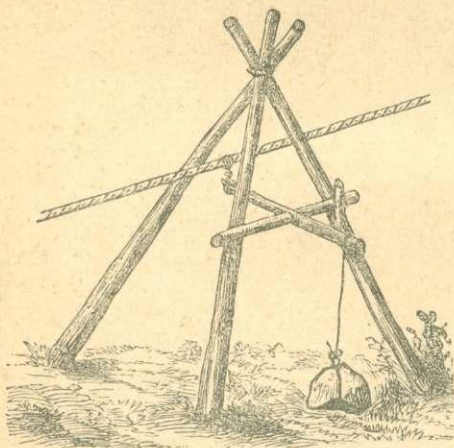
A pálya leszerelése alkalmával a kötélnak lehuzása és felgombolyítása ugyanazon motolával eszközöltetik, miután mind a két kötélvégről a csavarszorítók levéttettek, és alsó vége a motolára lett erősítve. A felgombolyítást vagy feltekerést emberek végzik, mialatt a motola egy helyen

3-ik ábra.

marad s a kötél a lejtőn lehuzatik. A motolát, melyre a kötél már fel van gombolyítva, közönséges szekérre rakják, a kocsi tengelyére pedig más üres motolát fűznek fel, ily módon folytatván a legombolyítást.

Az oszlopok, támfák, emeltyük, s a pálya egyéb alkatrészei a helyszínén található fából állíttatnak elő, és csak azon részek, melyeknél nagyobb szilárdság kívántatik, vonatnak be vassal. Hogy a pálya egyik helyről a másikra könnyebben átszállítható s ott felállítható legyen, szegek helyett kizárólag csavarok használatnak, melyeknek különféle nemei természetesen egyenlő nagysággal birnak; miért is az egész könnyen szétszedhető s szinte oly könnyen összerakható.

4-ik ábra.

Az állványok (4. ábra), azaz az oszlopok az emeltyükkel együtt a felszíni alakzatnak s az esés követelményeinek megfelelő magasságban és 40—60 méternyi, kivételesen ennél is nagyobb távolságban vannak egymástól elhelyezve, és a helyi viszonyok szerint a legegyszerűbben szerkesztve. Benn az erdőben oszlopok nem alkalmaztatnak; itt az emeltyük álló

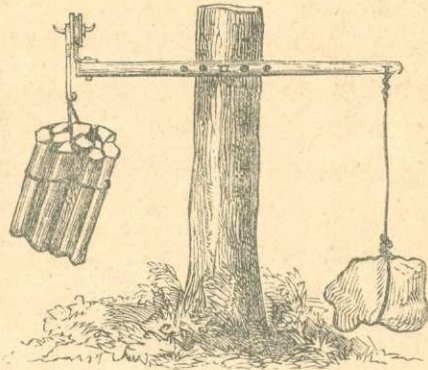
fákhoz erősíttetnek, melyeket azonban gondosan kell kiválasztani, mivel a munka zavartalan folyama nagyrészt a támpontok jó elhelyezésétől függ.

A kötél s a rajta továbbmozgó teher súlya az emeltyükarok megfelelő hossza s vastagsága, és szükség esetében fel függesztett kövek s fahasábok által (5. ábra) egyensúlyoztatik.

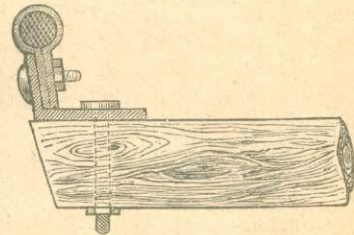
Az emeltyük 8—12 cm. vastag és 3—6 m. hosszú fából az erdőben készülnek; elől rézsut vannak levágva, hogy a csiga kanyarvása hozzájuk ne surlódjék, és 15—20 m. m. vastag, 15—16 cm. hosszú facsavarok segélyével az oszlopokhoz vagy állófákhoz erősíttetnek, melyek e helyen megfelelően lesimitandók.

A kötelnek az emeltyükön való megerősítése a kötelet teljesen körülfogó bádoghüvelyek (6. ábra) által történik, mely hüvelyek erős könyökvasakhoz, s ezek ismét az emeltyük innenső végéhez vannak csavarral szilárdan megerősítve. A kötelet körülfogó hüvelyeknek különösen

jól kell szerkesztve lenniök, a kötelhez teljesen hozzásimulniök, és széleiknek rézsutosan, vékonyan kell leráspolyozva lenniök, hogy a facsigák meg ne sérüljenek, a teher tovamosztásában fel ne tartóztassék és ki ne zökkenjen, végre pedig, hogy az emeltyü a kötelhez való függélyes helyzetéből ki ne ránassék.

5-ik ábra.

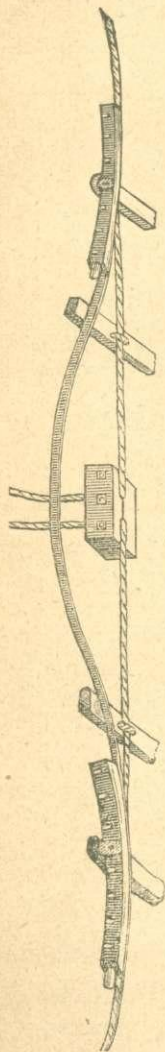
6-ik ábra.

Két kötelnek egymással való összekapcsolása két lyukkal ellátott csavarszorító által történik (7. ábra); az egyik kötelről a másikra való átmenet pedig a két kötel és egy vassin két végére húzott, s mind a kettőhöz jól odaillő, alul egybecsavart faékkal összeszorított bádoghüvelyek által eszközöltetik, mi ugyanazon ábrán látható.

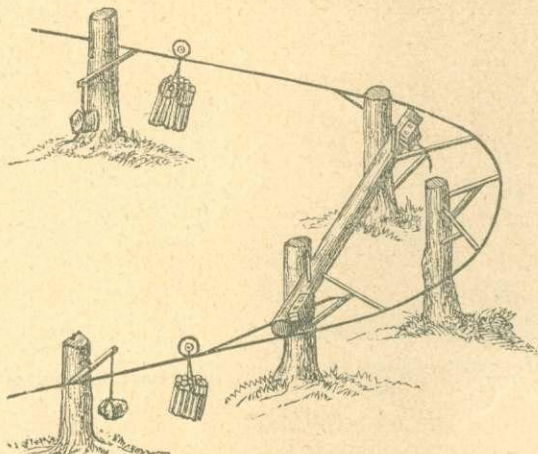
Ezen eljárás ugyanaz marad a kanyarulatoknál is (8. ábra), a midőn azonban a kifeszítendő sodronykötelet, irányának megváltoztatása miatt elvágni nem szükséges. Az egyenes iránytól való minden eltérésnek azonban olyannak kell lennie, miszerint

a teher azokon minden segítség nélkül elhaladhasson, minthogy ellenkező esetben a nagyobb számú személyzet az üzemet igen megdrágítaná, a miért is kanyarulatok lehetőleg kikerülendők. A mennyiben ez azonban lehetséges nem volna, az egyenes iránytól való mindazon eltérésnél, mely a terü ingását azon oldal felé tételezi fel, melyen a csiga kanyarvasa lelóg: a terü lerepülésének megakadályozására a sinnel párhuzamosan léczeket szükséges alkalmazni.

A facsigák (5. ábra) teljesen légszáraz gyertyán-, szil- vagy kőrisfából vannak esztergályozva, és hogy a kanyarvasak az emeltyűkhöz,

7-ik ábra.

8-ik ábra.

eresztékekhez és csavarfejekhez ne surlódjanak, valamint hogy el ne törjenek, kellő vastagsággal is bírnak. Hogy az idő

viszontagságai s a megromlásnak jobban ellentálljanak, elkészítésük után forró kátrányba áztatják be, és azután letisztítva, legalább kétszer bekenik olajfestékkel. Hogy a facsigákat a vastengelyek erősen ne koptassák, bádoghüvelylyel vannak kibélelve, mely egyszersmind a kanyarvasnak is ágyul szolgál; kerületükön pedig minél több erős hasonnemű faszeg verendő be, szintén a gyors lekoptatás megakadályozására, a mi a gömbölyüséget és vele rendes járásukat csorbítaná. A csigák vastengelyei két végökön felfelé hajló meghosszabbítással birnak, hogy a csigák leesés alkalmával oly könnyen el ne törjenek. A befelé függő, s lent derékszögben behajló kanyarvas forgatható szeggel van ellátva, melynek vége több horogra oszlik, melyekbe a terüt hordó kötelek akasztatnak.

A terük felfüggesztésére u. i. 7—8 mm. vastagságú, lent bőrrel bevont, fent pedig gyűrűvel ellátott, s kátránnyal átítatott kenderkötél hurkok vannak használatban, melyek sokkal olcsóbbak, nem oly könnyen tekerednek össze és törnek el, mint a sodronyból készütek, és visszaszállításuk is csekély súlyuknál fogva igen jutányos.

Az ergettyű 8 0/0-nyi esése mellett legjobbnak bizonyult, ha a terü 50 kgrmos (8—16 hasáb), midőn mérsékelt sebességgel és minden fék nélkül halad lefelé. Ilyen pályán 4 szállitmány is felrakható 1 percz alatt, melyek közül 3 akadály nélkül lejut, 1 pedig valószínűleg valamely kanyarnál megáll, melyet az itt álló munkás horgas pózna segélyével tovább tol.

Az előforduló akadályokat s idővesztéseket mind számba véve, 10 munkaóra alatt 4000 méternyi távolságra legalább 40—60 ürköbméter kemény hasábfát lehet leszállítani.

Négy szállitmánynak a pálya kiindulási pontjáról 1 percz alatt való leeresztésére 8 munkás elegendő, ha a fa közvetlen

a pálya alatt vagy mellette kellően van összerakva, mely 8 munkás a fa összekötésével, felrakásával és lebocsájtásával foglalkozik.

A fának a kötélről való levételéhez s a már leszállítottnak felállításához, a — leszállított famennyisége szerint — 2, legfeljebb 4 munkás szükséges, ha a pálya a fa lerakása s felállítása megkönnyítésére, végpontjában a kellő irányban és a kellő eséssel lett meghosszabbítva. A pálya végén egy rözseköteg akadályozza a csigák és kanyarvasak megsérülését.

A csigákat és kötélhurkokat kétkerekű ökrös fogatok viszik ismét fel a hegyre, melyek lemenőleg fát hoznak, mi által a csigák felszállítása majdnem költség nélkül történik.

Esős időben nem eregetnek, hogy a csigák meg ne vetemedjenek.

Hogy mennyibe került 1 méter bükkfának leszállítása, napszámban pontosan meghatározni nem tudják, a mennyiben a fának a pályához való közelítése, valamint az eleinte nem eléggé szilárdan szerkesztett pálya-alkatrészek újból való felállítása és javításának költségei nem lettek külön felszámítva, s ezen első felállítás, valamint a munka foganatosítása is inkább csak tanulmánynak tekintetett. Mindazonáltal és daczára a számos elkövetett hibáknak, valamint a kísérletképen alkalmazott 12 kanyarulatnak, melyek szintannyi, legalább 25—40 krral fizetett napszámot igényeltek, úgy hiszik, hogy a tulajdonképeni leszállítás még napszám mellett sem rugott ürméterenként 4000 méternyi távolság mellett 50 krnál magasabbra. Hogy a szakmáymunka már jól berendezett pályán sokkal előnyösebb leend, felesleges bizonyítgatni.

Egy 4000 m. hosszú sodrony-kötélergettyű felállítása, (az ott szerzett tapasztalatok szerint), ha a vonal jól lön megválasztva, napszámokkal nem kerül többbe, mint a sodronyérték 4⁰/₀-kába, az erdészeti személyzetet és az alkalmazott

saját fogatokat azonban ide nem számítva. Egy hossz méter sodronykötél súlya 1 kgram, s ára 40 krajczár.

Hogy a fentebbi százalék rövidebb vonalon nagyobb, és hosszabb vonalon kisebb leend, az magától értetődik; ép úgy az is, hogy a pályavonal kivágatása a „fatermelési“ költségekhez veendő, megemlítvén ez uttal, hogy a fa, mely a vonal kivágatása által nyeretik, a felállítás költségeit messze túlhaladja, és hogy ezen kivágás az állabok legcsekélyebb kára nélkül eszközölhető, tekintet nélkül az állabok korára, mert ezen keskeny vonal csakhamar úgy eltűnik, hogy az csak nehezen ismerhető fel.

Az ergettyü könnyebb elszállítására s felállítására e célra alkalmas kocsi készítettett, melyen 1000 m. sodronykötél minden hozzá tartozóval elfér, s melynek elő- és hátsó része azon rendeltetéssel bir, hogy az ergettyü felállításánál és szétbontásánál külön-külön alkalmaztathassék, és segítségével a kötél fel- és legöngyölítése megkönnyíttessék. Hosszabb ergettyüvonal montirozásához szükséges kötelek az említett kocsihoz idomitott motolákra felgombolítva a felszerelés többi részeivel közönséges szekereken szállithatók.

A fentebbi kötél ergettyü szétbontása csak néhány napi munkába, és a saját fogatokat nem számítva, csak 22 frtba került.

A szabadalmazott javítások lényege, melyek által ezen rendszer egyéb sodronykötél-ergettyüktől különbözik, annak lehetőségében áll, hogy az ergettyüt tetszés szerinti hosszúságu és számu sodronykötélből lehet készíteni, s minden irányba, még kanyarulatokkal is, a lehető legcsekélyebb eséssel, — ennél fogva lehető messzire — a felszínhez való oly módoni hozzá simulással lehet vezetni, miszerint a támaszpontok, illetőleg emeltyük könnyen felállithatók, s a terü a kötélre könnyen felemelhető legyen, a nélkül, hogy azt az egyik kötélről

a másikra átszállítani kelljen, hanem saját súlyánál fogva, vagy csak helyenkénti csekély utántolással rendeltetése helyére eljusson. A terü a földtől oly távolságban csüng, hogy az szállítás közben a talajhoz ne surlódjék, de nagyon magas se legyen, s tehát azt esetleges munkafennakadásoknál a kötélről könnyen levenni, arra ismét feltenni, vagy pedig tovább tolni lehessen.

A javítások további előnye abból áll, hogy míg más szállítási eszközöknél a kocsi a tényleges tehernek $\frac{1}{3}$ -át képezi, mely üresen szállítandó vissza: ezen rendszernél a szállító eszköz a tényleges tehernek $\frac{1}{20}$ -át képezi, minthogy a szállítmány körülbelül 50 kgrmot, egy csiga a kanyarvassal együtt azonban csak $2\frac{1}{2}$ kgrmot nyom.

A harmadik fontos előny abban fekszik, hogy az ergettyü gyorsan szétszedhető, könnyen szállítható és minden arra alkalmas vonalon ismét könnyen felállítható. Így péld. 4000 m. hosszú ergettyüt 4—5 szekéren tovaszállítani lehet.

A mint a fennebbiekből látjuk, ezen ergettyürendszer az annyi fát emésztő facsusztatók legalább részbeni kiszorítására alkalmatosnak ígérkezik.

Sorbusainkról.

Dr. Borbás Vinczétől.

Sorbusaink (berkenye) közül a *S. domestica* (fojtós berkenye) ismeretes gyümölcsfánk, a többi faj pedig erdeinknek valóságos dísze. A *S. Aria* alacsonyabban fekvő erdeinkben szép ezüstös színű leveleivel emeli a zöld erdők tisztásainak érdekességét, őszkor szép piros almácskáival eleveníti fel a már-már haldokló természetet.

De maradandó azon kedves látvány emléke is, melyet magasabban fekvő erdőkől magunkkal hozunk, hol ismét a

szárnyaslombu *Sorbus aucuparia*, a piros berkenye, töméntelen, apró, piros almácskáival, meg a szintén piros gyümölcsü fürtös bodza (*Sambucus racemosa*) és málnaszeder (*Rubus Idaeus*) pótolja részben a jegenyefenyő (*Abies excelsa*) sötétzöld övében, e komor és díztelen fák közt az erdőknek itt hiányzó tarkaságát, megeléjnik azon egyhanguságot és egyszínűséget, a mely különben ez övben uralkodnék.

Sajátságos, sőt nem eléggé méltó bámulatra az, mint válogatja össze a természet bizonyos termőhelyeken a növényzet alkotó részeit, hogy az ugyanazon külsejű tagok (mint e három bokor is; mind a három szárnyas levelű, mind a három szép piros és dús gyümöcslombozatu) hasonló szerveik által előtünőbb vonást alkothassanak a vegetatio tájképén. A jegenyefenyő övében (*regio abietina*) csak egyik valamelyike e háromnak, magában véve, az uralkodó komor zöld hangulatban elveszne, hárman együttvéve a fenyőövől élénken kándikálnak elő, s a fenyőöv képén kiváló, félreismerhetetlen vonásként jelentkeznek. Ugyan ily összeválogatottak az alsóbb erdőkben a széles lombu, lombhullató fák, melyek között a *Salix Caprea* is (lányfűzfá, pálmáfűz) is csaknem oly széles lombot öltött magára, mint maga a bükkfa.

Azonban a mi *Sorbus*aink tudományos tekintetben sokkal nevezetesebbek és kiválóan érdekesek. Hazánk Európa délibb részének már azon enyhébb égbajlatu tájába esik bele, a hol az Éjszakon változatlan növények, köztök a fák és bokrok is, tagosulni kezdenek s egyenlő értékű fajokra vagy alfajokra szakadnak szét, vagy más nevezetesebb bélyegeik és jelenségek által térnek el az éjszakibb typusoktól.

Ez a mi *Sorbus*ainkon szépen látszik. Épen ezért ohajtom ezen változatosságot berkenyefajainkon bemutatni, s úgy hiszem ez az erdészeti barátaira sem érdektelen.

Ha berkenyéink fajainak számos alakján áttekintünk, (a termesztett fojtós berkenyén meg a *Sorbus Chamaemespillus*¹⁾ havasi apró bokrocskán kívül, mely termőhelyénél fogva nagyon elszakadt a többi fajtól, s mely kettő itt tüzetes ismertetés alá nem kerül), a *S. aucuparia*, *S. Aria* és a *S. torminalis* elismert jó fajok úgy tűnnek fel a többi alak között, mint a *Sorbus*-nem végső három ága, vagy láncszeme, mely azonban számos, közbeeső láncszem által egymással szorosán összefüzdődik, s azok, a kik a fajokat középformák által szeretik összevonni, azoknak *Sorbus*aink tanulmányozásra nagyon bő anyagot nyújtanak. Formáinkat, melyek e három faj közé esnek, sorba állítva, a lánczolat, az összefüggés szakadatlan, míg a hűvösebb éghajlatu tartományokba mintegy csak egyesek jutván el a mi formáink nagyobb számából, a közbeeső láncszemek tehát hiányozván, a megkülönböztetett fajok látszólag merevebben válnak szét, maradnak távol egymástól s faji önállóságuk világosabb, kétségtelenebb. Hozzájárul még az is, hogy néhány ilyen külön vált, elszigetelt alakot Svéd- és Németországban ismerték fel s ott irtak először, azért faji nevet is ezek kaptak.

*Sorbus*aink formái és egymással való kapcsolata a következők :

1. A *S. aucuparia*, ha csak leveles példányunk van, megkülönböztethető a *S. domesticától* az által, hogy rü-

¹⁾ Ezt csak a horvát Velebit Satorina csúcsán és a Risnyák Ostro nevű előhegyén találtam, meg a Retyezát hegyecsoport Bukura tetője alatt. Tirolban a *S. Ariával* ez is képez fajvegyüléket (hybrid.) Ez a *S. erubescens* Kern. A magyar nemzeti muzeum gyűjteményében a horvát korenica-i Plieševicáról is van (Kitaibel), sőt a Mátrából is (B. Müller), azonban utóbbi hely kétes, mert a *S. Chamaemespillus* magasabb helyen nő mint a Máttra. Lehet, hogy itt tévedés történt a növényjegyzék megírásánál. A retyezáti alakot Simkovics az „Akad. Közl.” XV. köt. 546. lapján var. *minor*nak nevezi (aprólevelű).

gyei molyhosak, nem kopaszak és enyvesek; levélkéi, kivált az aljokon, aránylag szélesebbek, azért a levélkék lekerekített alja itt szembetűnőbb, mint a *S. domesticánál*. A levélkék alsó felének széle a *S. aucupariánál* ép, nem fogas, míg a *S. domesticánál*, a levelek fogazottsága mindég lentebbről kezdődik, s a fogak mindenkor élesebbek, kihegyesettebbek, a levél csúcsa mindenkor jóval hegyesebb, mint a *S. aucupariánál*.

A virágzó példányokat arról lehet egymástól megkülönböztetni, hogy a *S. domestica* virág nyelei megnyúltak, egy cm. hosszúk, vagy többnyire hosszabbak is, mely hosszúságot a *S. aucupariánál* a gyümölcs nyelei sem érik el, hanem azok 5 mm. hosszúk, vagy még rövidebbek. Emennek a virágai is apróbbak.

a) A pelyhes levelű típusa a *S. aucupariának*, melynél az aprós gyümölcsök gömbölydedek, meg van gyűjteményekben a borostyánkői Kínhegyről (Kienberg), hol a „postaut“ mellé is ültetik, a rohonczi Irottkőről (Szálkő, Geschriebener Stein) a tarcsai fürdőtől, a herculesfürdői Domugledről, Brassó vidékéről, a Cetatye boli barlang környékéről s a Páreng havascsoport Zsiéc völgyéből Petrozsény mellől.

b) A keményebb és kopasz levelű és tojásdad gyümölcsű alfajt (var. *alpestris* Wimmer¹⁾, a selmeczi Szitnán meg Horvátországban a Velebit hegláncz erdeiben Medáknál gyűjtöttem, tehát aránylag valamivel alacsonyabb magasságban mint a típust, azért a szőrezet eltűnése vagy megjelenése, ugy látszik, legalább nem mindenütt függ össze a tengerszín fölött való magassággal, a mint azt talán gondolni lehetne.

c) var. *lanuginosa* Kit. (*S. lanata* Kit. herb.!, *S. aucuparia* × *domestica*? Rchb., Kern), a Hárs-

¹⁾ Fiek : Flora v. Schlesien ; Čelakovsky : Prodrömus der Fl. v. Böhmen.

és Svábhegyen Budán, a selmeczi Szitnán, de érett gyümölcsessel sehol sem találtam. Kitaibel szerint, ki ez alakot a Zugligetből közli, gyümölcse borsó nagyságu és kétszer kisebb mint a *S. aucupariánál*.

Kitaibel eredeti példányán, a magyar nemzeti muzeum gyűjteményében, a rügy gyapjas, a levél alakja a fenn elmondott különbségek szerint olyan, mint a *S. aucupariá-é*, alsó színén szürkésen pelyhes. A virágzó ág, a levél gerincz, a virágok nyelecskéje és a kehely a lefoszló gyapjutól fehér. Virágzata dús, a virágnyelek rövidek; szirma apró, tehát kétségtelen, hogy a *S. aucupariának* alakja, melyről Reichenbach *Flora Germanica excursoria* II. p. 627. szerint is csak levelének, főleg pedig inflorescentiájának nagyobb pelyhessége által tér el. („Foliolis . . . subtus in venarum axillis barbatis, petiolis, cyma, calycibus ovariisque lanuginoso-lanatis“.)

Ilyen a Sadler példánya is Budáról, melynél a virágok nyelei kissé megnyultabbak. E mellé tojásdad, de még éretlen gyümölcslomb van téve.

Kerner a „Vegetationsverhältnisse des mitleren . . . Ungarn Nro. 609“ hajlandó Reichenbach véleményéhez csatlakozni, hogy a *S. lanuginosa* Kit., a *S. aucuparia* és *S. domestica* hybridje (fajvegyülete). Kitaibel példányai azonban nem támogatják e nézetet, mert a virágzó példányoknál, ha csakugyan e két berkenye fajvegyülete lenne, a virágnyeleknek megnyultabbaknak kellene lenniök, mint a *S. aucupariaéi*, valamint a virágoknak is valamivel nagyobbaknak kellene lenni, mint emezéi, de e tekintetben Kitaibel *S. lanuginosái* a *S. aucupariától*, mint mondtam, el nem térnek. Ezért sokkal helyesebb Sadler eljárása, ki ezt a *S. aucuparia* alfajának tartja. Hogy

csakugyan fajvegyülék-e, a tökéletesen érett gyümölcsnek kellene eldöntenie végképen, de ilyet idáig én még nem találtam.

A *S. lanuginosa* a nemzeti muzeum gyűjteményében a termőhelynek ily jelzésével is van „Orako in Mátra“. (Sadler.)

Említésre méltó a levelek változékonysága egy *Sorbus* fáscka hajtásain, melyet virág- és gyümölcstelenül találtam a selmeczi Szt. Háromság hegyén, s melyet a leveleknek fennebb mondott különbsége szerint *S. domestica*-nak tartok. Azonban virág- és gyümölcs nélkül némi kétségem van még, vajjon csakugyan *S. domestica*-e ez, vagy *S. aucuparia*. Ha csakugyan a *S. aucuparia* lenne, mint a mely vadon növéseéből inkább gondolható, akkor e levelekre nézve az a megjegyzendő, hogy a kétségtelenül egy közös törzsből eredő *S. domestica* és *S. aucuparia* csemetéinél és fiatal hajtásainál a levelekben még nincs oly módon kifejezve a különbség, mint a kifejlődött fáknál. A fejlődéstan azon vivmánya, hogy az egy törzsből származó rokon fajok annál hasonlóbbakak, mentől fiatalabb a fejlődésük szaka, ez esetben e *Sorbus*oknál is érvényesülne.

Ezen *Sorbus* hajtások először is nagy, a *Geum urbanum*-éhoz (szegfűgyök) hasonló mellékleveleik által tűnnek ki. A hajtások levélkéi majdnem kétakkora szélesek, mint rendesen, tehát ez azt bizonyítaná, hogy inkább a *S. aucuparia* van előttünk.

A szárnyas levél tetején álló levélke gyakran keskenyкén le is fut a levelkéek közös gerinczén, (a levéllyél beszegett = petiolus alatus) s a rendesen páratlanul szárnyalt levél párosan szárnyalt is lehet az által, hogy a tetőn álló levélke a hozzá legközelebb álló levelkével összeolvad, még pedig hol a jobboldalival, hol a baloldalival, vagy pedig mind a kettővel is összefolyik. A tetőn álló levélke alatt lévő levélpár is ösz-

szefolyhatik egymással, úgy hogy e tekintetben e képződés hasonlít az *Angelica montana* leveléhez.

A tetőn álló levélke (*foliolum terminale*) az alján lehet szivalakuan kimetszett is.

A hajtások legelső levele ritkábban egész egyszerű, osztatlan; máskor hármasan összetett vagy csak három metszetű, a metszetek a tövön összefüggnek. E levelek ilyenkor a többi levelekhez képest 2—3-szor rövidebbek.

Szinte ily rövid a kétpáru levél is, mely az ötödik tetőn álló levelkének az oldalsóhoz olvadásából ered. Itt a levelkék jóval (kétszer) szélesebbek a rendes levelkéknél.

Sok levélke, kivált a feljebb esők hasadt foguak, vagy még jobban is közelednek a kétszer fűrészelt alakhoz. E fűrészfogak mélysége annyira mehet, hogy a levelkék szárnyasan hasgatottak lesznek, sőt egyes nagyobb levelkék alján egész külön sallangok válnak le a többiek közül, azaz a levelkék félbe szárnyasokká (*foliola lyrata*) kezdenek alakulni.

Sajátságos azonban az, hogy míg mind a két *Sorbus*nál a levelkék helyzete ellentett, itt a levelkék sallangjai változó helyzettel kezdenek alakulni (*lacinae alternae*) s két-két ellentett levelke alján e sallangok mintegy a *stipellákat*¹⁾ utánozzák.

Ezeket akár a *S. aucuparia*, akár a *S. domestica* levelére vonatkozzanak, érdekes változékonysága miatt, úgy hiszem, szükséges volt megemlíteni, már azért is, mert ezt Willkomm „*Forstliche Florá*“-ja e berkenyefajoknál nem említi. E munkát pedig magyarországi adatokkal kell pótolnunk.

2. A *S. aucupariától* a *S. Aria* felé vezető láncszem *S. fennica* (Kalm.), (*S. hybrida* L.), melyet mivel

¹⁾ *Stipula* a levelek melléklevele, *stipella* a levelkék melléklevelecskéje vagy pálhácskája.

középalak e két berkenyefaj között, igazi fajvegyüléknek is tartanak. A hybrid eredetnek azonban több botanikus ellene van, (Koch „Synopsis“, Willkomm „Forstliche Flora“ stb.), főleg azért, mert a *S. fennica* csírázó magvakat érlel.

Erre nézve meg kell jegyeznem, hogy újabb vizsgálatok szerint a hybrid növényeknek nem szükséges kelléke az, (hogy ilyeneknek tartsuk), miszerint magtalanok legyenek, s mint ilyenek mulékony existenciára legyenek kárhozthatva. Sok hybrid növény magvakkal, vagy föld alatt terjedő taraczknemű részeivel biztosít magának fennmaradást; sok helyen a hybrid jobban lábra kap, jobban elterjed, mint a szülők.¹⁾ Hogy tehát a fák hybridjai is érlelnének csírázó magvakat, azon csudálkozni annál kevesebbé sem lehet, mert ezek élete fás szerkezetöknél fogva egyáltalában nem oly mulékony, mint a fűnemű növényeké, s több évi növekedésök alatt nyerhetnek alkalmas változásokat vagy előnyöket, melyek fajuk felmaradására szolgálhatnak. Ezen előnyök közé számítható az is, miszerint a hybrid *Sorbusok* csírázó magvakat érlelnek.²⁾

A mellett vitatkoznom, vajjon csakugyan hybrid-e a *S. fennica* (Kalm.), (*S. hybrida* L.) vagy nem, nincs különös érdekem egyéb, mint a tudomány érdeke. Mindegy az, Pálnak hívjuk-e, vagy Péternek, hybridnak-e vagy középalaknak; de az elnevezést a helyes felfogásnak, igazi magyarázatnak kell meghatározni.³⁾

¹⁾ Lásd az „Orsz. Tanáregyesület Közlönye“ 1882–83. évfolyam 186. lapján.

²⁾ Böven érlel gyümölcsöt Gremli szerint (*Excursionsflora für die Schweiz*, p. 174) a *S. Aria* × *Chamaemespillus* fajvegyülék is.

³⁾ Midőn egyes addig nem gyanított fajvegyülékre, melyeknek rendes systematicai nevek már volt, rásütötték, hogy azok tulajdonképen hybridek, ismert faji neveket a szülőkéből képzett összetétellel cserélték fel, pl. a magyar *Marubium remotum*-ét Kit. (pemete fű, melynél a virágzat örvei messze esnek egymástól) *M. peregrino-vulgaré*-val Reichardt.

Tagadhatatlan az, hogy egyes fajok közt vannak egyenes átmenetek, összekötő kapcsok, hogy közlről rokon két faj bizonyos helyen úgy összefolyik egymással, hogy a két faj bélyegei e középalakon egészen kiegyenlítettnek, s hogy ezek eredete és magyarázata kétséges; de tagadhatatlan az is, hogy olyféle kifejezések, mint „species haec ab in aliam speciem“, azaz, egyik faj átmegy a másikba etc., nagyon gyakran elégtelen vizsgálat, helytelen felfogás és sok más körülmény tekintetbe nem vételének következtében sikamlottak ki a phytographusok tollából.

Ha egyik növényfaj lassanként, a faji különbség elmosódásával összefolyik egy másikkal, ott az összefolyt bélyegek magokban véve határozottak, s ez összeolvadás megeshetik oly helyeken, a hol a vegetatio feltételei fokozatosan módosulnak, mint pl. a völgyekből fel a havasok csúcsáig, hol a völgyben élő faj, pl. a gyalogfenyő boróka (*Juniperus communis*) havasi testvérenek a *J. nanának* W. helyi analogját, hasonlatát, helyi fáját alkotja. Ilyen középalak e kettő közt a *Juniperus communis* var. *prostrata* Willk., a Karston körülbelül 2000—3000' magasságban a tenger színe fölött, mely a nevezett két faj éghajlati övének két extremuma közt közép magasságban él. A hol e var. *prostrata* terem, ott sem az igazi *J. communis* nincs már, sem a *J. nana* nem ereszkedik le idáig, a var. *prostrata* magában nő ott, s hybrid keletkezésre gondolni nem lehet.

Máskép áll a dolog visszatérve a *Sorbus fennicára*. Én ennek a németországiakétól eltérő formáját, a tordai hegyhasadék tetején gyűjtöttem, oly helyen, a hová még a *S. Aria* felhat, s a mennyire a nagyobb magasságot kedvelő *S. aucuparia* még leereszkedik, a hol tehát e két faj egymással

vegyest nő, s egymással termékenyülés által keveredhetik is, mert egy időben virágzanak.

Hogy a tordai *S. hybrida* var. virágai miként viszonylanak az itt növő *S. Aria* és *S. aucupariáé*hoz, azt megmondani nem tudom, mert csak gyümölcsessel szedtem itt, de a levelek alakja nagyon határozatlan és változatos, majd az egyikéhez, majd a másikéhoz közeledik, és épen ez az, a minek következtében én a tordai *S. fennicát* inkább hybridnak tartom, mint akárminek.

Lehetne persze ezt a tordai *S. hybridát* oly ős törzsnek is tekintenünk, mint a melyből a *S. Aria* és *S. aucuparia* leszármazott, s ekkor faji kiválása a tordai hegyeken is véghez ment volna, s a két faj ős típusa itt is fenmaradt volna. Azonban épen a levelek ingadozó, határozatlan alakja az, a milyenekkel én az östypust magamnak nehezebben képezem és inkább hiszem, hogy e határozatlan alak a szárnyas és ép levelű faj keveredéséből származott, a mint azt más hybridéknél a külföldi botanikusok is tartják.

A *S. fennicán* a *S. Aria* levelének fehér molyha és a *S. aucuparia* ritkás (olykor nagyrészt lekopó) pelyhesége megoszlik, soha sem oly sűrű fehér molyhu, mint a *S. Aria*, de mindég van neki szürkés, szürkésfehér, apróbb és vékonyabb, de állandó molyha, mely a *S. aucupariáé*nál mindég tetemesebb. A *S. fennica* levelei a félbe szárnyaltra (*f. lyratum*) vezethetők vissza, mert a levél felső fele osztatlan, s inkább a *S. Aria*éra emlékeztet, az alsó felé pedig az egészen külön vált (a *S. aucuparia*-éra emlékeztető, de kisebb) sallangoktól kezdve a szárnyas hasgatottságig vagy szárnyas karélyosságig változik, sőt vannak kisebbszerű ép, csak nagyobbacska fogu levelei is.

A gyűjteményemben lévő németországi *S. fennica* (Boitzenburg, Arnstadt) leveleinek kerülete mindég keskenyebb,

s a levélerezet sűrű, azaz a főérből eredő, egymással egy közös vastagabb mellékerek egymáshoz közel esnek [mintegy 5 mm.-nyire, vagy valamivel távolabbra (a levél alapja felé), vagy közelebbre is (a csúcs felé)].

(Vége köv.)

Magyarország erdőterményeinek áruforgalma az 1881-ik év 2-ik és az 1882-ik év első felében.

I.

Az áruforgalmi statistika rég érzett szükség hazánkban, melyet az orsz. statistikai hivatal keletkezése óta nagy figyelemmel kísér. Megkezdte pedig ezen működését még 1867-ben, a midőn is a vasuti és hajózási forgalmi vállalatok évi jelentései- és külön kimutatásaiból összeállította és külön füzetben kiadta az „Áruforgalmi statistika Austriával s a Külfölddel“ czimű statistikai dolgozatát. Minden erőlködése, hogy a forgalmi vállalatokat rábirja arra, miszerint az adatok gyűjtésében s összeállításában bizonyos egyöntetűséget kövessenek, hasztalan volt, s így, bár sajnosan, de kénytelen volt, a már megkezdett munkát 1873-ban abba hagyni. A főakadályt az képezte, hogy míg egy némelyik vállalat, p. o. két- háromféle gabonanemet, másik ismét valmennyi gabonanemet összevonva mutatott ki, addig és különösen a behozatalnál, az iparcikkek csoportosítása oly tarka képet mutatott, hogy az adatoknak csak nagy általános főcsoportok szerint lehetett hasznukat venni, de részletezve nem. A statistikai hivatal valamennyi felszólalásaira mindig azt a kitérő választ kapta a forgalmi vállalatoktól, hogy kívánsága azért nem teljesíthető, mert az adatok gyűjtése személyzet-szaporítással és nagy kiadásokkal jár; persze a legtöbbnél ez pusztá kifogásnál egyéb

nem volt, egy némelyik pedig még gondolni sem akart arra, hogy a magyar állam ezen jogos kívánságát teljesítse. Így nyugodott az áruforgalmi statistika majdnem nyolcz évig, míg oda érett, hogy a magyar állam közgazdasági viszonyai ennek további elodázását nem tűrték s így jött létre az 1881-ki XIII. törvényczikk az áruforgalmi statistikáról. És valóban ideje is volt már, ha ama köteléket, mely köztünk s Ausztria között létezik, helyes számadatok alapján akarjuk rendezni s a méltányossági viszony szerint megoldani, hogy az áruforgalmi statistika életbe léptetett. A mint a törvény jogerőre emelkedett, mindjárt nagy erélylyel látott hozzá az orsz. statistikai hivatal az adatok gyűjtéséhez és neki köszönhetjük, hogy a közönség oly gyorsan kezébe kapja egy-egy óról az eredményt. Eddig már 15 havi füzetben birjuk külforgalmunk képét, mely az 1881. évi junius-december s az 1882-dik évi január-augusztusi időszakra vonatkozik. Feladatomból tűztem ki magamnak az erdei termékeknek ide vonatkozó adatait egy évről, t. i. 1881. junius-december s 1882. január-juniussig terjedő időszakról, megismertetni e lapok t. közönségével, a mit tőlem kitelhetőleg igyekeztem az alábbiakban teljesíteni, elnézést kérve a t. olvasótól azért, ha netalán száraz fejtegetéseimmel itt-ott hosszabb időre venném igénybe becses figyelmét.

Ime a főadatok az egy évi behozatalról és kivitelről.

Az áru megnevezése.	Behozatal.	Kivitel.
	Mennyiség	métermázsákban.
1. Donga	8.878	2,291.356
2. fűrészelt fa	709.199	1,217.653
3. kemény épület- és műfa	34.206	1,278.942
4. puha épület- és műfa	297.812	483.542
5. tűzi fa	78.208	741.538
6. fűzvessző	97	1.147
7. faszén	8.804	85.578

Az áru megnevezése.	Behozatal. Mennyiség	Kivitel. métermázsákban.
8. cserzőhéjak	52.237	353.575
9. gubacs	5.781	39.908
10. szömörce	11.572	5.625
11. vallonea	11.444	206
12. hamuzsir	2.153	5.124
13. erdei magvak	338	1.310

Önmagukban ezen számok is beszélnek és szakember előtt további magyarázatra nem szorulnak. Ámde az egymás-közi összehasonlításra, valamint annak megértésére is, hogy együtt mily szerepet játszanak külforgalmunkban: szükséges és fontos kutatni az értéket is, melyet ugy az egyes árúnem, valamint együtt mindnyájan képviselnek. Erre nézve két mód van: vagy elfogadjuk azon értékeket, melyeket az országos statisztikai hivatal a bemondások alapján kimutat, vagy pedig kiszámítjuk az értékeket azon egység árak alapján, melyek hivatalos értekezések után állapítottak meg és fogadtattak el. Czélszerűnek csak a második módot ismerhetem el, mert éppen a bemondás alapján nyert értékek megbizhatlansága vezetett az utóbbi eljárásra. Állításom igazolásául bemutatom az alábbi táblát, melyben jeleljük a hivatalos becsárakat római eggyessel (I), azon középárakat pedig római kettőssel (II), melyeket én azon egyszerű mütét által nyertem, hogy a bemondott értéket osztottam a bemondott súlylyal. E kettőt egymás mellé állítva, látni fogjuk a különbséget, mely egynéhánynál igen lényeges. Előre bocsátom azonban, hogy a hivatalos középárak a monarchia külforgalma értékének kiszámítása czéljából Bécsben készültek, és hogy mentségemül felhozhatom azon körülményt, hogy éppen ezeket használom, miszerint külön magyar szempontból a mi viszonyainkhoz jobban illő középárak még eddig nem léteznek, mivel, s ez teljes joggal mondható, az orsz. statisztikai hivatal még nem látta elérke-

zettnek az időt, melyben ezek megállapíthatók lennének. Miután pedig Bécsben a hivatalos árak megállapításában első szaktekintélyek, ministeri tisztviselők és testületi kiküldöttek vettek részt, ennél fogva én, mind az egyöntetűségnél fogva, melylyel készültek, mind pedig azon helyes eljárásnál fogva, melylyel létrejöttek, helyesebbeknek, valószínűbbeknek és főleg az összehasonlításra alkalmasabbaknak ismerem el, mint azokat, melyek jó- vagy rosszhiszeműleg, tudatlanságból vagy ravasz félrevezetési szándékból az orsz. statistikai hivatalnak be lettek mondva. Megjegyzem még, hogy az alább felsorolt hivatalos becsárak az 1880-dik évre készültek. Ezen közép-árak pedig a következők :

Az áru megnevezése.	Középára egy métermázsának.			
	I.		II.	
	Behozatal.	Kivitel.	Behozatal.	Kivitel.
1. Donga	6 frt 50 kr,	6 frt 50 kr,	4 frt 68 kr,	4 frt 59 kr,
2. fűrészelt fa	2 „ 50 „	3 „ 30 „	1 „ 82 „	3 „ 01 „
3. kemény épület- és múfa	1 „ 50 „	1 „ 80 „	2 „ 59 „	2 „ 40 „
4. puha épület- és múfa	1 „ 50 „	1 „ 80 „	1 „ 55 „	1 „ 86 „
5. tűzi fa	— „ 45 „	1 „ 20 „	— „ 47 „	— „ 57 „
6. fűzvessző	— „ 45 „	1 „ 20 „	28 „ 02 „	10 „ 22 „
7. faszén	2 „ — „	2 „ — „	1 „ 98 „	1 „ 83 „
8. cserzőhéjak	1 „ 50 „	1 „ 60 „	2 „ 33 „	3 „ 88 „
9. gubacs	20 „ — „	7 „ — „	11 „ 81 „	17 „ 66 „
10. szömörce	9 „ — „	6 „ — „	11 „ 56 „	8 „ 57 „
11. vallonea	21 „ — „	7 „ — „	17 „ 19 „	24 „ 27 „
12. hamuzsir	24 „ — „	22 „ — „	17 „ 46 „	20 „ 43 „
13. erdei magvak	35 „ — „	38 „ — „	48 „ 69 „	7 „ 71 „

Különösen nagy eltérés mutatkozik az árakban a fűzvesszőknél s az erdei magvagnál (a kivitelnél), melyekre azonban épenséggel súlyt nem fektetünk; de jelentékenyebb az eltérés a dongánál s a cserhéjnél, mert míg az első sokkal alacsonyabb, addig az utóbbi sokkal nagyobb a hivatalos kö-

zépárnál; a tűzi fánál a hivatalos becár nekem is túlzottnak tetszik, ellenben a kemény épület- és műfánál alacsony-
nak; a fűrészelt fa ára a behozatalnál a valóságnál alacso-
nyabbnak mondatott be; a gubacs, szömörce és vallonea árai
egy összevissza vannak, hogy még annak az okát is bajos
kitalálni; végre közel egymást érik az árak, a puha épület-
és műfánál, a faszénnél s a hamuzsirnál (a kivitelnél).

Változván a hányados, csak természetesnek fogjuk találni,
ha a mennyiségek is változnak, és míg egynémely árucikk
tetemes emelkedést mutat, addig mások alább szállanak, né-
hányé pedig közel jár egymáshoz. Azok, kik netalán tudni
óhajtják a bementett értékeket is, szintén itt találják azokat,
az általam a fent kimutatott hivatalos becárak alapján kiszá-
mitott értékek mellett, melyek a következők :

Az áru megnevezése.	Bementett értékek.		Kiszámított értékek.	
	Behozatal.	Kivitel.	Behozatal.	Kivitel.
	Osztrák értékű forintokban.			
1. Donga . . .	41.564	10,512.346	57.707	14,893.814
2. fűrészelt fa .	1,287.646	3,664.823	1,772,997	4,018.255
3. kemény épület- és műfa . . .	88.528	3,073.492	51.309	2,302.095
4. Puha épület- és műfa . . .	462.500	899.959	446.718	870.395
5. tűzi fa . . .	36.955	425.312	35.194	889.846
6. fűz vessző . .	2.718	11.717	44	1.376
7. faszén . . .	17.441	156.437	17.608	171.156
8. cserzőhéjak .	121.812	1,373.239	87.355	565.720
9. gubacs . . .	68.252	704.927	115.620	279.356
10. szömörce . .	133.748	48.228	104.148	33.750
11. vallonea . . .	196.686	5.000	240.324	1.442
12. hamuzsir . .	37.586	104.706	51.672	112.728
13. erdei magvak .	16.457	10.094	11.830	49.780
összesen .	2,511.893	20,990.280	2,983.526	24,189.713.

Egy év adataiból még nem lehet megítélni valamely
terményág fontosságát kivitelünkben; ahhoz több esztendő ada-

tai kívántatnak, az erdei terményeknél meg éppen 5, egész 10 év adataiból lehet csak biztos következtetéseket vonni. A kik pedig erdészettel foglalkoznak, azok jobban bírják megítélni, hogy az 188¹/₂-dik év a kivitelre illetőleg kedvező volt-e Magyarországra nézve vagy sem. Nem tudom még azt sem, hányad részét képezi egész kivitelünknek az erdei termények kivitelének értéke, de valószínű, csak csekély százalékát fogja képezni az egésznek; de tudom azt, hogy p. o. a baromfi, toll és tojás kivitelének értéke ugyanezen időszakban meghaladta a 9 és fél millió forintot, s így az erdei termékek összes kivitelének értéke sokkal kisebb, mint én azt vártam volna, s az én felfogásomnak meg nem felel. Az utóbbi körülmény tett figyelmessé engem erre, s azt hiszem, megérdemli, hogy a szakkörök is fontolóra vegyék. Egyedül a donga lép fel hatalmasan, de hát a többi erdei terményeknek ne jutna nagyobb szerep kivitelünkben!

Az erdei termékek kivitele 21,206.187 frttal meghaladja a behozatalt, vagyis ezen viszonyt százalékokban kifejezve: a behozatal a kivitelnek csak 12.₃₃ százalékát képezte. Mi sem mutatja inkább helyesebben az arányt, melyben az egyes árunemek egymáshoz s az egészhez állanak, mint az, ha ezen viszonyt százalékokban kifejezzük, mint ezt mindjárt látni fogjuk.

Az áruk megnevezése.	Behozatal.	Kivitel.
	Százalékokban.	
1. Donga	1. ₉₃	61. ₅₇
2. fűrészelt fa	59. ₄₃	16. ₆₁
3. kemény épület- és műfa	1. ₇₂	9. ₅₂
4. puha épület- és műfa	14. ₉₇	3. ₆₀
5. tűzi fa	1. ₁₈	3. ₆₃
6. fűzvessző	0. ₀₀	0. ₀₀
7. faszén	0. ₅₉	0. ₇₁
8. cserzőhéjak	2. ₆₃	2. ₃₄
9. gubacs	3. ₈₈	1. ₁₅

Az áruk megnevezése.	Behozatal.	Kivitel.
	Százalékokban.	
10. szömörce	3.49	0.14
11. vallonea	8.05	0.01
12. hamuzsir	1.73	0.46
13. erdei magvak	0.40	0.21
összesen .	100.00	100.00

A behozatainál a főszerpet viszi a fűrészelt fa (59.43⁰/0) s utána a puha épület- és műfa (14.97⁰/0), a kettő együtt az egész behozatalnak majdnem háromnegyedét teszi (74.40⁰/0); továbbá szerepelnek még a cserzőanyagok összesen 18.05 százalékkal, a többire együtt jut 7.55⁰/0 és pedig a dongára, hamuzsirra, kemény épület- és műfára stb.

A kivitelnél a főszerpet a donga viszi 61.57 százalékkal, mely egymaga sokkal többet tesz ki, mint a többi együtt véve; utána a legnagyobb szerep jut a fűrészelt fának, de csak 16.61 százalékkal, azután következnek a kemény épület- és műfa (9.52⁰/0), a puha épület- és műfa (3.60⁰/0) s a tűzifa (3.68⁰/0). Ha még a cserzőanyagokat szintén külön vesszük 3.49 százalékkal, akkor látjuk, hogy a többi hat árunemre összesen csekély 1.53 százalék marad.

II.

Térjünk már most át egy másik, a közel jövőben reánk nézve sokkal fontosabb ágára a forgalmi statistikának. Értem ezalatt pedig azon számadatokat, melyek mutatják, mekkora a forgalmunk Ausztriával, és mekkora más államokkal, mennyit vásárolnak ezek mitőlünk, és mi az, a mi onnan bejön mihozzánk, hogy megismerhessük, mennyit ér nekünk Ausztria jó barátsága és előnyünkre van-e Ausztriával a közös vámterület, vagy milyen áldozatunkba kerül az. Erre szolgáljanak felvilágosításul a következő számadatok.

	Behozatal.	Kivitel.
Ausztria	2,812.547 frt,	12,501.864 frt.
Más államok	170.979 „	11,687.849 „
Együtt	2,983.526 frt,	24,189.713 frt.

Látjuk, hogy behozatalunk, kevés kivétellel, majdnem egészen Ausztriából származik, ismét kivitelünk fele Ausztriába megy ki, vagyis behozatalunk Ausztriából 94.²⁷, kivitelünk pedig oda 51.⁶⁸ százalék.

A következő táblázat mutatja, hogy mit s abból mennyit szállítottunk ki Ausztriába és viszont, mit és mennyit hoztunk be onnan, megvilágításul annak, hogy a fentebbi összegekben mily részt vesznek egyenként az ide tartozó árucikkek, megjegyezvén, hogy az értékeket a hivatalos becsárak alapján kiszámítottam, valamint hogy ezután mindenütt, a hol értékekről szó lesz, mindig a hivatalos becsárak alapján kiszámított értékek értendők, nem pedig a felek által bemondott árak. E szerint volt :

Az áruk megnevezése.	Behozatal	Kivitel	Behozatal	Kivitel
	Ausztriából.	Ausztriába.	Ausztriából.	Ausztriába.
	Mennyiség	mtrmázsákban.	Érték	forintokban.
1. Donga	8.208	1,234.389	53.352	8,023.528
2. fűrészelt fa	708.047	410.687	1,770.042	1,355.267
3. kemény épület- és műfa	26.250	762.431	39.780	1,372.376
4. Puha épület- és műfa	296.925	125.887	445.387	226.597
5. tűzi fa	52.255	618.373	23.515	742.048
6. fűzvessző	101	1.128	45	1.354
7. faszén	8.806	55.625	17.612	111.250
8. cserzőhéjak	52.128	138.860	78.192	221.176
9. gubacs	2.317	39.484	46.340	276.388
10. szömörce	4.537	2.668	40.833	16.008
11. vallonea	11.450	208	240.450	1.456
12. hamuzsir	1.901	4.846	45.624	106.612
13. erdei magvak	325	1.258	11.375	47.804.

Behoztunk tehát Ausztriából első sorban fűrészelt fát és puha épület- és műfát, másod sorban pedig cserzőhéjakat; az első kettő képezi összes behozatalunknak 76.00, az utóbbi pedig 17.44 százalékát, a többire együtt esik 6.56 százalék. Kivittünk ellenben Ausztriába dongát, kemény épület- és műfát (leginkább vasuti talpfát), fűrészelt fát, tüzi fát és puha épület- és műfát; ezek teszik együtt összes kivitelünknek 93.73 százalékát; továbbá kivitelünk 4.12 százalékát képezik a cserzőhéjak, a többire pedig együtt esik 2.15 százalék, s ezek közt legtöbb a faszénre és hamuzsirra, és némileg az erdei magvakra is. E szerint kivitelünk passiv fűrészelt fában, de még inkább puha épület- és műfában, a valloneát és szömörcezt ide nem számítva, mint a melyek nálunk nem termeltek. Ellenben mind a többiben activ a mi kereskedésünk. Ezen viszonyt külön feltünteti a következő táblázat:

Az áru megnevezése.	Behozatal	Kivitel
	Ausztriából.	Ausztriába.
	Százalékokban.	
1. Donga	1.83	64.15
2. fűrészelt fa	60.72	10.84
3. kemény épület- és műfa	1.36	10.98
4. puha épület- és műfa	15.28	1.82
5. tüzi fa	0.81	5.94
6. fűz vessző	0.00	0.01
7. faszén	0.61	0.90
8. cserzőhéjak	2.68	1.77
9. gubacs	1.59	2.21
10. szömörce	1.40	0.13
11. vallonea	11.77	0.01
12. hamuzsir	1.53	0.85
13. erdei magvak	0.39	0.39
összesen .	100.00	100.00

Nagy kivitelünk Ausztriába mindenestre örvendetes tény, melyet igen természetesnek fog találni mindenki. De vajjon

mind az, a mi oda kimegy, osztrák megrendelő számára vitetik-e oda, vagy a megrendelő más államban lakik, de oda csak Ausztrián keresztül lehet jutni és mégis az átviteli osztrák állomás vétetik leadó állomásnak, holott az csak átrakodó, a honnan juthat az áru csak valódi megrendelőjéhez. Egy példa világosabban fogja ezt mutatni. Valaki Triesten át szállít Marseilleba p. o. dongát, megnevezi Triestet mint leadó állomást, mert a vasutról az árut lerakják, hogy aztán hajóra rakva, a tengeren tovább szálltassák, s így azon áru helytelenül jutott a statistikába, mint kivitel Ausztriába, mert annak igazi helye Franciaország. Ezen tévedés ellen még sokáig fog kellenni küzdeni, míg sikerülni fog az államnak megnyerni ezen ügynek a kereskedőt, vagy a szállítót, sőt jól felfogott érdekeinkről meggyőzni; egyelőre azonban be kell érni azzal, hogy a mi innen Ausztriába kimegy, az osztrák megrendelésre ment oda ki, míg az idő és gyakorlat ezen is fog segíteni.

Eddig láttuk forgalmunkat Ausztriával, ismerkedjünk már most meg azon forgalommal is, mely köztünk és más államok közt van. Ezt találja a t. olvasó a következő táblázatban. Minthogy pedig behozatalunk Ausztrián kívüli államokból, a mint láttuk, igen jelentéktelen; tehát helykimélésből azt külön nem fogom kimutatni, hanem csak egynéhány főbb számot fogok megnevezni. Ezen behozatalban részt vettek Szerbia 37.47⁰/₀-kal, vagyis 63.063 frttal, Románia 30.16⁰/₀-kal, vagyis 51.566 frttal, a Balkán félsziget 14.39⁰/₀-kal, vagyis 24.614 frttal és Bosznia 4.80⁰/₀-kal, vagyis 8.200 frttal, összesen e négy 86.72⁰/₀-kal, vagyis 147.443 frttal. Behozatott pedig Szerbiából legnagyobbbrészt gubacs 56.740 frt értékben; Romániából szömörce 40.131 frt értékben, a Balkán félszigetről szintén szömörce 21.024 frt értékben és végre Boszniából csak gubacs 8.180 frt értékben. Még számba vehető behoza-

talunk volt kemény épület- és műfában Németországból és csekély mennyiségű puha-, épület- műfa és tűzi fában Olaszországból. Franciaország, Belgium, Helvétia, Oroszország és más államokból behozatalunk éppen nem volt, míg Nagy-Britanniából behoztunk 100 métermázsza hamuzsirt, számításom szerint 2.400 frt értékben.

Az országokat oly sorrendben irtam, a mint azok a kivitel értékének nagysága szerint egymásután következnek. Hogy pedig mindjárt lássuk azon cikkeket is, melyekből legtöbbet vásároltak tőlünk azon országok, tehát négy főárunemet egymás mellé állítva, szintén felvettem ezen kimutatásba.

Az országok nevei.	K i v i t e l.				
	Összesen.	Dongából.	Fűrészelt fából.	Kemény épület- és műfából.	Puha épület- és műfából.
	Érték forintokban.				
1. Franciaország	4,109.213	3,371.270	279.698	230.618	230.618
2. Németország	3,013.997	1,462.214	773.490	397.901	22.277
3. Olaszország	2,087.833	760.961	658.449	115.164	354.168
4. Balkán félsziget	1,390.644	1,158.092	153.239	50.270	21.532
5. Helvétia	390.121	71.587	306.233	10.951	—
6. Románia	287.096	4.706	253.681	18.697	7.367
7. Belgium	221.136	7.839	173.398	39.256	—
8. Más államok	121.539	21.177	56.747	36.580	3.513
9. Nagy-Britannia	56.588	9.348	18.543	27.374	491
10. Szerbia	7.391	—	5.105	1.967	12
11. Bosznia	1.202	—	1.138	35	—
12. Oroszország	1.059	—	605	—	—
Összesen	11,687.849	6,867.194	2,680.326	928.813	639.978.

Valamint tehát abszolút a donga viszi a főszerepet kivitelünkben, úgy az képviseli relative is a legnagyobb értéket a kiviteli főbb országokba, melyek Francia-, Német- és Olaszországok s a Balkán félsziget. Összes kivitelünket valamennyi országba, Ausztrián kívül, száznak véve, esett ebből a dongára 58.75, a fűrészelt fára 22.92, a kemény épület- és műfára 7.95 és a puha épület- és műfára 5.48 százalék; tehát esett együtt mind a négyre 95.10 s így marad a többi, itt külön

fel nem sorolt árucikkekre, 4.90 százalék. Ebből ismét legtöbb a tűzi fa s a cserkéreg, az elsőből főfogyasztónk Olaszország, melybe kiszállított 139.354 frt értékű tűzi fa, az utóbbiból Németország, melybe kivittetett 335.638 frt értékű cserkéreg.

Egy év adatai biztos támpontot minden irányban még nem nyújthatnak. Annyi hasznuk azonban még is van, hogy újmutatással szolgálhatnak, úgy a gyakorlatnak mint az elméletnek, valamint a vámpolitikusnak. Értékük nem az abszolút számokban rejlik, hanem inkább a viszonylagosokban, melyek nagyjából későbbben is ugyanazok fognak maradni, ha csak valami rendkívüli esemény meg nem zavarja a dolgok rendes fejlődését. Azért nem habozom kimondani, hogy az itt közölt számok, már most megérdemlik a hivatottak teljes figyelmét és köszönetünket az orsz. statisztikai hivatal, a melynek közreműködésével jutottunk ezen becses anyaghoz. Ne álljunk azonban uraim tétlenül és ne várjuk a stat. hivatal mindenhatóságától, hogy az majd mindent megtegyen, mert egy hivatal, habár még oly kitűnő is, mint az orsz. stat. hivatal, nem képes egymaga mindent megtenni, hanem világosítsuk fel a közönséget s az erre hivatott forgalmi közegeket, szállítókat, kereskedőket, hogy az áruforgalmi statistika minő szükséges politikai háztartásunkban s hogy járuljanak ehez pontos és lelkiismeretes adatokkal, mert ezek nagy szerepet vannak hivatva játszani nem sokára, mikor ismét szóba kerül a vámközösség, mely köztünk s Ausztria közt létezik! Azért tehát uraim előre a kitűzött czél felé!

Budapest, 1882. novemberhó 24-én.

Telkes Simon.

Fenyő telepítés bükk által uralt területen.

Irta: Spanyol Géza.

Hogy kitüzött feladatomból célzott érjen, előzetesen megjegyzem, miszerint tárgyamból megvilágosításánál a m. kir. ungvári főerdőhivatalhoz tartozó sztavnai erdőgondnokság viszonyait tartottam szem előtt.

Említett területen a tulnyomó részben bükk szálásokból álló erdők csakis a helyi lakosság tűzi-, galy-, fekü- és szót alig érdemlő szerszámfa szükségleteinek fedezésére szolgálnak, s a jelen viszonyoknál fogva számításba vehető értékesítésre eddig nem nyílt kilátás, még a tűzifa sem fizetvén ki az usztatást a rakodó és piac tulságos távolsága miatt. Így tehát a bükkös itt jövedelmet nem hajtó tőkét képvisel; negatív eredményei az adó, kezelési, védelmi stb. költségek. Jobb jövőt ígér itt a fenyves.

Jelen alkalommal a fenyőnek mesterségesen elősegített természetes felújításáról oly körülmények között kívánok szólni, midőn a jegenyefenyő nagyobb, a lucz pedig kisebb mértékben a fatömeget képező bükk között jön elő. Ez rendszeren a hegygerinczek és ormokon, néha a völgyületekben van így, hol a fenyves gyakran nagyobb foltokat is képez, többnyire pedig szórványosan nagy kiterjedésű elegyes állabokat alkot.

Ily körülmények között a fenyvesnek segédkezet nyújtva az önvetényülés nagy mértékben elősegíthető. A segítség, melyet nyújtani képesek vagyunk, a bükk elnyomásában, illetve magtermőképességének elfojtásában áll. A bükköt, melyet felhasználni nem tudunk, mesterséges uton öljük ki, midőn törzsét körülgyűrűzvé, elszáradását előidézni törekedünk. A kísérletek, melyek ez irányban megindítottak sikerre vezettek a mint a következőkből látható.

A körülgyűrűzés a fatörzs mellmagasságában a körületen köröskörül 5—8 cm. mélyen és ugyanoly, vagy nagyobb szélességben történik, még pedig nyár derekán junius és julius havakban minthogy a korábbi gyűrűzés a beheggedést gyorsítaná s a munka eredményét csökkentené.

Igaz ugyan, hogy a szijácsos bükk törzsének egész vastagságában képes a nedv vezetésére, kivéven a vastagabb törzsek közepén (belén) levő foltot, mely erre képtelen; de jogos azon állítás is, miszerint a tenyészréteg és a szijács ifjabb része jobban képes a nedv vezetésére, mint az érettebb rész, vagy a geszt fája; minek folyománya, hogy a háncs és szijács eltávolítása meggyűrűzés segítségével a nedv áramlatát tetemesen alább szállítja, s annak következtében az assimilált anyagok, de később a felhágó nedv is pályájuk elmetszetvén, céljuktól elűttenek, s így csupán a fejsze élétől mentve hagyott faszöveten áramlik át csekély nedv, mely nem lévén arányban a szükséglettel a fa betegedését idézi elé s kiszáradásának közvetítése mellett azt enyészetéhez vezérli.

Körülgyűrűzés után a bükk elteng még 5—8 évig is, de már 3—4 év múlva lombozata oly gyér s oly korán sárgul és veszi élénk zöld színét, hogy a közötté élő fenyvek a nap éltető sugarait sűrűbben élvezhetvén, vidorabb fejlődésnek indulnak, koronájukat terebélyesbitik, s a férfias korban lévők magtermésre ösztönöztetnek. Ha előbb esetleg már volt a fenyőn magtermés, a mi épen nem ritka eset, a lehullott mag a bükk sűrű lombrétege miatt el vala zárva a földtől, tehát a csirázás egyik főfeltételétől; míg a mostani körülményeknél fogva kisebb lombfödém korábban korhadván el, a mag csirázására nézve kedvezőbbé válik, s a magból kelt zsenge csemete gyökere is könnyebben törhet utat rajta keresztül magának.

A czél ezáltal el van érve; a bükkös alja beerdősül a kívánt fanemmel, s a létre jött zsenge fenyves tanuságot tesz arról, hogy a számára teremtett viszonyok között jól érzi magát. A bükk elszáradásáig támadott bükk serdény, a jegenye fenyő és részben a luczczal oly elegyet képez, mely megment rovarkár, tűz és szélvihartól, a kellő záródás betartására legjobb támaszt nyújt és a talaj termő erejét csak fokozni fogja.

Tíz év előtt eszközölt körülgyűrűzés vala a legrégebb az általam észlelték között. Ez részben száraz és inkább korhadva lábán pusztuló; a még helyenkint szórtan levelező öreg bükkök alatt gyönyörűen fejlődik a fenyves; van bükk-kelés is fenyegető mennyiségben némely helyt, de ha azt megfelelőleg gyériteni fogjuk, akkor a sikernek mulhatlanul be kell következni. Ez okból kívánatos, hogy gondos és óvatos ápolásban részesítsük a már települt fenyő surjánost, s a 10—15 éves kort elért bükköt kivagdaltassuk, tért nyitván ez által a fenyvesnek. Ezen korig fenntartani a sűrű bükköst jobb, miután addig árnyat s ezzel együttesen védelmet is nyújt a fenyőnek. Erre a jegenye- és luczfenyő ápolásánál tekintettel kell lennünk, miután fiatal korában kivált az előbbi különösen kedveli az árnyat.

Ha tekintetbe vesszük, hogy csak a sztavnai erdőgondnokság területének (40.000 k. hold) közel 30⁰/₀-a fenyővel többé-kevésbé elegyített bükkös, mely sem tűzifává feldolgozva nem talál piacot, sem szénítés és szalajfőzésre nem használtathatik ki, mivel könnyebben és kevesebb költséggel szállítható a többi gondnokságokból a szén és a szalajfőzésre alkalmas hamu: akkor a fennebb vázolt telepítés könnyen számíthat elismerésre.

El nem mulaszthatom e kedvező alkalommal felemlíteni, hogy az uradalom e meszszeható eszme foganatosításával a röghöz ragadt és őstermelésre utalt felvidéki nép nyomorán

mennyire segít az által, hogy eme körülgyűrűzött tiszta bükkösökben a nyári legeltetést a népnek átengedte.

A tiszta bükkösök átalakítása fenyvesekké legalább részben szintén terveztetik oly képen: hogy a mezőgazdaságra alkalmas fekvésű bükkal terület a községeknek 2—3 évi használatra átadatnának, szerződésileg biztosítván a terület kivánalmainknak megfelelő befásítás.

A távolabb és magasabb régiókban uralkodó bükkállások egyedei részben körülgyűrűzendők volnának s védelmek alatt az ültetés lucz- és jegenyefenyő is szórtan az üde talajt kedvelő juharral lenne foganatba veendő; a bükknek részbeni meghagyása indokát leli abban, hogy a fenyőfajok elegyesen telepítenének vele, s így a talaj javíttatnék, a fatömeg gyarapodnék, a szél meg nem ingatná a fenyőt és kevesebb költségbe kerülne a telepítés. A bükköt dönteni nem, csak részben körülgyűrűzni kellene. Az elegyítés előnyei ily módon biztosíthatnának. A jegenyefenyő, mivel nevelése a csemeterkekben nehezen sikerül, az erdők sűrűbben vetényült fiatalosából lenne nyerhető, avagy folt vagy fészkes vetés is célirányos lehetne, ott különösen, a hol a fű nem igen takarja a talajt.

Eme felsorolt intézkedések igényeltetnek tehát, hogy a jelen viszonyoknál fogva értéktelenül maradó bükk nagyobb része a talaj termő erejét is előnyösebben kihasználó, de tömeggyarapodás és jövedelmezőség tekintetében is ez idő szerint kedvezőbb körülmények között lévő fenyő által helyettesítsék.

A kéreg csersavtartalmát apasztó tényezők.

Régóta ismeretes tény, hogy a kéreg csersavtartalmára különböző tényezők igen érzékeny befolyást gyakorolnak; most azonban Muntz-nak és Schön-nek újabban tett kísérletei számokban mutatják ki a kéregnek csersavban való veszteségét, melyet az egyfelől idő múltán, másfelől a termelés alkalmával uralkodó időjárás, valamint a kéreg elhelyezésének körülményei folytán szenvedhet.

E kísérletek szerint a csersav apadása idő folytán a következő:

Norvégiai nyirkéregnél:

1878. november hóban 15.8⁰/₀ tannint, 10.3⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott;

1880. júniusban már csak 8.2⁰/₀ tannint, 12.3⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott.

Sologne-i tölgykéregnél:

1879. februárban 12.0⁰/₀ tannint, 5.2⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott;

1880. júniusban már csak 6.9⁰/₀ tannint, 5.3⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott.

Hollandi ugynevezett fehér kéregnél:

1879. februárban 5.5⁰/₀ tannint, 10.7⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott;

1880. júniusban már csak 1.8⁰/₀ tannint, 10.5⁰/₀ extractiv anyagot tartalmazott.

Afrikai zöld tölgykéregnél:

1878. évi novemberben 14.8⁰/₀ tannint;

1879. évi áprilisban már csak 10.6⁰/₀ tannint;

1880. évi január hóban csak 8.75⁰/₀ tannint tartalmazott.

Venezuelai mimosa nilotica kéregnél:

1878. évi november hóban $12.8^0/0$ tannint, $5.05^0/0$ extractiv anyagot tartalmazott;

1879. évi április hóban már csak $10.2^0/0$ tannint, $6.05^0/0$ extractiv anyagot tartalmazott.

Mindezen fennebb elősorolt különemű kéreg, esőtől védett helyen és a gyakorlatban közönségesen előforduló viszonyoknak megfelelően volt elhelyezve.

A fennebbi számokból kivehető, hogy bizonyos idő elteltével mily tetemes a csersav apadása; ebből önkényt következik, hogy nem tanácsos felesleges cserkéreg-készletet felhalmozni, hanem a veszteség elkerülése céljából, időről-időre pusztán a fogyasztási szükségletre kell szorítkozni.

A csersavban való veszteség két okra vihető vissza: egyik a tanninnak extractiv anyagokká való átváltozása, a másik ok pedig az oxidálódás, melyet a levegő oxygen-je idéz elő. Az oxidálódás élénkségét meg is határozták, s eszerint 265 gramm tölgykéreg a szabad levegőre kitéve május 31-től június 12-ig, tehát 12 nap alatt, 1.993 liter szénsavat fejlesztett, mi 1 kilogram kéregnél 7.520 liternek felel meg.

A kéreg hántása alkalmával uralkodó időjárás sem sokkal kisebb befolyást gyakorol. Egy $9.5^0/0$ tannint tartalmazó tölgykéreg-nyaláb lehántás után esős időben 5—6 napig az erdőn hagyatott s ekkor tannintartalma már csak $6.3^0/0$ volt. E szerint csersavtartalmának $1/3$ része veszendőbe ment.

A hántás alkalmával $8.44^0/0$ tanninnal bíró kéreg három napig a napon száríttatott, mely idő múlva $8.2^0/0$ -ot tartalmazott, míg ugyanazon kéreg május 30-tól június 13-ig váltakozva esőnek és napfénynek kitéve már csak $6.4^0/0$ tannintartalmat mutatott.

Az alábbi adatok végül azon befolyásról nyújtanak felvilágosítást, melyet a kéreg elhelyezésének módja idéz elő a csersavtartalomban.

Jól kiszáritott $8.2^0/0$ tannint tartalmazó kéreg száraz helyre rakva a hántás után $2\frac{1}{2}$ hónapra $7.7^0/0$ csersavtartalommal bírt, míg más ugyanazon termelésből vett oly kéregnek csersavtartalma, melyet szárítás közben az eső megvert, csak $5.3^0/0$ volt, s végül a harmadiknál, mely nedves időben gyűjtetett, csak $3.4^0/0$ tannintartalom találtatott. Ezekből világosan kitűnik, hogy mily nagy a veszteség esős időben hántott kéregnél még alkalmas helyre való elrakás mellett is; s ez a kedvezőtlen körülmény még inkább fokozódik, ha a kéreg nem megfelelő, különösen ha rosszul szellőző helyre rakatik.

Ha a kéreg gondosan van is hántva és jól szárítva, abban az esetben is nem szellős helyiségben igen sokat veszít értékéből. Így például a kísérlet azt mutatta, hogy az eredetileg $8.2^0/0$ tannint tartalmazó kéreg sötét, kevés légvonattal bíró helyre elrakva három hónap alatt $2.7^0/0$ -ot veszített csersavtartalmából.

A fagy szintén igen kedvezőtlenül hat a fejtegetett irányban, mert annak következtében a gombák a kérget szétbontják, mely ismét a csersav apasztását idézi elő. Egy egészséges fának kérge $7.43^0/0$ tannint tartalmazott, míg egy fagy által megölt fának kérge csak $4.05^0/0$ -ot.

Kovács Géza.

A Valonea tölgyfa honosításáról.

Pöschl József bécsi börgyárosnak és a pilis-maróthi s visegrádi cserkéregvágások vállalkozójának szivessége folytán a gödöllői m. kir. erdőhivatal 5 kilogram Valonea tölgy-makk birtokába jutott, mely a görögországi szigetekről Trieszten át 1882. évi márczius 29-én érkezett Gödöllőre, s a babathi erdő-gondnoksághoz tartozó „Disznószállási“ veténykertben előre elkészített soros pásztákban mindjárt más nap el is vettetett s azután 5 cm. mélyen televényes földréteggel befödett; a makkok közül, melyek egy zacskóba voltak csomagolva, néhány darabot felvágva arról győződtem meg, hogy noha a magok összeszáradva voltak, mégis egészséges kinézéssel bírtak és azon reményre jogositottak, hogy a föld nedve által megpuhítva, csiraképesek lesznek; ezen reményem azonban végképen meghiusult, mert a vetési naptól számítva hat hét lefolyása után az elvetett makkokat Krause Géza babathi erdőgondnok ur közbenjárásával megvizsgálva, azokat részint rodhadt, részint genyedésbe átment állapotban találtam, miből azt kellett következtetnem, hogy a Valonea tölgy-makk, ugy mint a mi tölgy-makkjaink, az áttelelést a csiraképesség megtartása mellett száraz helyen nem igen türi, s ezért nézetem szerint Valonea makkot hosszú uton és tengeren át csak hor-dócskákban, homok között lehetne, sikerrel szállítani.

Mint hogy azonban a Valonea tölgy-makk kupacjai mint eszerzőanyag az európai piacokon már lényeges szerepet játsza-nak, el nem mulaszthatom ezen fanemnek lényegéről a Vass laibachi tanár ur által gyűjtött s szivességéből velem is közölt következő adatokat ezennel tudomásra hozni :

A Valonea tölgy (*quercus aegilops* L. Ziegenbart, oder Arkadiesche Eichen) a mi cserfánkhoz hasonlít, 20—25 mtr.

magasságot, 0·60—2 mtr. vastagságot ér el, levelei bőrneműek s alsó részök szürke. Görögországban és Kis-Ázsiában, ahol ezen szép tölgy honos, egész zárt állabokat képez, melyekből makktermő években nagymennyiségű makk-kupacs hozatik kereskedésbe és sok helyen, mint Árkádia és más szigeteken a lakosság gazdasági jövedelmének főforrását képezi.

Ezen tölgyállaboknak felujtása nagyobb részben madarak és kivált egy holló (*Corvus frugilegus*) által oly módon történik, hogy azok a makkot kupacsából ügyesen kivéve mint élelmi készletet gyűjtik s földdel takarják be, hol az kikelvén, számos kiültetésre alkalmas csemetéket szolgáltat, melyek a régibb tölgyállabokban mutatkozó hézagok pótlására s új állabok létesítésére felhasználhatók.

A 4—5 cm. hosszú s 1—2 cm. vastag makkok a régi árkádiai lakosoknak igen kedvelt eledelül szolgáltak, s a görögországi földmivelő nép által most is tápláló gyümölcsként szedtetnek.

A Valonea kupacsának csersavtartalma 20—25⁰/₀-ot foglal magában és értékre nézve 1 métermázsa Valonea 2¹/₂ métermázsa tölgykéreggel vagy 0·8 métermázsa gubacscsal egyenlő.

Ámbár ezen tölgynek értéke s jövedelme igen kedvező, meghonosításához nálunk mégis kevés reményt kötök, minthogy a mi éghajlati viszonyaink és kivált a mi fiatal tölgyeseinket is oly érzékenyen sújtó és csaknem évenként ismétlődő késői fagyok ezen déli növénynek nem kedvezők.

Gödöllő, 1882.

Kallina,
m. kir. erdőmester.

Lapszemle.

(—á—é—) A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ című szaklap f. é. január havi füzetében olvassuk, hogy a felső bajorországi kormányzóság a tiroli árvizek pusztításai alkalmából rendeletileg emlékezteti a kerületi- és erdőhivatalokat azon eszközökre, melyekkel hasonló csapásnak elejét lehet venni s felemlíti az okokat, melyek a szomszédos alp-vidéken a katasztrófát előidézték. E rendeletben igen helyesen s teljes joggal van hangoztatva, hogy az erdőpusztítások s a hegységi erdőterületek újra beerdősítésének elmulasztása okozzák azt, hogy nagyobb és tartósabb esőzések alkalmával a hegységben a lefolyási árkok azonnal megtelnek, s a nagy mennyiségű esővízen kívül hatalmas tömegű kőtörmelék rohan le a völgyekbe; ott a tömérdek víztömeg a folyópartokon átcsapva termékeny vidékeket elpusztít, s a közlekedési vonalakat elrontja. Igaz ugyan, hogy az Alpok északi (bajor) lejtői hasonló veszedelmektől jobban meg van védve, mint a déliek (tiroliak), mindamellett itt is hasonló veszélytől lehet tartani, melyet azonban még most talán meg lehet előzni. Az említett kormányzósági rendelet a bajor hegységi erdők rossz állapotát egyesek kapzsiságának tulajdonítja, minek folytán idő előtt és meg nem fontolva erdőket taroltak le, mértéknélküli alomszedés és legeltetés által az erdőt tönkre tették, s végül az ezelőtt közösen kezelt erdőket egyes birtokrészekké forgácsoltak. Az 1852. évi bajor erdőtörvény részben gondoskodnék ezen hátrányok leküzdéséről, ha csak az erdei legeltetés, újra erdősítés, a véderdők korlátolt használata stb. iránt alkotott szabályok kellően követtetnének s az erdészeti és erdőrendészeti hatóságok és ezek segédközegei köteleességekét következetes együttműködéssel teljesítenék, — mire különben a törvény alapján az utóbbi időkben kiadott rendelkezések megemlítésével, ujlag utasítottak is. A törvény azonban minden bajon teljesen nem segíthet. Az erdő azon fontos feladatának, hogy a talajt megkösse és a felesleges vizet visszatartsa, csakis úgy felelhet meg, ha a talaj teljesen és sűrűn be van erdősítve, s ha az erdő gondoztatik és oltalmaztatik: ez azonban a magán tevékenységnek feladata, valamint azon egyesületek közhasznú hatásának, melyek a talajprodukció emelését és a földmivelési állapotok javítását tűzték ki célul. A bajor ministerium már többször kiemelte kibocsátványában a Felső-Bajorországban létező, egyes kerületi gazdasági egyesületekkel kapcsolatos erdészeti osztályoknak sikeres tevékenységét, s a jelen alkalommal is elismeréssel emlékszik meg ezek működéséről s egyszersmint a többi kerületeknek utánzásra méltó például ajánlja. A bajor államerdészet ezen egyesületek buzgó igyekezetét jövőre is, mint eddig, támogatni fogja, főleg a kincstári csemetekertekből magánosok részére olcsó áron átenged-

dendő csemeték által, hogy így a nép a saját valódi érdekét felfogva, az erdőt kellő gondozásban és oltalomban részesítse.

(H.—f.) A „**Quebrachofa**.“ Ezen lap m. é. utolsó füzetében már említés tételgett ugyan a cserzőanyagot tartalmazó quebrachofáról, a nélkül azonban, hogy a fanem, melyből az származik, közelebbről megjelöltetett volna. A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ m. é. XII-ik füzetében Councler C. erre nézve a következőket közli. A spanyol név „Quebracho“ annyit tesz mint „fejszetörő,“ s ezen név Délamerikában többféle kemény fanemre alkalmaztatik. A Quebracho blanco pld. oly fa, melynek kérge kevés cserzőanyagon kívül Aspidospermin-t [egy sajtáságos Alkaloid] tartalmaz; az Apocyneákhoz tartozik, s botanikus neve Aspidosperma Quebracho. Quebracho flojo ellenben a Jodina rhombifolia-tól ered. A cserzőanyagot dusan tartalmazó és Európába tömegesen importált quebrachofa kétségkívül a Terebinthace-ákhoz tartozik, s valószínűleg nem más mint a *Loxopterygium Lorentzi* Gr., a Quebracho blanco és flojo-tól való megkülönböztetéseül pedig Quebracho colorado vagy rosado névvel jelezik. Csakis ezen növény-species fájából készítik a cserzőanyagdús Quebracho-kivonatokat.

(H.—f.) Eichhoff W. a „**Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen**“ m. é. utolsó füzetében a le nem kérgezett tölgy- és fenyőrudaknak kerítésoszlopokra való alkalmazását határozottan károsnak mondja, s állításának illusztrálására néhány példát hoz fel, u. m.:

Nem ritkán fordul elő, hogy erdei- vagy gyümölcs-csemetekertekben az azelőtt egészséges s erőteljes fácskák *Bostrichusok*, *Buprestidák*, *Cerambyxok* s más ártalmas rovaroktól egyszerre érzékenyen megtámadtatnak anélkül, hogy a tulajdonos annak okát alapszámban ismerné; ha azonban a szakértő jobban figyel, gyakran azt fogja találni, hogy a tulajdonos, illetőleg az erdész, gondatlanságból le nem kérgezett tölgyfarudakat karóknak vagy kerítésnek használt fel, melyekben a rovarok tömegesen fejlődnek. A következő évben, vagy még előbb, mikor a karók már teljesen kiszáradtak és minden tápanyagot elveszítettek, hiányzik a teljesen kifejlődött rovaroknak a közvetlen közelben minden táplálék és a költéshez szükséges hely, miért is utoljára nem marad egyéb hátra, mint hogy az addig egészséges fákat és csemetéket megtámadják; ha pedig ezen kiszáradt karókat lekérgezzük, akkor a szijácsban és a kéreg belső részén gyakran még évek mulva megláthatjuk a *Scolytus [Eccoptogaster] intricatus*-nak könnyen felismerhető számtalan álczameneteit; máskor az említett karókban a *Xyleborus (Bostrichus) dispar*-t vagy *Saxesenii*-t és az igen ártalmas *Buprestidák* közül különösen az *Agrilus olivaceus*-t, *angustatus*-t, *tenuis*-t, *viridis*-t, továbbá a *Chrysobothrys affinis*-t és különféle *Anthaxia* fajokat találhatjuk. Nem kevésbé veszélyes tudvalevőleg a fenyőrudaknak le nem kérgezett állapotban a fennebbi czélokra való

felhasználása, mivel szintén számos kártékony rovar által megszállva, azokat a szomszédos, értékes állabokra átvezetik. Ily módon távol vidékről nevezetesen *Bostrichus curvidens* csemetekertekbe és *Polygraphus pubescens* cseresnyefákra hurczoltatott; előbbi jegenyefenyő-, utóbbi pedig lúczyfenyőkarók által.

Ha tehát erdészek, valamint gazdák is a hasonló hátrányokat ki akarják kerülni, akkor mellőzzék a le nem kérgezett fáknak az említett és más hasonló czelokra való alkalmazását. Ipar-üzleti czelokra való alkalmazásukat tulajdonképen hatóságilag be kellene tiltani.

(Hg.) A „*Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen*“ f. évi 1. füzetében a „kényes, különösen a fenyőfélék magvainak távolabb helyekre való szállításánál követendő csomagolási módjáról“ tesz említést, mely reánk nézve sem lesz érdektelen, a mennyiben tapasztaltuk, hogy az elmúlt években külföldről kapott Douglas-fenyő, Wallonea tölgy magva szállítás közben csirázó képességét elveszítette.

A keletindiai angol erdészeti hatóság főnöke, majd minden évben küld a Himalayáról a chorini porosz királyi faiskola részére fenyőféle magvakat. Ezen magvak legelőször egyszerüen papirdobozba lettek csomagolva, de az így érkezettek annyira elveszítették csirázó-képességüket, hogy csak kevés százalék maradt használható. Később azokat körülbelül a mag mennyiséggel egyenlő, lenolajjal itatott szénporral összekeverve zsákokba szállítottak, mely módnál a magvak csiraképességüket majdnem tökéletesen megtartották, csak igen kevés találatott elromlottnak.

Kísérlet tétetett még az *Abies Nordmannia* magvának beónozott pléhdobozokban való szállításával, ezen mód azonban jónak sehogy sem bizonyult, mert daczára annak, hogy az érkezett magvak külső és belső kinézésükre nézve egészen egészséges és jóknak látszottak, azok a levegőnek tökéletes elzárása folytán megfűledtek és csiraképességüket egészen elveszítették.

Ezen kísérletekből azt a következtetést lehet vonni, hogy nagy távolságra való szállításnál a magvakat legcélszerűbb lenolajos szénporral vegyítve zsákokba csomagolni.

Van-e a szarvasnak és őznek epéje?

Sokan teszik azon kérdést, hogy van-e a szarvasnak epéje? miután nála az epe hólyagát felfedezni nem tudják. Ezen kérdésre, mely a vadászok között tudtunkkal még jó részt nyílt kérdésnek tekintetik, a következőkben kívánunk választ adni.

A máj rendkívül fontos szereppel bír az állatok belső életműködésénél, a mit már abból is következtetni lehet, hogy mindenik valamivel összetettebb szerkezetű állat szervezetében, habár más alakban is mint mi ismerjük, feltalálható, s hogy az anyaméhben vagy tojásban kifejlődő ivarnál igen korán képződik. A máj romlása mindig halált hoz. A máj legfontosabb feladata az epe képzése, az epéé pedig azon anyagoknak, különösen a zsírféléknek feloldása, melyeket a gyomorsav a vérbe fölvehetőkké alakítani képes nem volt.

Az epe a májsejtekben képződik, honnét kezdetben igen finom s a májban mindenfelé elágazó, s mindig vastagabb, végre egy főcsatornává egyesülő epehólyagban gyülekezik össze. Az epehólyag a vékony béllal van összeköttetésben, emésztés idején kívül azonban a legtöbb állatnál nyílását az arra rendelt izmok összehuzódása elzárja s az epe az epehólyagban összegyülekezik. Vannak azonban állatok, a melyeknél az epehólyagnak nyílását a vékony bél felé izomfeszültség nem zárja; ilyenek a szarvasok, őzek, tevék, cetek és némely rágók (lásd Altum Forstzoologie, Säugethiere). Ezeknél az epe, a mint képződik, az epecsatornákon át mindjárt közvetlenül ömlik rendeltetési helyére, s minthogy az epe gyűjtésének szüksége hiányzik, hiányzik az epehólyag is a (reservoir), s tehát ezen állatoknál nem is sikerülhet az epe feltalálása, a mi közönséges eszközeink segítségével. Hogy azonban epét az őz- és szarvasmáj is tartalmaz, bizonyítja annak kissé keserűsége is.

Epe nélkül magasabb szervezetű állataink nem élhetnének, s nem áll a példaszó sem : a galambnak nincs epéje.

Nyulassy Farkas.

Vidéki levelek.

I.

Soóvár. 1883. január hó.

Tekintetes Szerkesztőség! A magas ministeriumnak azon üdvös rendelkezése folytán, hogy az egyes erdőhatóságoknál a tisztviselők pénzbeli hozzájárulása mellett erdészeti szakkönyvtárak alapittassanak, itt a soóvári kir. erdőhivatal kebelében is megalakult a könyvtár; és részint adományokból, részint vétel útján szerzett művekből, már meglehetősen számmal rendelkezik. Az adományoknál hálás szívvvel kell megemlékezni néhai Schnúr Ferencz m. kir. erdőtitkár ajándékáról, mely örökségképen szállván reánk, könyvtárunkat mintegy 78 szakművel gazdagította; és melyért az özvegynek már a nagyméltóságú földmívelési ministerium is elismerő köszönetet mondott.

Megemlítem azonkívül, hogy magyar erdészeti irodalmunknak eddig megjelent összes művei, a folyóiratok közül pedig az „Erdészeti Lapok“, „Borászati Lapok“, a „Vadász Lap“ és a Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ is rendelkezésünkre állanak.

Állanak, igen; csakhogy sajnálattal kell bevallanom, hogy ezelőtt nem igen találtak olvasóra.

Hogy tehát a magas ministerium ezen üdvös rendelkezése által czélba vett nemes szándékatoknak, a kiejtett ígének testté válása elősegíttessék, az itteni tisztikar kívánságával meg egyezőleg a következő intézkedés léptettetett életbe.

A szakkönyvtári tagokkal folytatott előzetes tárgyalások s megbeszélések alapján, a folyóiratoknak minden füzete mindjárt a megérkezés után kiadatik egy önként vállalkozó tagnak átolvasásra és azután következő szóbeli referálásra. Ilyen önként vállalkozó hiányában a könyvtárvezető és könyvtárnok biznak meg egy tagot a füzet áttanulmányozásával, és a tartalom előadásával. A megbizatást mindenki köteles elvállalni.

Ugyanez történik a már beszerzett és még beszerzendő szakművekkel is.

Az előadásokra minden szombati napnak délutáni 5 órája van kitűzve; mikor is a tagok a hivatalos helyiség egy szo-

bájában összegyűlnek. A vállalkozóknak joguk van a kérdés tárgyilagosa előadása után saját egyéni nézeteiket is előadni; és a tárgyat kritikailag is megvilágítani. Ugyanezen joggal bír minden jelenlévő könyvtári tag is.

A most előadott intézménynek nagy előnyeit szabad legyen itt csak röviden megemlítenem.

Minden az erdészeti téren történt fontosabb vagy érdekesebb esemény azonnal tudomására jut mindnyájunknak. A halottak és az ebből fejlődő eszmecsere által a látkör tágul; a fölvetett anyag jobban lesz megismerve. A vállalkozók kénytelenek lévén nemcsak tanulmányozni, de elő is adni, magukat egyszersmind az értelmes szabatos szóbeli előadásban is gyakorolják.

Különösen nagy előnynek tartom én ezen intézményt az államvizsgára készülő gyakornokokra nézve; kiknek ez valóságos előkészítő iskolájukat képezi.

A felolvasásoknak és előadásoknak később netalán érdekesnek mutakozó részeiből a tekintetes szerkesztőség engedelmével majd az „Erdészeti Lapok“-nak is juttatunk mutatónyokat.*)

* * *

E vidéken, különösen Eperjesen a tűzifakészlet nagyon megfogyott; és ennek következtében a soóvári kincstári faraktárból is már az egész tűzifakészlet el lett adva.

Hogy tehát az igények lehetőleg kielégíttessenek, az itteni sófőzésnek ápril hóig, tehát az usztatás bekövetkeztéig mindenestre eltartó fakészletéből 1000 métert kellett kölcsön kérni. Ez sem igen tartozik a gyakori esetek közé!

Mivel pedig a kölcsön kért fát át kellett rakásoltatni, hogy az így fölmerült költségek is megkerüljenek, a bükk hasábfának raktári ára január 15-től fogva 2 frt 60 krról 2 frt 90 krra emeltetett föl; és a közönség így is szívesen veszi a fát.

*) A folyóiratok használatára tett igen hasznos intézkedést részünkről is a legmelegebben üdvözljük, valamint a lapunk számára adandó közleményeket is örömmel fogadjuk.

Egyáltalában mondhatni, hogy a tüzi- és szénfa egy idő óta nagyobb keresletnek örvend, különösen a vasiparnál tapasztalható lendület miatt, és így valamivel jobb árakat fizetnek már a szénfáért is, mint az előző, bizony szomorú években.

Itt, a kárpátalji vidéken, már a második tél egészen szabályellenes, hó nélküli. A magasabb hegységekben is alig fekszik 10 centiméternyi hóréteg. Egészen december végeig folytonos esőzéseink voltak, melyek a talajt annyira föláztták, hogy az esőzések közben beállott nagy szelek mintegy 600 drb tölgyet kidöntöttek.

Természetes, hogy ily hó nélküli télben a vadászatok sem mennek oly kedvteléssel és eredménnyel, mint máskor. Különösen az elszaporodott vaddisznók elejtése jár sok fáradsággal, mivel a majdnem hó nélküli talajon alig lehet őket kinyomozni.

Kiváló tisztelettel maradok

Kalmár Tivadar,
m. k. erdőmester.

II.

Pécs, 1882. decemberhó.

Tekintetes Szerkesztőség! A hosszas őszi esőzések az e vidéki patakokba, kisebb folyókba roppant vízmennyiségeket vezettek, azonfelül a krajnai és stájerországi hegyekben megáradt Dráva folyó Somogy és Baranyamegye határán több helyt kiöntve, a mélyen fekvő részeket ez évi október és novemberben egészen elborította. Községek és mivelés alatt álló területek ugyan tudomásom szerint nem jutottak vízbe, de annál nagyobb kiterjedésben a drávai erdők. A ligeti erdőkben oly mélyebb helyekre hatolt a víz, honnét vissza sem mehet többé és azok elposványosodását idézi elő; szenvedtek az ültetések is, melyek ott sokszor dugványozás által eszközöltetnek; és elszakította az ár a kisebb, ugynevezett „örtöltéseket“, melyek a ligeti erdőkben részint a közlekedésre, részint a kisebb áradások felfogására szolgálnak. Sajnálattal láttam a ligeti erdőkben a szép számú öz és dámvad állomány pusztulását is, midőn a rohamos ár elől menekülve, annak forgóiban sokszor áldozatul estek, vagy távoli pagonyokba elvándoroltak, hol igen gyakran a számos orvvadásznak lettek zsákmányává.

A Duna és Dráva árterében fekvő erdők okszerű kezelése, czélszerű kihasználása és felujtása a szakértő erdész nehezebb feladatai közé tartozik, mert az elemi események nagy mérvű és váratlan befolyásának van alávetve. A nagy folyamok partjaikat egy helytt szaggatják, más helytt száz holdakra menő területeket iszapolnak és raknak le, vagy egy-két év alatt egész szigeteket képeznek. Az ily zátonyokat csak hamar a legdúsabb fűz, nyár, sőt tölgy serdény veri fel és képez ugynevezett „malátokat“, fonóvessző nyérésre, majd 5—6 év múlva magas állabokat, míg másutt nagy területeket szaggat és visz el habjaiban. Láttam a Dráva torkolatánál a Dunába ömlésnél, Kopács mellett, több ezer holdra terjedő rengeteg nádat, millió viziszárnynak kedvencz tanyáját, míg az emelkedett helyeket, mint egy hálózat, fűz- és nyárerdő borítja, míg ugyanott újabb iszapolások folytán új erdők keletkeztek.

Az erdőterület belsejét számtalan vizerek, kis Dunák, vagy ugynevezett „Holt Drávák“ hálózák be, melyek a nagy folyóval emelkednek és környezetüket folyton módosítják. Ily változó terület mellett az erdőgazdálkodásnak tágasabb térre, mozgásra levén szüksége, az erdőgazdasági üzemterv a kihasználást és felujtást csak körvonalokban állapíthatja meg, a mindenkor legjobb állandó nyiladékok (lineák) szem előtt tartásával. Mindezek daczára azon több helytt felmerült nézetet, hogy a Duna-Dráva összefolyásánál, vagy a dunai ártérben fekvő erdőket üzemterv szerint kezelni nem is lehet, nem osztom, és pedig azért, mert a területben előforduló változásokat a 10 évi, esetleg 6—8 évi revíziók alkalmával mindig helyesbiteni és a tág keretben mozgó tervet mindig a viszonyokhoz alkalmazni lehet. Az ártérben fekvő ily ligeti erdőket töltéssel óvni nem czélszerű, mert a belvizek, talajvizek sokszor azokból le nem folyhatnak és ilyenkor egész állabok elszáradnak, mire a vidéken számos példa fordul elő. A ligeti erdőknek egészben nagy jövője van, mert a vidéknek gabonatalajon álló erdei naponta fogynak, kevesednek s így az erdők mindinkább visszaszoríttatnak a hegyek meredekjeire, meg a nagy folyamok ártereire stb., hol közigazdasági szempontból is multhatlanul fentartandók.

Az erdőgazdasági üzemtervek benyújtására kötelezett erdőbirtokosoknál most már itt is élénkebb mozgalom indult meg. A hitbizományi birtokok közül Somogy megyéből gróf Széchenyi László volt az első, ki segesdi uradalmának üzemtervét követésre méltó például már beterjesztette; még néhány hitbizományi birtokon pedig a munkálatok megindultak; van azonban néhány nagyobb uradalom, hol még nincs ez ideig ébredés, daczára a költögetésnek!

Egyházi birtokosaink közül a veszprémi püspökség karádi üzemtervei szépen kidolgozva már szintén benyújtattak; ezen uradalomnál az erdészeti ügy mostanában elismerésre méltó lendületet vett. Ki kell emelnem még a pécsi püspökséget, hol mostoha viszonyok daczára az erdőrendezés munkája haladásban van. A veszprémi káptalan ságvári terveit a kir. közalap. erdőrendezőség vette munkába, mely utóbbi erélyes tevékenységét és máris két kir. közalap. uradalom üzemterveinek beterjesztését örömmel jelezhetem. Végre ki kell emelnem egyházi birtokosaink közül, a pécsi székestemplou uradalmát, hol az erdőrendezés műve befejezéséhez közeleg. Egészben tehát egyházi birtokosaink nagyobb része az ország törvényeinek hódolva, a haladás terére lépett, csak a kisebb rész vár, vár és ismét vár az ébresztésre.

A községi erdők üzemterveinek ügye lassan halad. Somogy megye elhatározta már két járási erdőtiszt felállítását, a teendő intézkedéseket a járási szolgabírákra bizván, ezen tisztviselők erélye szerint némelyiknél gyors eredményt lehet remélni, másutt az ügy újabb megfeneklésétől lehet tartani.

Talán nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy Somogy megye is alkalmazásba vette már az erdőtörvény 115. §-ának alkalmazását; a Balaton mentén fekvő marczali szolgabírói járásban ugyanis a falopások rendkívül elszaporodtak, az erdei kihágók az erdőörököt is megtámadták, megsebesítették, sőt egész háborút folytattak, úgy hogy haláleset is történt. Ennek folytán a magas belügyministerium megkérte, hogy a marczali járás piaczaiban a faeladásnak szabályszerű igazolvánnyal való korlátozását megengedné.

Az erdők bérbeadásának újabb és újabb következményei merülnek itt fel mostanában. A sok közül csak azt említem, hogy a 17. §. alá tartozó birtokon bérlő urak minden áron minél olcsóbb egyéneket akarnak erdőtiszteklül alkalmazni, lévén ezek az ő érdekeiknek és nem az erdőbirtokos érdekeinek hű satellesei, míg a qualificált egyének nemcsak drágábbak, hanem önértetből is az erdőbérlő érdekeit csak azon határig teljesítik, a meddig lelkiismeretükkel az erdőbirtokos érdekeivel és a rendes erdőgazdálkodással megegyeztethetők.

Reális erdőkezelésre szerintem mindég a kezelő erdőtiszt egyénisége nyújt majdnem egyedüli biztosítékot, mert tudjuk, hogy az erdészeti terén elkövetett hibák, visszaélések egy emberéleten át is alig tehetők jóvá; az erdőtvény 21. §-a különben nem a bérlőt, hanem az erdőbirtokost kötelezi erdőtiszt alkalmazására, azért szerintem jogilag úgy, mint saját jól felfogott érdekében is mindig az erdőbirtokosnak kell a kezelő erdőtiszteket kinevezni és tartani! Tehát vagy ne adassanak bérbe az erdők, vagy ha mégis az nem volna elkerülhető, erdőtisztjeit mindég az erdőbirtokos és ne a bérlő alkalmazza.

Baranya- és Somogy megyék számos vidékén ez évben meglehetősen tölgy, de különösen csermakk termés volt, e mellett némi bükmakk sem hiányzott, úgy hogy az erdőfelújítás természetes és mesterséges uton ez évben majd mindenütt sikerrel volt eszközölhető, hol arra jó akarat és igyekezet nem hiányzott.

Rovarkárok vagy nevezetesebb káros elemi csapások nem fordultak elő, s így az 1882. év az erdőkre itt egészben elég kedvezőnek nevezhető.

Az erdészeti ügy iránti érdeklődés vidékeinken mindinkább emelkedik, a minék örvendetes jele az alapító és rendes tagok számának mindinkább szaporodása.

Melyek után vagyok kitünő tisztelettel a tekintetes szerkesztő urnak

alázatos szolgálja

Tóthi Szabó Sándor.

Erdészeti műszavak.

Czimer. A fenyőfajok s pedig különösen a szorosabban vett Pinus-ok tobozpikkelyei hegyének sajátságos alakulását, azaz az apophysist paizs-nak szokás nevezni. Nem esik e szó különös kifogás alá, ezer rosszabb van nála, de még sem tökéletesen megfelelő, s már azért is lehet jobbal pótolni, mert a paizs elnevezése másutt is, másnak a jelölésére is használtatik. A nyelvnek s egy tudományágnak előnye az, ha bővelkedik a műkifejezésekben, és ugyanazt az egy szót nem használja több fogalom vagy tárgy jelölésére. Én azért a Pinusok apophysisének jelölésére a *czimert* hozom indítványba.

Zászló. Ép oly szegénységet árulunk el, midőn szókinccseink bősége mellett, a szárny szót a botanikában annyi felé használjuk, mint a „paizs“ szóval történik. A szárny szó nem is mindenkor vezet a legtisztább fogalomra, és hogy mért nevezzük a szárnyasan összetett leveleket így, vagy szárnyasoknak, mért nevezzük a vitorlás virágok evezőit szárnyaknak (*alae*), annak okát csak erőltetett magyarázattal adhatjuk. Én azért a vitorlás virágok két oldalsó szirmát evezőnek hívom, mert ezenkívül már van a virágban vitorla is, meg csónak is. De kerülöm a szárny elnevezést a gyümölcsök azon fajtájánál is, melyet latinul *samara*-nak mondunk, magyarul pedig szárnyas gyümölcsnek (rosszszabbul meg „leppendék“-nek) neveznek. Én a *samará*-t zászlós gyümölcsnek hívom, s ez a melléknév a fenyőfélék magvaira is illik (zászlós mag = *semina alata*).

Pároséltű. Még 1875-ben említettem az „Erdészeti Lapok“-ban, hogy a hermaphrodit szót nehezen lehet magyarosítani. Rendszeren hím nős-nek fordítják, még olyanok is, a kik különben a hím (*stamen*) szótól irtóznak, a mely szó pedig nem oly irtózatos, összetételre is igen alkalmas. Én most azon virágot, melyben a hím és termő együtt van, pároséltűnek (*flos hermaphroditus*) hívom. Ilyen pl. a vad gesztenye.

Dr. *Borbás Vincze.*

A fapiacsról.

Budapest, 1888. januárhó 31-én.

(B.) A hidegebb időjárás, mely mult tudósításunk után beállott és január hóban általában véve az egész országban tartott, a fatermelési és szállítási munkálatoknak jó szolgálót tett, úgy hogy most már kevésbé lehet kétkedni az iránt, hogy a tavaszi vásárok megnyiltára a szükséges készletek rendelkezésre fognak állni. A faüzlet szilárdsága január hóban nem csak hogy nem vesztett, de határozottan nyert, különösen a vasuti talpfák váltak keresettekké s a fenyőféle anyagok is, melyet egyébiránt részben annak is lehet tulajdonítani, hogy a németországi favámok felemelésének beállta előtt az ottani kereskedők nagyobb készleteket sietnek a határon átszállítani. A tölgy cserkéreg áráról Franciaországból hanyatlást jeleznek, ez azonban még nem irányadó, mert e részben a némethoni nagy árverések bírnak befolyással, s ezek rendszeren még csak februárhó vége felé, vagy márcziusban lesznek megtartva.

Egyes piacokról a következő ártételeket közölhetjük.

Budapest. Egy méter cser- vagy gertyán hasáb tűzi fa, minőség szerint	4—4.5 frt.
Egy méter bükk hasáb tűzi fa, minőség szerint	4—4.25 "
Egy méter tölgy hasáb tűzi fa, minőség szerint	3.75—4 "
Egy drb 4 m. hosszú, 29 cm. széles és 2.6 vastag lúczfenyő deszka	0.76 "
Egy drb 4 m. hosszú, 29 cm. széles és 2.6 cm. vastag jegenyefenyő deszka	0.60 "
Egy drb 4 m. hosszú, 29 cm. széles és 2.6 cm. vastag erdei fenyő deszka	0.60 "

Egy drb 4 m. hosszú, 29 cm. széles és 2.6 cm. vastag vörösfenyő deszka . . .	0.98	frt.
Egy drb 4 m. hosszú, 29 cm. széles és 2.6 cm. vastag tölgy deszka	1.20	"
Egy kbmtr jegenyefenyő épületfa, méretek és minőség szerint	8—14	"
Egy kbmtr lúczfenyő épületfa, méretek és minőség szerint	9—15	"
Egy kbmtr vörösfenyő épületfa, méretek és minőség szerint	25—35	"
Egy kbmtr tölgy épületfa, méretek és minőség szerint	22—25	"
Ezer drb fenyőzsindely, méretek szerint	5—7	"
Egy drb vasuti talpfa tölgyfából, méretek szerint	1.30—1.60	"
Egy métermázsa lúczfenyő cserkéreg	2.90—3.90	"
Nagy-Várad. Egy mtr cserhasáb tűzifa	3.80	"
Egy mtr bükk gyertyán hasáb tűzi fa	3.50	"
„ „ tölgy hasáb tűzila	3.30	"
„ hektoliter kemény faszén	0.95	"
Egy drb 3.8 m. hosszú, 32.5 cm. széles és 2.5 cm. vastag lúczfenyő deszka	0.60	"
Egy drb 3.8 m. hosszú, 32.5 cm. széles és 2.5 cm. vastag bükk deszka	0.82	"
Egy drb 3.8 m. hosszú, 32 cm. széles és 5 cm. vastag lúczfenyő padló	1.20	"
Egy drb 3.8 m. hosszú, 32 cm. széles és 5 cm. vastag bükk padló	1.80	"
Ezer drb fenyőzsindely, méretek szerint	3.80—6.50	"
Egy métermázsa gubacs	12	"
Szeged. Egy méter cser hasáb tűzifa	3.75	"
Egy m. bükk- vagy gyertyán hasáb tűzifa	4	"

Egy méter tölgy- és szil hasáb tűzifa	3	frt.
„ „ fenyő hasáb tűzifa	1.75	„
„ kbmtr lúczfenyő deszka, nagy padló	19—21.10	„
Egy köbméter vörösfenyő deszka, vagy padló	22.50	„
Egy köbméter fűrészelt épületfa	15.50—19	„
„ „ fenyőlécz	14.50	„
„ „ fenyőszálfa, gömbölyü állapotban, erdélyi	7.50—9.50	„
Egy köbméter fenyő szálfa, gömbölyü állapotban, maramarosi	7.20—8.80	„
Ezer darab fenyőzsindey minőség és méret szerint	6—6.50	„
Ungvár. Egy méter bükk- vagy gyertyán hasáb tűzifa	2	„
Egy méter tölgy hasáb tűzi fa	1.80	„
„ „ fenyő „ „ „	1.30	„
„ drb 4 m. hosszú, 32 cm. széles és 2.5 cm. vastag lúczfenyő deszka	0.43	„
Egy drb 4 m. hosszú, 32 cm. széles és 2.5 vastag jegenyefenyő deszka	0.43	„
Egy drb 4 m. hosszú, 32 cm. széles és 2.5 cm. vastag tölgy deszka	0.70	„
Egy drb 5 m. hosszú, 32 cm. széles és 7 cm. vastag lúczfenyő padló	1.50	„
Egy drb 5 m. hosszú, 32 cm. széles és 7 cm. vastag tölgy padló	2.50	„
Egy köbméter tölgy épület- és műszerfa	6.30—11.50	„
Ezer darab zsindey, méret és minőség szerint	6.20—7.50	„

Adományok a „magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapja“ javára.

A mult füzetben közölt adományok összege 7.826 frt 50 kr.

A tőke mult évi kamatjainak fel nem használt része 102 „ 50 „

Ujabb adományok :

Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő gyűjtése, melyhez hozzájárultak : Szabó Adolf 10 frttal, Kellner Gusztáv 5 frttal, Máriássy Mátyás 5 frttal, Gruber Károly 5 frttal és Janoviczky Zsigmond 5 frttal; együtt 30 „ — „

Bikkal Nándor, m. kir. erdőigazgató 30 „ 37 „

Az „Erdészeti Lapok“ több munkatársának írói tiszteletdíjából vissza maradt csekély töredékek együtt 3 „ 22 „

Adriányi Arnold, k. erdőfelügyelő 10 „ — „

Osterlamm Armin, k. erdőfelügyelő 10 „ — „

Marosi Ferencz, m. k. erdész gyűjtése, melyhez hozzájárultak : Marosi Ferencz 2 frttal, Lahner Lajos 80 krral, Szvitelszky Ágoston 80 krral, Firnstal József 50 krral, Rajsly Károly 50 krral, Gajdos István 50 krral, Schvenda László 20 krral; együtt 5 „ 30 „

Pisó Cornél, m. kir. faraktártiszt 1 „ — „

Schuster Ferencz, főerdész 1 „ 58 „

A lippai m. kir. főerdőhivatal személyzetének gyűjtése, melyhez hozzájárultak :

Székely Mihály, m. k. főerdőmester

Áthozatal . 8020 frt 47 kr.

10 frttal; Eck Ferencz, m. k. erdőmester	
2 frttal; Füredi Ede, m. k. főerdész	5 frttal;
Ertel Gusztáv, m. k. erdőrendező	5 frttal;
Fülepp Lajos, m. k. fizető számvivő	2 frttal;
Likker Károly, m. k. erdő számvivő	2 frttal;
Manuszy Péter, m. k. számvizsgáló	2 frttal;
Thaly Lajos, m. kir. irodatiszt	2 frttal;
Schuszter József, m. kir. erdőgyakornok	1 frttal;
Kelecsényi Ferencz, m. k. erdőgyakornok	1 frttal;
Szájbely Norbert, m. k. erdész	3 frttal;
Perczel Mihály, m. k. erdészjelölt	2 frttal;
Fóthi Nándor, m. k. erdész	3 frttal;
Kostyál György, m. k. erdész	3 frttal;
Porubszky Gyula, m. k. erdőgyakornok	1 frttal;
Frits Béla, m. k. erdész	3 frttal;
Schwob Sándor, m. k. főerdész	3 frttal;
Gartner Antal, m. k. erdész	2 frttal;
Ónodi Ferencz, m. k. erdészjelölt	2 frttal;
Fuchs János, m. k. erdész	2 frttal;
Schellberger Emil, m. k. erdőgy.	1 frttal;
Pálka Gyula, m. k. műszaki dijnok	1 frttal;
Nagy Vincze, m. kir. műszaki dijnok	1 frttal;
Derecskei Károly, m. k. erdész	3 frttal;
együtt .	62 frt — kr.
Összesen .	8.082 frt 47 kr.

Adományok a Wagner Károly alapítványra.

Schillinger Adolf, m. k. főerdész	6 frt — kr.
Tóth Gyula, m. k. minist. erdőszámtiszt	5 „ — „
Gajári József, m. k. főerdész	4 „ 58 „
Összesen .	15 frt 58 kr.

Budapest, 1883. január 31-én.

A titkári hivatal.

Felhívás az erdőbirtokosokhoz.

5347. szám. Azon erdőbirtokosok, kik az 1879. évi XXXI. törvényczikk 165. §-ában megjelölt kopár és futóhomok területeken ez évben erdősitést szándékoznak teljesíteni, s e czélból az állam részéről csemetékben ingyen részesülni kívánnak, felhivatnak, hogy abbeli a rendelkezésre álló csemetemenység határáig a jelentkezés sorrendje szerint teljesíthető kívánságukat annak megjelölésével, hogy mely község határában, hány katasztrális hold nagyságu, mely közet, vagy talajnemhez tartozó területet és mely fajból álló csemetékkel óhajtanak erdősiteni, s hogy e célra hány éves és legalább mennyi csemetét kívánnak, folyó évi márczius hó 10-ig ezen ministeriumnak írásbeli értesítéssel tudomására hozzák, s azt hogy a kérdésben forgó területnek közigazdasági szempontból való beerdősitése szükséges, akár az illető közigazgatási erdészeti bizottság elnökének, akár a királyi erdőfelügyelőségnek iratával igazolják.

A csemeték árát és azok csomagolási költségét az országos erdei alap fedezi, míg azoknak gyorsárúk szerinti szállítási díját az átvétel alkalmával a jelentkezett erdőbirtokos viseli. Budapest, 1883. január 3-án.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium.

Felhívás.

Az Országos Erdészeti-Egyesület f. évi február 25-én, délután 4 órakor az egyesület helyiségében rendes választmányi ülést tart, melyre az igazgató választmány tagjai tisztelettel meghivatnak. — Budapest, 1883. február hó.

Elnöki megbizásból: *a titkári hivatal.*

Különfélék.

(—á—é—.) **Vadbőrök gyorskikészítésére** igen egyszerű módot ajánl a („Mittheilungen für Landwirtschaft, Gartenbau und Hauswirtschaft“ után) Dr. Steffek a Berlinben kiadott „Gerber Zeitung“ m. é. utolsó számában. E szerint 10 liter

vizben fel kell oldani 250 gramm timsót, 150 gr. salétromot, 100 gr. konyhasót; ezen oldatba 250 gr. tisztított karbolsav öntendő, s az egész keverék pálczával jól össze-vissza keverendő. Ebbe jó aztán a még friss vadbőr egészen bemeztve és minél jobban szétterítve; itt 36 óráig bentartandó, mely idő alatt többször jól megforgatandó. A forgatás okvetlenül szükséges, nevezetesen abban az esetben, ha a bőrt nem lehet a keveréket tartalmazó edényben egészen kiteríteni, mert a folyadéknak a bőr minden részét kellően át kell járnia. Ha a bőr egészen jól szétterjeszthető, akkor legcélszerűbb úgy helyezni, hogy a szőrös fele legyen alul. — A 36 óra lefolyása után a bőr kivéttetik, s oly módon helyeztetik el, hogy a szőr természetes állásába jusson, mert ez által simává lesz, s a bőrt könnyebben lehet kifeszíteni. A bőr kifeszítése egy megfelelő deszkán apró szegek segítségével történik és pedig a szőrös részszel alul fordítva; kifeszítés alkalmával a bőrt jól ki kell huzogatni s egyszersmind a kívánt alakot megadni. Ezután a bőr, napon vagy más meleg helyen gyorsan kiszáritandó; ha a kiszáradás megtörtént akkor a még rátapadó húsdarabkák könnyen eltávolíthatók. Végül a bőrt horzsoló kővel (Bimstein) derekasan meg kell dörzsölni, s evvel a kikészítés megtörtént.

Dr. Steffek azt állítja, hogy ő nemcsak télen lőtt őzbőrrel, hanem nyárral is tett kísérletet, valamint téli és nyári róka s mindenféle madárbőrrel is, s azt találta, hogy ezen kikészítési mód minden eddig alkalmazottat felülmul, nevezetesen abban a tekintetben, hogy a szőr, illetve toll a bőrben szilárdan benmarad és ki nem hull. E mellett még az az előnye is van, hogy ezen kikészítést bármely munkás könnyen végezheti s a bőrt három nap alatt ki lehet készíteni. Az elől említett mennyiségű keverék két, sőt három őzbőr kikészítésére is elegendő. Az ajánlott szerek minden anyag-

kereskedésben kaphatók, s oly olcsók, hogy pl. egy ózbőr kikészítése a napszámmal együtt egy márkába (58 kr) kerül.

A „**Gazdasági Mérnök**“ című mezőgazdasági és műszaki hetilap ez évtől kezdve az eddiginél nagyobb alakban és terjedelembel, rendkívül diszesen kiállítva s képekkel illusztrálva jelenik meg s kiterjeszkedik a mezőgazdaság, gyáripár és technika minden ágára, különös súlyt fektetvén hazai viszonyainkra és a gyakorlat igényeire. Eddig megjelent két első számából megemlítjük a következő cikkeket: Bedő Albert, orsz. főerdőmester (arczképpel). — Az ekék-ről és ekeversenyekről. Lázár Lipóttól. — Miért nem pusztítja a filloxera a szőlőtőt homoktalajban? A legjelesebb angol fajtehenek (3 ábrával). — A sörtörköly konzerválása. A czeffrézési hőmérséklet. Az újabb czeffréző gépek. Dr. Kosutány Tamástól. — Műizlés a lakásban (1 képpel.) — Szélerővel hajtott vasuti vizállomás (2 ábrával). — Gróf Zichy Jenő (arczképpel). — A magyar aszfalt-ipar (1 képpel). — Az ugarolásról. Sissoovich Károlytól. — Uj halászó készülék (2 ábrával). — Jég-rakó (1 ábrával). — A városok csatornázása stb. Találmányok (külön rendes rovatban, igen számos ábrával, a bel- és külföldi jelesebb találmányok ismertetése). — Kérdések és felvilágosítások. Vegyesek. — Hirdetések (bel- és külföldről, igen diszesen kiállítva.) A „Gazdasági Mérnök“ megjelenik minden héten 12 oldalon, nagy alakban, igen finom papírra nyomtatva, képekkel gazdagon illusztrálva. Előfizetési ára: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. Az előfizetés a lap kiadóhivatalába Budapestre (csillag-utcza 8. sz. a.) küldendő.

Első magyar nemzetközi szabadalmi iroda czimmel Laszkó és Társa Budapesten (Deák Ferencz-utcza 15. sz. a.) egy régóta nélkülözött közvetítő intézetet nyitottak, mely elvállalja a találmányok szabadalmaztatását, ugy bel- mint

külföldön, elkészíti az ehhez szükséges szakszerű leírásokat és rajzokat; magára vállalja a nyert szabadalmak képviselőjét és értékesítését, esetleg szabadalmakat meg is vásárol; örökdió a szabadalmi jogok felett, elvállalja a gyári és egyéb áru-védjegyek bejegyeztetését; szabadalmi ügyekben tanácsokat ad stb. Tekintve ezen intézmény jelentőségét, ajánljuk a közelebről érdekeltek figyelmébe.

(D.) **Erdei fenyőcsemetek nevelése.** Erős egy éves, lehető nagy mennyiségű és használható erdei fenyőcsemete nevelésére 1.75 kgr. mag szükséges egy árra. Ha azonban erősebb fejlettségű, különösen nagy gyökérzetű csemetét akarunk nevelni, 1 kgr. vagy 1.25 kgr. magot kell venni egy árra. Előnyös a csemetekertek trágyázása is és erre a célra Schütze szétmorzolt kali-magnesiát és csontlisztkeveréket, vagy superphosphatot ajánl, sőt lótrágya és cserebogár composztot is alkalmaz.

(T.) **Az idegen fanemekkel való kísérletezés** kérdésének megoldását a porosz kormány nagy erélyvel szorgalmazza, az 1881/82. évi költségvetésben e célra rendkívüli szükségletképp 50.000 márka lett előirányozva. A kísérletek keresztülvitele az eddigi iránytól eltérőleg oly módon tervezetik, hogy azok egységes alapelvek szerint, szakszerű vezetés mellett, a legkülönbébb termőhelyi viszonyok között s kiváló figyelemmel a mag és csemete beszerzésére szolgáló források megbízhatóságára fogatosittassanak.

A legközelebb keresztülviendő telepítésnél különösen E. Amerika, Japán és a Kaukasus következő fanemeire lesznek tekintettel, még pedig :

a) nagyobb kiterjedésben:

a *Pinus rigida* (Mill.); *Abies Douglasii* (Lindl.); *Thuja gigantea* (Nutt.); *Carya alba* (Mill.) és *Juglans nigra* (L.), északamerikai és az *Abies Nordmanniana* (Ster.), kaukasszi fanemek;

b) kisebb kiterjedésben pedig :

a *Pinus ponderosa* (Dougl.), *Pinus Jeffrey* (Oreg. comm.); *Picea sitchensis* (Bong.); *Cupressus Lawsonia* (A. Murc.); *Juniperus virginiana* (L.); *Acer Negundo* (L.) *Acer saccharinum* (Wangenh.); *Acer dasycarpum* (Ehrh.); *Betula lenta* (L.); különféle *Carya*; *Quercus rubra* (L.) és *Populus monilifera* (Ait.), E. Amerikában, a *Pinus laricio* (var. *corsica*) Európa déli hegységeiben előforduló fánemek s ezenkívül japáni Coniferák fognak telepítettetni.

Kísérleti állomás gyanánt összesen 90 erdőgondnokság szemeltetett ki.

Poroszországon kívül a Braunschweigi hercezség kíván résztvenni a többi német államok közül a kísérletezésben.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ új évfolyamából még mintegy 120 példány áll rendelkezésre. Az előfizetési feltételek a hirdető mellékleten olvashatók.

Változtatások az erdészeti szolgálat körében. A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minister Balogh Kálmán, Trsztyánszky László, Havas Ágoston, Gerő Virgil és Velics János, közalapítványi államvizsgázott erdőgyakornokokat közalapítványi erdészjelöltekké nevezte ki.

Magyarosodunk. Seide Miksa szolnok-dobokamegyei járási főerdész saját, valamint Mathild nevű kiskorú leánya vezetéknévét „Sárközi“-re; Kléma Lajos, m. kir. erdőgyakornok vezetéknévét „Kárpáti“-ra változtatta. Éljenek.

Halálozás. Nachtnebel Ferencz, ny. m. kir. erdőmester, az Országos Erdészeti-Egyesület alapító tagja, továbbá: Matuskovics Béla, német-mokrai m. kir. erdész és Teuchmann Ferencz, I. oszt. m. kir. erdőőr, az Országos Erdészeti-Egyesület rendes tagjai, meghaltak. Béke hamvaikra.

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi m. kir. erdőhatóságnak.

(Az erdőkár-tárgyalások alkalmával fölszámítható napidíjak elszámolása tárgyában.)

49.446. sz. Az erdőkártérítésekről és pénzbüntetésekről szóló részletes számadásokból kitűnt, hogy egyes kincstári erdőtisztek és altisztek az erdőkár-tárgyalásoknál érdembe hozott napidíjakat nem előljáró hatóságuk útján az erdőpénztárból, hanem az illető szolgabiráknál veszik föl; továbbá, hogy a perköltségek czimén megítélt és a szolgabiráktól átvett összegeket csonkítatlanul nem szállítják be az erdőpénztárba, hanem részben tanuzási és egyéb eljárási költségek kifizetésére fordítják.

Ezen téves eljárás megszüntetése végett utasítom az erdőhatóságot, miszerint a kezelő összes erdőtiszteket az erre vonatkozó szabályokról kellően értesitse és egyttal intézkedjék, hogy az ily czimben befolyt összegek a perköltségek elszámolása iránt kiadott 1881. évi 2204. sz. a. körrendelet értelmében az erdészet javára „egyéb bevételek“ rovatán és az e tárgyalásoknál fölmerült, az erdőkincstárt terhelő költségek, részletszámla alapján, az erdészet terhére „egyéb előre nem látott kezelési költségek“ rovatán számoltassanak el.

Budapest, 1883, január 17-én.

A miniszter megbízásából:

Bedő Albert.

Körrendelet valamennyi m. kir. erdőhatóságnak.

(A legfelső elhatározás alapján kiadott utalványokról szerkesztett jegyzékekben a legfelső elhatározás helyének és keltének megjelölése ügyében.)

781. sz. A legfelső elhatározás alapján kiadott utalványokról szerkesztett utalványozási jegyzékekben a legfelső elhatározás többször nem lévén megjelölve, ezen hiány a m. kir. állami számvevőszék észrevételére adott alkalmat. Utasítom ennél fogva az erdőhatóságokat, hogy jövőre mindazon esetekben, midőn legfelső elhatározás alapján adnak ki utalványozási rendeleteket, azoknak az utalványozási jegyzékekben leendő kimutatása alkalmával az illető tételnél az erdőhatóság rendeletének száma mellett a legfelső elhatározás helyét és keltét szintén megjelöljék.

Budapest, 1883. január 12.

A miniszter megbízásából:

Bedő Albert.

Körrendelet valamennyi erdőhatóságnak.

(Az államerdők pótkelzési kimutatásainak összeállítása ügyében.)

53.856. sz. Az államerdők pótkelzési kimutatásainak összeállításánál az alább részletesen megjelölt következő eljárás követendő:

1. A költségvetési év számadásának javára vagy terhére az utalványozás 15 hónapra, illetve a következő naptári év márczius hónapjának végéig terjedvén ki, a főkönyvek ezen hónap végével lezárandók és a költségvetési címek szerint („Államerdők“, „Beruházások“, „Nyugdijak“) a pótkelzési kimutatások összeállítandók.

2. A pótkelzési kimutatások a mellékelt minták szerint a bevételre és kiadásra nézve elkülönítve szerkesztendők, megjegyeztetvén, hogy azoknak mindenben, rovatonként és egészben tökéletesen egyezniök kell a lezárt főkönyvekkel. A pótkelzési kimutatás címlapjának az erdőhatóság és a számadási ág megnevezését, a költségvetési fejezetet és címet, végre a forgalmi megállapítást és az illető erdőszámvevőség aláírását kell tartalmaznia, ugyanott lévén a csatolandó mellékletek is részletezendők.

3. A rovatok hasábjába az államköltségvetésben foglalt rovatok az ottan kitett sorrendben irandók be és ezen rovatok a bevételnél ugyanannyi téritményi rovattal pótolandók a hány kiadási rovatra visszafizetések történtek; a kiadásnál az illetéktelenül bevételezett és visszafizetendő összegekre nézve azonban egy téritményi rovat nyitása elégséges.

Ezen hasádba továbbá felveendők az átfutók rovatai és az ingó és ingatlan államvagyon kimutatására szükséges rovatok.

4. A 2-ik hasádba a megelőző év végével hátralékban maradt kincstári követelések és tartozások változatlanul, azaz ugyanazon összegekkel vezetendők be, melyek a megelőző évi pótkelzési kimutatásban mint hátralékok fordultak elő.

5. A 3-ik hasádba azon változások veendők fel, melyeket a mult évi hátralékok évközben szenvedtek, és a hátraléki apadások vörös, a hátraléki szaporodások ellenben fekete ténával tüntetendők ki.

Ezen hátraléki apadások és szaporodások még egy külön kimutatásban tételenként indokolandók. Erre vonatkozólag különös figyelem fordítandó azon körülményre, hogy miután a mult éveket illető azon kiadások, melyek az illető folyó év márczius hónapjának végével még kiutalványozva, illetőleg a mult évi pótutalványozási jegyzékbe felvéve nem voltak, ezen hasádba nem tartoznak; ezen utólag utalványozott kiadások a folyó évi utalványozás hasábjában mutatandók ki, és a f. évi utalványozási jegyzékekbe a f. évi szolgálat terhére veendők föl.

6. A 4-ik hasáb a helyesbitett hátralékot foglalja magában.

7. Az 5-ik hasádba a f. évi utalványozás, illetőleg előírás vezetendő be, megjegyeztvén, hogy a pótkelzési kimutatás utalványozási

hasábjában kitüntetett összegeknek a m. kir. állami számvevősékekhez beküldött utalványozási jegyzékekben foglalt összegekkel mulhatlanul egyenlőknek kell lenniök, és hogy minden eltérés a jegyzet hasábjában indokolandó.

Mint hogy pedig a fizetési előlegek a m. évi 49.673. sz. rendelet értelmében az átfutók rovatán számolandók el, az előbbjelzett eltérés csak azon esetben lehetséges, ha a kiutalványozott, illetőleg előírt kiadás vagy bevétel már el lett számolva, és későbbben ezen kiadási vagy bevételi tétel egészben vagy csak részben a kincstárnak meg lenne térítendő, illetőleg az érdekelt félnek visszafizetendő.

Ilyen a folyó évi kiadásból eredő és a f. évi hitel javára azonnal megszüntetendő térítmények azon eredeti rovatok megjelölése mellett melyekből származnak bevételek és a f. évben helytelenül beszedett bevételek kiadásként előirandók a folyó utalványozás hasábjában. Miután pedig az ilyen tételek tulajdonképpen az átfutók természetével bírnak, azok a zárszámadásban compenzálandók és egyuttal a 11-ik hasáb alá is felveendők.

Ily esetben tehát a folyó utalványozás hasábjában kimutatott összeg csak akkor fog egyezni az utalványozási jegyzékkel, ha abból a 11-ik hasábban előtüntetett compenzálandó összegek levonatnak.

Ha pedig a megelőző években már elszámolt és többé meg nem szüntethető pénzkezelésből eredő térítményekről van szó, azok az illető rovat alatt mint hátraléki szaporodások irandók elő; az anyagkezelésből keletkező vagy oly térítmények, melyek nem kiadási kezelésből származnak, a bevételnél az 5-ik rovat alatt mint f. évi járandóság irandók elő.

8. A 6-ik hasáb az összes illetőséget, azaz a 4-ik és 5-ik hasáb eredményét foglalja magában.

9. A 7-ik, 8-ik és 9-ik hasáb az év folyama alatt felmerült pénzkezelést (lerovást) tartalmazza, melynek a főösszegre nézve a pótkézelési kimutatás czimlapján előtüntetendő forgalmi megállapítással tökéletesen egyenlőknek kell lennie.

10. A 10-ik hasádba a hátralék, azaz a 6-ik és 9-ik rovat alatt kimutatott összegek különbözete; a 11-ik hasádba pedig a 7. pont alatt említett compenzálandó összegek folyó járandósága vezetendő be, megjegyezvén, hogy a compenzálandó összegeknek úgy a bevételnél, mint akiadásnál egyenlőknek kell lenniök.

Az átfutó kezelésnél compenzálandó összegek nem fordulhatnak elő.

11. A megtérítendő előlegeknél a kiadás megelőzi a bevételt, és a kiadási rovat alatt csak azon előlegek irandók elő mint folyó járandóságok, melyek tetteleg kifizetve lettek; ezen rovat alatt tehát hátralék soha sem lehet.

A tetteg kifizetett előlegek bevételeire irandók elő olyképen, hogy — a folyó kiadási járandóság, a lerovás és a bevételi előírás — egy és ugyanazon összeget képezzen.

Ha pedig oly előlegek utalványoztatnának, melyek az év folyama alatt fel nem vétettek vagy különös okok miatt fel nem vehetők, azok csak a főkönyv szöveg hasábjában irandók elő, illetőleg tartandók nyilván mindaddig, míg az utalványozott összeg felvétetik és a folyó utalványozás hasábjába kitehető.

Az idegen pénzeknél azonban a bevétel megelőzi a kiadást, és ezek könyvelésénél megfordítva ugyanazon eljárás követendő, mint a megtérítendő előlegeknél.

Az átfutó kezelésnél tehát a pótkelési kimutatásban hátralékok csak a megtérítendő előlegek bevételi rovatán és az idegen pénzek kiadási rovatán lehetségesek.

12. Az ingó és ingatlan vagyon értékének kimutatásánál a következő eljárás követendő:

Az ingó államvagyon értéke a következő 3 csoportban mutandó ki:

a) természetmények (faanyagok, házilag termelt mész és téglák stb.);

b) üzemi anyagok és

c) leltári szerek és eszközök.

A természetményeknél csak az év elején és végén levő készletek kiállítási költsége veendő számba, nem pedig az árszabály szerinti eladási ár és az ekkép az év elején és végén megállapítandó értékek különbözete mint vagyonszaporodás, illetőleg apadás mutandó ki.

Az üzemi anyagok és leltári szerek s eszközöknél, valamint az ingatlan állambirtoknál azonban minden kiadás (előírási összeg), mely ingó vagy ingatlan vagyonszerzésből áll (vétélár, új építkezések költségei) mint vagyonszaporodás; ellenben minden bevétel (előírási összeg), mely az üzemi anyagok, leltári szerek és eszközök, valamint az ingatlan birtokeladásból foly be, továbbá a használat folytán elkopott, vagy részben, vagy egészben haszonvehetlenné vált tárgyak értéke, a körülmények szerint: részben, vagy egészben mint vagyonszaporodás mutandó és a jegyzetek hasábjában kellően részletezendő.

A téves érték kimutatások kiigazításánál és oly esetekben, a midőn a vagyont képező tárgyak vagy birtokok részben vagy egészben az egyik hatóságtól vagy hivaltaltól a másiknak adatnak át, a múlt év végével kimutatott vagyonértéknél bekövetkezett gyarapodás illetőleg apadás a kezdőleges vagyon értékének helyesbitésére szolgáló hasábjában teendő ki és a jegyzetek hasábjában kellően indokolandó.

Vagyonátruházásoknál egyébiránt még különös figyelem fordítandó arra, hogy a más hatóságoktól átvett, illetőleg azoknak átadott

vagyontárgyak értéke ugyanazon évben és ugyanazon összeggel hozasék szaporodásba, illetőleg apadásba, melylyel az átadó, illetőleg átvevő hatóság részéről értékesítettett.

13. A pótkezelési kimutatásokhoz következő mellékletek csatolandók:

a) az utolsó márcziás havi pótutalványozási jegyzék; melyben a számadási év folyama alatt utalványozott kiadások rovatonként sommásan előtünttetendők, ha pedig a főkönyvek lezárása alkalmával tapasztaltatnék, hogy az utalványozási vagy beszüntetési jegyzékből tévedésből az egyik vagy másik kiadási tétel kimaradt, vagy pedig más hiba fedeztetnék fel, a kiegyenlítés a pótkezelési kimutatáshoz csatolandó ezen utalványozási, illetőleg beszüntetési jegyzékben esz-közlendő olyképen, hogy a kimutatott végeredmény a compenzálandó összegek számba vétele mellett teljes összhangzásban legyen a fő-könyvekkel;

b) a hátralékok szaporodási és apadási kimutatása, melyben a szaporodásba és leírásba hozott összegek, hivatkozással az illető ren-deletre tüzetesen indokolandók; megjegyezvén, hogy azon hátralék, mely talán az egyik erdőhatóságtól a másikhoz lett átutalva, mind a két hatóságnál egy és ugyanazon évben tárgyalandó és utóbbinál nem mint folyó illetőség, hanem mint hátraléki szaporodás irandó elő.

A fizetési előlegek az illető tisztviselők áthelyezése alkalmával készpénzben lévén kiegyenlítendők, átutalás tárgyát nem képezhetik;

c) az átfutó hátralékok részletes kimutatása, melyben az év végével még vissza nem fizetett előlegek és a ki nem szolgáltatott idegen pénzek tételenként elősorolandók és azoknak természeti, keletkezési ideje, valamint a behajtásuk iránt tett intézkedések az észrevételek hasábjában megjegyzendők;

d) a rovatonkinti indokolás a költségvetéssel szemben, melyben a pótkezelési kimutatáshoz csatolt utolsó utalványozási jegyzékben befoglalt kiadások, illetőleg a költségvetési év javára előirt bevételek és az előirányzat között mutatkozó eltérések rovatonként tüzetesen indokolandók, mely indokolás az erdőhatóság főnöke által szerkesz-tendő

e) az ingó és ingatlan vagyon részletes kimutatása.

14. A pótkezelési kimutatások összes melléleteikkel együtt két példányban legkésőbb minden év május hó 1-éig a központi erdő-számvevőséghez beküldendők.

Budapest, 1883. január hó 2-án.

A miniszter megbizásából:

Bedő Albert.

Tárca: földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium.

Kezelési ág: Államerdők.

..... erdőhatóság.

Rendes bevételek: VIII. fejezet, 3. czim.

Pót-kezelési kimutatás

18..... évre.

A magy. kir. erdőszámvevőség

18..... évihón.

Látta:

N. N.

az erdőhatóság főnöke.

N. N.

Mellékletek:

A bevételi hátralékok szá-
porodási és apadási ki-
mutatása drb.

Átfutó „megtérítendő előle-
gek“ végleges hátralé-
kának részletes kimu-
tatása ”

Rovatonkénti indokolása a
költségvetéssel szemben . . . ”

Ingó és ingatlan államva-
gyon részletes kimuta-
tása ”

Összesen . . drb.

Összehasonlítása

az igazolt forgalmi és kimutatott kezelési
végeredményeknek az 18..... évben

	Bevétel			
	forgalmi megállapítási		pénzkezelési	
	kimutatás szerint			
Rendes be- vételek .	314.118	77	314.118	77

Tételszám	1.	2.	3.	4.
		Hátralék a mult év végével	Szaporo- dás vagy apadás	Helyesbített hátralék
	Bevétel.			
	a) Valódi.			
		arany, ezüst		
1	Főhasználat:			
	a) Tűzifa	15,260 50	*)1.050 10	14.210 40
	b) Épület- és műszerfa	5.000 .	.	5.000 .
	c) Fagyártmányok	215 25	51 40	266 65
	d) Faszén
2	Mellék-haszonvételek	10 50	.	10 50
3	Anyagok és termények
4	Leltári tárgyak
5	Téritmények	415 60	205 60	210 .
6	Egyéb bevételek	210 06	.	210 06
	Compenzálandó kiadási téritmé- nyek és pedig:			
7	Személyes járandóságokra	15 40	.	15 40
8	Utazási átalányokra
9	Egyéb utazási költségekre	30 06	.	30 06
10	Kezelési épületek fentartására	5 50	10 50	16 .
11	Adó és egyéb közköltségekre
12	Fagyártmányok előállítására	115 25	.	115 25
13	Erdőművelésre
14	Üzleti épületek és szállítási eszközökre	645 30	10 50	634 80
15	Egyéb előre nem látott üzleti költsé- gekre stb.	15 .	15 .
	Összeg	21.923 42	1.189 30	20.734 12
	b) Átfutó.			
1	Idegen pénzek **)
2	Megtéritendő előlegek	865 40	60 .	805 40
	Összeg	865 40	60 .	805 40
	Összes bevétel	22.788 82	1.249 30	21.539 52
	Leltár.			
1	Ingó államvagyon	8.506 40	.	8.506 40
2	Ingatlan államvagyon	2,260.500 .	5.000 8.000 .	2,263.500 .

Ész evételek. *) Ezen szedés a veresszinű számjelzést jelenti. A Szerk.

**) Ezen rovaton bevételi hátralék nem lehet.

5. Folyó előírás	6. Összes illetőség	L e r o v á s			10. Hátralék az 18. év végével	11. Compenzálandó összeg
		7. I-ső félévben	8. II-ik félévben	9. Együtt		

és folyó pénzürték

150.248 25	164.458 65	75.510 30	82.840 25	158.350 55	6.108 10	125 10
120.260 40	125.260 40	71.210 15	53.640 05	124.850 20	410 20	.
18.532 45	18.799 10	9.680 40	9.118 70	18.799 10	.	80 70
.
.	.	9 60	.	9 60	arany	.
225 14	235 64	230 20	.	230 20	5 44	.
.
52 20	52 20	.	52 20	52 20	.	.
115 40	325 40	50 .	105 40	155 40	170 .	.
1.025 17	1.235 23	807 35	310 11	1.117 46	117 77	44 40
.
310 25	325 65	210 30	115 35	325 65	.	310 25
200 .	200 .	.	200 .	200 .	.	200 .
115 40	145 46	30 06	105 .	135 06	10 40	115 40
560 75	576 75	365 15	210 30	575 45	1 30	560 75
325 20	325 20	325 20	.	325 20	.	325 20
860 23	975 50	405 60	415 30	820 90	154 60	860 25
500 .	500 .	500 .	.	500 .	.	500 .
1.015 40	1.650 20	945 30	650 10	1.595 40	54 80	1.015 40
5 .	20 .	15 .	5 .	20 .	.	5 .
.	.	9 60	.	9 60	arany	.
294.351 26	315.085 38	160.285 01	147.767 76	308.052 77	7.032 61	4.142 45
.
2.115 20	2.115 20	820 40	1.294 80	2.115 20	.	.
5.610 50	6.415 90	2.110 .	1.840 80	3.950 80	2.465 10	.
.
7.725 70	8.531 10	2.930 40	3.135 60	6.066 .	2.465 10	.
.	.	9 60	.	9 60	arany	.
302.076 96	323.616 48	163.215 41	150.908 36	314.118 77	9.497 71	4.142 45
.
815 .	9.321 40	.	.	52 20	9.269 20	.
2.700 .	2,266.200 .	.	.	2.000 .	2,264.200 .	.

➡ Az ezután következő kiadási kimutatás czimiratát l. a 72 lapon. ➡

Tételszám	1.	2.		3.	4.
	Kiadás.	Hátralék a múlt év végével		Szaporodás vagy apadás	Helyesbített hátralék
	a) <i>Valódi.</i>	arany, ezüst			
	Kezelési kiadások.				
1	Személyi járandóságok	525	.	.	525 .
2	Irodai átalányok	10	.	.	10 .
3	Egyéb irodai költségek	52	.	.	52 .
4	Utazási átalányok
5	Egyéb utazási költségek	86	15	.	86 15
6	Kezelési épületek fentartása	428	36	16 30	412 06
7	Jutalmak és segélyek
8	Egyéb előre nem látott költségek	1	26	1 26	.
	Összeg	1.102	77	17 56	1.085 21
	Közterhek.				
9	Adó és egyéb közköltségek	315	.	.	315 .
10	Egyházi és jótékony célok	25	.	.	25 .
	Összeg	340	.	.	340 .
	Üzleti költségek.				
11	Erdőrendezés
12	Tűzifa vágatás és szállítás	2.640	50	.	2.640 50
13	Épület és műszerfa vágatás és szállítás	17	.	.	17 .
14	Fagyártmányok előállítás	3.815	25	40 10	3.775 15
15	Faszétermelés és szállítás	2	.	.	2 .
16	Erdőművelés
17	Mellékhaszonvételek
18	Üzleti épületek és szállítási eszközök	2.642	25	80	2.562 25
19	Anyagok és termények vásárlása
20	Leltári tárgyak beszerzése
21	Egyéb előre nem látható költségek	40	.	.	40 .
22	Compenzálandó bevételi térítmények	140	60	520 14	660 74
	Összeg	9.297	60	400 04	9.697 64
	Együtt	10.740	37	382 48	11.122 85
	b) <i>Átfutó.</i>				
1	Megtérítendő előlegek *)
2	Idegen pénzek	125	40	.	125 40
	Összeg	125	40	.	125 40
	Összes kiadás	10.865	77	382 48	11.248 25

Észrevételek. Az utalványozási jegyzékben kimutatott 197.079 frt 01 kr,
és itt részletezett 201.221 „ 46 „

folyó utalványozás közötti különbözet 4.142 frt 45 kr,
a compenzálandó térítményekből eredt.

*) E rovaton kiadási hátralék nem lehet.

5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Folyó utal- ványozás	Összes illetőség	L e r o v á s			Hátralék az 18. . év végével	Compen- zálandó összeg
		I-ső félévben	II-ik félévben	Együtt		

és folyó pénzürték

40.250 66	40.775 66	19.226 45	20.936 80	40.163 25	612 41	310 25
580 .	590 .	300 .	285 .	585 .	5 .	. .
712 32	764 32	360 30	404 02	764 32
5.100 .	5.100 .	2.550 .	2.487 50	5.037 50	62 50	200 .
3.517 22	3.603 37	1.619 20	1.768 57	3.387 77	215 60	115 40
6.110 86	6.522 92	4.314 62	1.331 90	5.646 52	876 40	560 75
450 .	450 .	225 .	225 .	450
315 .	315 .	200 .	114 .	314 .	1 .	. .
57.036 06	58.121 27	28.795 57	27.522 79	56.348 36	1.772 91	1.186 40
20.501 40	20.816 40	10.250 .	10.566 40	20.816 40	. .	325 20
300 .	325 .	125 .	175 .	300 .	25 .	. .
20.801 40	21.141 40	10.375 .	10.741 40	21.116 40	25 .	325 20
2.540 .	2.540 .	1.815 50	724 50	2.540
75.210 25	77.850 75	40.615 40	35.394 21	76.009 61	1.841 14	. .
340 .	357 .	357 .	. .	357
30.241 15	34.016 30	20.230 10	10.840 20	31.070 30	2.946 .	860 25
. .	2 .	. .	2 .	2
3.000 .	3.000 .	1.600 .	1.400 .	3.000 .	. .	500 .
10.560 40	13.122 65	8.620 15	4.210 20	12.830 35	292 30	1.015 40
200 .	200 .	150 .	40 .	190 .	10 .	. .
815 .	815 .	560 .	255 .	815
227 .	267 .	161 .	104 25	265 25	175 .	5 .
250 20	910 94	750 40	150 20	900 60	10 34	250 20
123.384 .	133.081 64	74.859 55	53.120 56	127.980 11	5.101 53	2.630 85
201.221 46	212.344 31	114.030 12	91.414 75	205.444 87	6.899 44	4.142 45
5 610 50	5.610 50	3.205 50	2.405 .	5.610 50
2.115 20	2.240 60	1.050 40	1.000 20	2.050 60	190 .	. .
7.725 70	7.851 10	4.255 90	3.405 20	7.661 10	190 .	. .
208.947 16	220.195 41	118.286 02	94 819 95	213.105 97	7.089 44	4.142 45

Tárca: földmivvelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium.

Kezelési ág: Államerdők.

..... ordóhatóság.

Rendes kiadások: XVIII. fejezet, 5. czim.

Pót-kezelési kimutatás

18..... évre.

A magy. kir. erdőszámvevőség

18..... évi hó n.

Látta:

N. N.

N. N.

az erdőhatóság főnöke.

Melléletek:

Utalványozási és megszüntetési jegyzék drb.

Kiadási hátralékok szaporodási és apadási kimutatása ”

Átfutó „idegen pénzek“ végleges hátralékainak részletes kimutatása ”

Rovatonkénti indokolás a költségvetéssel szemben ”

Összesen . . . drb.

Összehasonlítása

az igazolt forgalmi és kimutatott kezelési végeredményeknek az 18..... évben

	K i a d á s			
	forgalmi megállapítási		pénzkezelési	
	kimutatás szerint			
Rendes kiadások .	213.105	97	213.105	97

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1882. évi deczember hóban.)

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Ágh Gyula, m. kir. erdő- gyakornok	16. ²²	Bereczky Sándor, kápt. főerdész	1
Aue József	1. ⁵⁶	Beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság	36. ⁰⁶
Apatini m. kir. erdőhi- vatal	25. ³¹	Bikkal Nándor, m. kir. erdőigazgató	1
Apatini erdőgondnokság	9. ⁰⁶	Bányászati és erdő- szeti akadémiai ifjusá- gi kör	8
Almásy Andor, m. kir. főerdőmester	1	Braun György, akad. hall- gató	8
Árvamegye közig. erd. bizottsága	4. ¹⁵	Bükkhely Antal, püsp. főerdőmester	7. ⁰⁶
Akantisz Rezső, közal. erdőmester	20	Boldis Manó, főpinczér	26. ⁵⁶
Gr. Bánffy Béla	10	Bereczky Gyula, m. k. erdőgyakornok	1
Brassói bánya és kohó részvény társulat	8. ¹⁶	Bertok Soma, erdész	1. ⁰⁶
Barlay Sándor, m. kir. főerdész	8. ¹⁶	Id. Csaszkóczky Mibály, m. k. erdőmester	10. ²²
Balogh Kálmán, m. kir. közal. erdőgyakornok	9	Csipkay János, m. kir. erdészjelölt	9
Bobok Tivadar, társ. erd. Gr. Batthyány Elemér, földbirtokos	1. ⁰⁵ 10	Czizer Károly, m. kir. erdész	2
Berghold Károly, kör- erdész	1	Csik Gyula, püsp. főerd.	7. ⁰⁶
Biczó János, erdőmester	8. ¹⁶	Coburg hercegi erdő- gondnokság Jolsván	8
Boeckói m. k. faraktár- gondnokság	4	Coppeld József	1. ⁵⁶
Belházy Emil, m. kir. főerdőfelügyelő	5	Czibulka Soma	7. ⁶²
Baudiss Ernő	8	Czieminszky Benő, m. kir. erdőbecslő	1. ⁰⁵
Batyka János, kir. al- erdőfelügyelő	1	Czeplédi közalap. fő- tiszttség	8
Bustyaházai m. kir. erdőhivatal	22. ⁵⁶	Coburg hercegi erdőhiv. Káposztafalva	10
Balás Pál, m. k. erdő- mester	17. ⁰⁶	Divald Béla, m. kir. er- dész	4. ¹⁶

	Befizetés.	frt.		Befizetés.	frt.
Dezső Zsigmond, városi erdész		8. ¹⁶	Fikker Béla, m. kir. erdömester		2
Dobos Elek, erdővéd		8. ¹⁶	Főerdőhivatal Ugodon		8
Duchek János		1. ⁵⁵	Főerdőhivatal Deveseren		8
Domokos Sándor		6	Figura József, vadász		2
Dávid Sándor, mérnök-segéd		1. ⁰⁶	Felsőbánya város		4
Dernyei Antal, kir. erdőfelügyelő		1	Friedrich Béla, kasznár		1. ⁰⁶
Dobsina város		8	Fugerth Károly, főerd.		1. ⁰⁶
Adelsheimi Dunst Károly, urad. erdész		1. ⁰⁶	Fuchs János, m. k. erd.		1
Dapsy Frigyes, m. kir. erdőgyakornok		1	Gungl János, m. k. közal. főerdész		8. ¹⁶
Özveggy Ernőffer Ignáczné		8	Gáspár Béla m. k. erd.		8
Herczeg Eszterházy Javak zárgondnoksága		7. ⁰⁶	Grill Károly, könyvkereskedő		21. ⁵⁰
Gr. Eszterházy Miklós Mór földbirtokos		8	Göttmann Venczel		1
Érdi ószeghi vinczellérképezde		8	Garlathy Kálmán, m. k. közp. erdőrendező		14
Ercsényi Béla, m. kir. erdőgyakornok		6. ¹¹	Gödöllői m. k. erdőhiv.		13. ⁵⁶
Egley Elek		1. ⁵⁶	Gesztes Lajos, püsp. erdőgyakornok		9
Füstös Kálmán, m. k. főerdész		8. ¹⁶	Grosz Áron		5
Földmívelési minisztérium kapusa		1. ⁵⁰	Győry Géza, érseki főerdész		1. ⁰⁶
Faller József, m. k. erd.		8. ¹⁶	Gács Károly, körerdesz		2. ⁵⁶
Forberger Pál, erdész-segéd		8. ¹⁶	Gombossy Ferencz, m. főerdész		12
Farkas Pál, erdömester		1	Hönsch Manó, m. k. erdőszámvivő		8. ¹⁶
Farkas Rezső, erdész		1. ⁰⁶	Halbauer István, m. kir. erdész		8. ¹⁶
Fugerth Károly, főerd.		1. ⁰⁶	Hanzély István, m. kir. erdőrendezősegéd		10
Firbasz Adolf		1. ⁵⁶	Havas Ágoston, m. kir. közal. erdőgyakornok		1
Özv. Füzy Dénesné		25	Hidvéghy Károly, kat. póterdőbecslő		13. ²⁰
Br. Feilitzsch Arthur, m. k. erdőgyakornok		1	Hoffmann Armin		8. ¹⁶
Gr. Festetich Taszilo jószágkormányosa		4	Hrebenda Pál, főerdész		1
Fekete Lajos, m. k. erdőtanácsos		2	Harczer János, m. kir. erdész		35. ²²
			Id. Hoffmann Sándor, m. k. főerdőtanácsos		7

	Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Hantos János, m. k. erdőtanácsos	16	Kustár István, érseki alerdész	9
Havas József, m. kir. közp. főerdész	9	Gr. Károlyi Alajos, földbirtokos	25
Hangay Géza, m. kir. közp. főerdész	1	Kubina András	1. ⁰⁶
Haynald Lajos	3	Koch Ede, erdőmester	1. ⁰⁶
Homolka Lajos, m. kir. erdész	8. ⁰⁶	Korény Gyula, erdőm.	2. ⁰⁶
Horacsek István, püsp. urad. erdész	5. ¹⁸	Kolozsvári m. k. erdőigazgatóság	37. ⁵⁶
Haliarszky Samu, jószágigazgató	1. ⁰⁶	Kabina János, kir. erdőfelügyelő	2. ⁰⁶
Horn József	1. ⁰⁶	Kecskemét város	1. ⁵⁰
Halácsy Kálmán	7. ⁶²	Knarr Lajos, m. kir. jószágigazgató. fogalm.	8
Harvich Ernő, számadó erdész	1. ⁰⁶	Krappe Frigyes, m. kir. erdészjelölt	1
Hómann Bálint, tiszt.	2. ⁵⁶	Kaufmann Albert, urad. erdőbíró	8
Horváth Sándor, m. kir. erdőmérnök	7. ⁸²	Krajcsovics Béla, m. k. erdőgyakornok	1. ⁰⁶
Hoffmann Zenó, erdőm. Özv. Jamblich Jánosné	4. ⁰⁶	Kovács József, uradalmi erdész	3. ⁰⁶
Imre Dénes, m. k. erd. Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos	7. ¹⁶	Klausz Endre	1. ⁵⁶
Ihrig Eberhard, uradalmi erdőmester	9	Kocsis Ferencz, erdész	2. ⁵⁶
Iváncsó Bertalan, m. k. erdőgyakornok	1	Kárász István, kat. erdőbecslő	3
Ihrig Vilmos, m. k. közalap. erdőmester	4	Kovács Géza, m. k. központi főerdész	1
Jákói Géza, ur. erdész	2. ⁵⁶	Kallivoda Hubert, m. k. közal. erdész	1. ⁰⁶
Jákó Jenő, egy éves önkéntes	1	Lemberger Manó, üzletvezető	8. ¹⁶
Kolba Samu	8	Lippai társaskör	2. ⁶⁷
Kézs márk y Sándor, püspöki erdész	5. ¹⁶	Lokcsánszky Flóris, urad. erdész	8. ¹⁶
Krajcsovics Béla, m. k. erdőgyakornok	8. ¹⁶	Lövendhal Ernő, üzletvezető	8
Keller Mihály, uradalmi erdész	8. ¹⁶	Lonkay Antal	1
Kovács Gyula, városi polgármester	1. ⁵⁰	Linszky Antal, erdőm.	1. ⁰⁶
	8. ¹⁶	Lenhard Antal és Szabó Tibor, akadém. hallgatók	14. ⁵⁶
		Lippai m. k. főerdőhiv.	67. ⁵⁶

	Befizetés.	frt.
Lavotha Albert, m. kir. erdőgyakornok	1.06	
Lugosi erdőigazgatóság	42.06	
Lővy Dávid	1.10	
Lauschmann István, erdész	1	
Liptóújvári főerdőhiv.	15.06	
Lator István, akadémiai hallgató	1	
Markos György	5.16	
Molnár Károly, erdész	8.16	
Ifj. Müller Rezső, urad. erdész	2	
Mixkovszky Károly, m. erdőgyakornok	1	
Meinhold Hubert, kat. erdőbecslő	8.16	
Br. Mednyánszky Dénes, földbirtokos	8	
Miksó Imre, okl. gazdász	9	
Masztics Gusztáv, m. k. erdész	9	
Mayer Gyula, urad. erdészesség	2.56	
M.-szigeti m. kir. erdőigazgatóság	205.56	
Meller Dávid és Hirsch cég	8	
Michlbach János, m. erdész	2.56	
M. kir. államvasutak pénzügyi szakosztálya	8	
M. kir. főbányahivatal Akna-Szlatinán	12	
Mentzl Gáspár	1.56	
Medgyesi József, főerd.	6.06	
Müller Rezső, erdész	1.06	
Novotny Károly, urad. erdész	8.16	
Nemes Gyula, m. kir. közal. erdész	17.28	
Nádassy Kálmán	10	
Noszlopy János	1.56	

	Befizetés.	frt.
Nitnausz Gyula, közal. erdész	2.56	
Nagybányai m. k. főerdőhivatal	30.06	
Nagy Antal, m. k. erdőgyakornok	1	
Nagy Sándor	3.75	
Orsovai m. kir. erdőhivatal	16.56	
Ónody István, erdész	1.56	
Szerémi hg Odescalchi Arthur	7	
Okolicsányi Lajos, erdészesség	1.06	
Párnai Attila	3.16	
Primási főerdőhivatal Börzsöny	24.55	
Pischl Vilmos, végz. akadémiai hallgató	5	
Palkovich Károly, főerd.	2.06	
Peltzman Adolf, körerd.	8	
Pleczman János, urad. főerdész	8.16	
Papp György, erdőőr	8.16	
Pitschmann Károly, erdész	8	
Pintér Ferencz, főkápt. erdész	6.16	
Perczel Mihály, m. kir. erdészjelölt	8.16	
Paulik Andor, urad. mérn.	1.56	
Potocsnik Konrád, végz. erdőakad. hallgató	2	
Perczel Lajos, földbirt.	8	
Pető Lajos, kir. alerdőfelügyelő	1	
Primási urad. főpénztár	8	
Pollák Ferencz, erdész	1	
Petzrik Antal, erdész	1	
Pauks László	1.56	
Preszler József, primási körerdész	1.06	
Pavlik József, főerdész	2.24	

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Papp Ferencz, erdész	2. ⁵⁶	Seeliger Károly, könyvkereskedő	10
Poldner Adolf, járási főerdész	—. ⁵⁰	Steindorfer József, m. k. erdész	8. ¹⁶
Pirkhoffer Endre	1. ⁵⁶	Szálka Albert, m. kir. erdőőr	8. ¹⁶
Br. Radvanszky Géza	10. ¹⁶	Sándor János, erdész	8
Rutska Tivadar, kir. főerdőfelügyelő	10	Tóthi Szabó Sándor, k. alerdőfelügyelő	4. ⁰⁶
Ritter Károly, m. k. erdőgyakornok	4	Simon Gyula, járási főerdész	4
Rónai Antal, m. kir. főerdőtanácsos	1	Siebel Mihály, erdész	8. ¹⁶
Rejtő Antal, m. k. erdőakadémiai tanársegéd	1. ⁰⁶	Szekeress István, pagonyerdész	1. ⁰⁶
Riedl Ödön, erdőmester	10. ⁰⁶	Tóthi Szabó Lajos, erdész	9
Rochlitz Nándor, m. k. erdész	8. ¹⁶	Szászsebesi m. k. erdőhivatal	21. ⁰⁶
Rosenthal H.	8	Szécsi Zsigmond, akadémiai tanár	1
Rottler József, járási főerdész	1. ⁵⁰	Schnell Pál	1. ⁵⁶
Roch Ferencz, körerdész	8	Simontornyai erdőfelügyelőség	8
Riesz László	1. ⁵⁶	Szigethy János, főerd.	3. ²¹
Rudnyánszky Pál, kat. erdőbecslő	2. ⁰⁶	Schréter Károly, urad. erdőfelügyelő	1
Rácz Vendel, körerdész	2. ⁰⁶	Szelényi Gusztáv	1. ⁵⁶
Rózsay Rezső, m. k. erdőrendező	7. ⁹⁵	Scultéty Nátán, m. kir. erdőmester	8. ⁵⁶
Roxer Vilmos, kat. erdőbecslőfelügyelő	9. ⁷⁵	Selmecezi kaszinó	8
Sághy Kálmán, k. alerdőfelügyelő	10. ⁴⁴	Sopron város	3
Schurina József, erd.	1	Sumjáczi Coburg hercegi erdőhivatal	1. ⁵⁶
Szóllósy János, kat. erdőbecslőbiztos	8. ¹⁶	Szajbély Norbert, m. k. erdész	3
Szimonek János, jószágfelügyelő	8. ¹⁶	Simon Vincze, prépost	3
Sziklay Lajos, m. kir. erdész	8. ¹⁶	Sipos Bertalan	1. ⁵⁶
Steinmann József, kat. erdőbecslő	20	Schmidt Ferencz, urad. erdőmester	2. ⁰⁶
Schroeder György, végz. erdőakad. hallgató	8. ¹⁶	Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő	11. ⁰⁶
Sárközi Miksa, járási főerdész	10	Soóvári m. kir. erdőhivatal	31. ⁵⁶

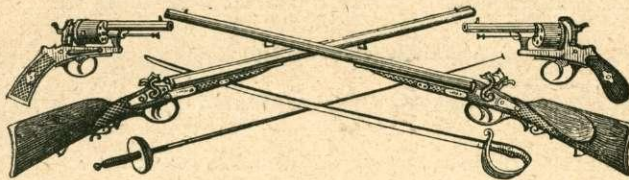
	Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Stanislaw Simon, m. k. főerdész	9.16	Vintilla György, erdőm.	8.16
Szkokán István, m. kir. főerdész	10.16	Velicska Lajos	5.16
Solti Arnold, erdőfelügyelő	8.16	Várjon Géza, m. k. közp. főerdőmester	1
Schudich Nándor	1.50	Vadászffy Jenő, m. kir. közal. faraktárgondnok	1.99
Salamon Lajos	1.50	Vertány Lajos, kat. erdőbecslő	1.06
Szantner Gyula	1.06	Vendler Nándor, urad. főerdész	9.16
Taferner István, m. k. erdész	13.72	Visnyovszky Antal, számtartó	2
Tellyesnitzky Nándor, m. k. erdész	8.16	V.-selyei közal. számtartóság	8
Tschuppik Róbert, urad. erdőmester	16.22	Vésey Ferencz, k. alerdőfelügyelő	6.70
Tisza László, földbirt.	24	Vasvár-szombathelyi székes káptalan	8
Tavi Gusztáv, m. kir. erdészjelölt	1	Velics Rezső, m. k. erd. Br. Vécsey József, földbirtokos	8
Törzs Kálmán, kir. alerdőfelügyelő	9	Véssey Mihály, földb.	8
Teschler János, főerd.	1.06	Vasvári erdőhivatal	3.06
Terbócs Bertalan, m. k. főerdész	2.56	Vadas Jenő, m. k. erd.	7.15
Tiller Mór és testv. katonai egyenruha szállító	8	Vuja Ph. D.	3.56
Tettyey Nándor, könyvkereskedő	4.50	Vadas Gyula, m. kir. erdész	9.50
Tisza Lajos, földbirtokos	1	Varga József, uradalmi erdész	2.06
Tindly József, erdőmest.	3.06	Br. Wodjaner Albert	10
Tomcsányi Gusztáv, m. k. erdész	11.67	Br. Wesselényi Miklós, földbirtokos	8
Uray Bódog, közal. erdőmester	8.16	Weigl Róbert, erdősegéd	4.56
Ujházy Dénes, közal. erdőmester	16	Wolfinaui Wolf Attila m. k. erdőgyakornok	5.55
Ungvári m. kir. főerdőhivatal	24.05	Zachar József, erdőbíró	1.06
Ujsághy Zsigmond, kat. erdőbecslési felügyelő	8	Zách János, főerdész	6.06
Ujlaky István, v. erdőmester	2	Zachár István	1.50
		Zsarnóczai erdőhivatal	22.56
		Ziegelhoffer Mihály, pagonyerdész	1.66

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1883. évi I. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Fontos utazóknak, vadászoknak tiszteteknek és másoknak.

Revolverk, fegyverek, vadászati eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPÓT

Raktár Bécs,
I. Kohlmarkt 8.

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállíttatnak.

Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Hirdetmény.

Mindennemű

erdőtiszt- és katonai egyenruha, vadász- és civilruha
legjutányosabb áruk mellett megrendelhető.

Rosenthal H.-nál

az arany sisakhoz.

A m. kir. vallás-, és közoktatási nagyméltóságú ministerium, közalapítványi erdőtiszték és erdőőrök egyenruha-szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizellatér, 1. szám.

Kincstári és uradalmi
erdőtisztek

részére akár teljes **egyenruhákat**, akár pedig egyes
darabokat, valamint az egyenruhához tartozó egyes
részeket csakis

valódi tartós minőségben szállítjótállás mellett

Tiller Mór és testvére

a m. kir. hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Szarvas- és Őzagancsok

vásárlásra kerestetnek.

Ajánlatok a szerkesztőséghez intézendők.

H i r d e t m é n y.

6. sz. Mely szerint ezennel közhirrre tétetik, miszerint: becsomagolva s az issaszegi vasuti állomáshoz szállítva 555.000 darab 2—3 éves feketefenyő csemete, ezrenként: 5 frton eladandó.

Az ebbeli megrendelések közvetlen a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál teendők meg.

(3)

Gödöllői m. kir. erdőhivatal.

Steiner és Hoffmann

bécs-ujhelyi (Wiener-Neustadt)

magpergető intézete és magkereskedése

figyelmébe ajánlja az erdőbirtokosoknak a következő erdősitési időszakra

frissen szedett

fenyőmag-készletét,

melyből az alább megjelölt csiraképeség biztosítása mellett
lehető jutányos áron kész megrendelőinek szolgálni.

Fekete fenyőből	(Pinus austriaca)	65—70 ⁰ / ₀	csiraképeség mellett.
Sima	„ (Pinus strobus)	65—70 ⁰ / ₀	„ „
Erdei	„ (Pinus sylvestris)	75—80 ⁰ / ₀	„ „
Lúcz	„ (Abies excelsa)	70—75 ⁰ / ₀	„ „
Vörös	„ (Larix europea)	35—40 ⁰ / ₀	„ „

Kívánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az intézet.

Több mázsa friss, csiraképes **lúczfenyőmag** és egynehány százezer 2—4 éves **lúcz-, fekete- és vörösfenyő csemete**, az árvai uradalom főerdőhivatalánál Árva-Váralján eladó.

P á l y á z a t o k.

84. szám. Biharmegye területén lévő több község erdőgazdasági üzemterveinek elkészítésére ezennel pályázat hirdettetik.

A községek erdeinek fekvése és kiterjedése, melyekre nézve üzemtervek készítendőek, a következő:

I. A bihari szakaszban 10 község, 680 hold, 227 □ öl kiterjedésű erdővel.

II. A szalárdi szakaszban 8 község, 650 hold, 1578 □ öl kiterjedésű erdővel.

III. m.-telegdi szakaszban 12 község, 2621 hold, 590 □ öl kiterjedésű erdővel.

IV. Élesdi szakaszban 14 község, 2812 hold, 404 □ öl kiterjedésű erdővel.

V. M.-kereszttesi szakaszban 1 község, 30 h. kiterjedésű erdővel.

VI. B.-ujfalui szakaszban 1 község, 60 hold, 30 □ öl kiterjedésű erdővel.

VII. Margittai szakaszban 9 község, 1022 hold, 554 □ öl kiterjedésű erdővel.

VIII. Micskei szakaszban 13 község, 1320 hold, 1263 □ öl kiterjedésű erdővel.

IX. Érmihályfalvai szakaszban 2 község, 282 hold, 686 □ öl kiterjedésű erdővel.

X. Szalontai szakaszban 2 község, 196 hold, 1561 □ öl kiterjedésű erdővel.

XI. Beéli szakaszban 30 község, 2530 hold, 1392 □ öl kiterjedésű erdővel.

XII. Tenkei szakaszban 5 község, 536 hold, 1032 □ öl kiterjedésű erdővel.

XIII. Vaskohi szakaszban 17 község, 2798 hold, 892 □ öl kiterjedésű erdővel.

XIV. Belényesi szakaszban 3 község, 415 hold, 354 □ öl kiterjedésű erdővel.

XV. M.-csékei szakaszban 13 község, 1285 hold, 1562 □ öl kiterjedésű erdővel.

XVI. Robogányi szakaszban 8 község, 893 hold, 920 □ öl kiterjedésű erdővel.

Az elősorolt valamennyi, esetleg az egy szakaszban fekvő erdőségek terveinek elkészítésére vonatkozó s pályázó szakképzettségét tanúsító eredeti okmányokkal, nemkülönb 10⁰/₁₀₀ óvadék összeggel felszerelt zárt ajánlatok, melyekben számokkal és betűvel kiteendő, hogy pályázó a kérdéses munkálatokat katasztrális holdanként milyen arón hajlandó elkészíteni és mennyi idő alatt befejezni, 1883. évi márczius 15-ig ezen bizottság elnökéhez, távollétében pedig annak jegyzőjéhez lesznek benyújtandók. (2)

Kelt Nagy-Váradon, Biharmegye közigazgatási erdészeti bizottságának 1883. évi január 8-án tartott rendkívüli üléséből.

Papp János,
jegyző.

Gállony Sámuel,
elnök.

7825. szám. Az alulírott szolgabírói járáshoz tartozó, alább megnevezett községek által szükségelt erdőgazdasági üzemtervek elkészítése czéljából ezennel zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Abaujszántó . . . 2474 hold,	Bodókováralja . . 168 hold,
E.-hörváthi . . . 328 „	Bodókőujfalu . . . 165 „
Komlóska . . . 159 „	Arka 140 „
Regéczi III. huto 136 „	Baskó 95 „
Alpár 763 „	Fony 313 „
Czekeháza . . . 27 „	Regeczke 94 „
Kér 61 „	Göncz 498 „
Sima 327 „	F.-Bánya 497 „

A versenyző szakképzettséget tanusító eredeti okmányokkal felszerelt zárt ajánlatok, melyekben számokkal és betűkkel kiteendő, hogy ajánlattevő a kérdéses munkálatokat kataszteri holdanként mely áron hajlandó elkészíteni, 1883. évi márcziushó 15-ik napjáig ezen szolgabírói hivatalnál benyújtandók.

Kelt Gönczön, 1883. évi januárhó 31-én.

Abauj-Tornamegye gönczi járás szolgabírói hivatala..

Vécsey,
szolgabíró.

Gyöngyös városánál az üresedésben lévő erdészi állás még eddig betöltve nem lévén, a város képviselő testületének folyó évi január 14-én 4/III. sz. alatt hozott határozata értelmében, az ezuttal elfogadott s az erdész teendőire nézve utasításul szolgáló szabályok alapján, ezen állásra, mely 600 frt évi fizetéssel, lakás és kerttel, 6 öl tűzifával beszállítva, 4 darab marha és 10 darab sertésre való legeltetési joggal, a befolyó ugynevezett talpaló pénz fele részének élvezetével és 12 frt irodaátalánnyal egybekötve van, újból pályázat hirdettetik; mi azon hozzáadással tétetik közzé, miként a pályázni kívánók erkölcsi magaviseletüket, és az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előírt minősítvényt igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb folyó évi február 25-ig Gyöngyös város polgármesteri hivatalához betérjesszék. — Gyöngyös, 1883. január 19-én.

Baltás Ferencz,
h. polgármester.

Mosonmegye törvényhatósága alá tartozó alább megnevezett erdőkre nézve, a nagymélt. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által 1880. évi 23.374. sz. alatt kiadott utasításhoz képest készítendő erdőgazdasági üzemterveknek legkésőbb az 1884. évi június hó 1-ig történendő elkészítése céljából zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

Azon erdők, melyekre nézve rendszeres gazdasági üzemtervek készítendőek, a következők:

1. Halászi község erdeje	113·6 holddal,
2. Magyar-Óvár község erdeje	514·4 ”
3. Sáson ” ”	45·6 ”
4. Rajka ” ” körülbelül	120·0 ”
5. Moson ” ”	50·5 ”
6. Kálnok ” ”	98·2 ”
7. Nezsider ” ”	85·5 ”
8. Zurány ” ”	38·9 ”
9. Szolnok ” ”	35·2 ”
10. A cs. és kir. katonai kincstárnak Bruck község határában fekvő erdeje	226·2 ”
11. Gróf Harrach féle hitbizományi uradalom Rohrau község határában fekvő erdeje	101·7 ”

Összesen 1429·8 kat. hold.

Azonkívül 22 községben fekvő, összesen mietegy 300 holdra menő kisebb községi, lelkészi és tanítói erdőkre nézve egyszerű leírások, térképek nélkül a fentebb idézett miniszteri utasítás utolsó szakaszának 1-ső pontja értelmében készítendőek.

A versenyző szakképzettségét igazoló, okmányokkal felszerelt zárt ajánlatok, melyekben számokkal és betűkkel kiteendő, hogy ajánlattevő a kérdéses munkálatokat és pedig külön a rendszeres gazdasági üzemterveket és külön az egyszerű leírásokat, kataszteri holdankint mely áron hajlandó elkészíteni, mai naptól számítandó két hónapon belül Moson megye közíg. erdészeti bizottságához czimezve és „ajánlat az üzemtervek készítésére“ felírással ellátva benyújtandók.

Megjegyeztetik, hogy a rendszeres üzemterv készíttetésére kötelezett fentebbi erdőbirtokosok közül többen a munkálatnál felhasználható és a vállalkozónak rendelkezésére bocsátandó kataszteri, vagy urbéri felméréssel rendelkeznek, minélfogva az ajánlatban a holdan-

kinti munkadíj, ugy a netalán szükségessé válható új felmérés eszköz-
lésének betudásával együtt, valamint a nélkül is kiteendő.

Munkadíj előlegek a teljesített munka arányában adhatók ugyan,
de a teljes munkadíj utolsó harmada csak az egyes munkálatok
jóvagyása után fog kiutalványoztatni.

M. Óvárott, 1882. évi december hó 27-én.

(2)

Phrászky Fábán,

alispán, Moson megye közig.
erdészeti bizottságának elnöke.

A méltóságos gr. Andrassy Dienes k. h. váralljai uradalmához tar-
tozó mintegy 16000 kat. holdnyi erdőség erdőgazdasági üzentervének
a nmltsgú m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium
23374./1880. sz. utasítása értelmében leendő elkészítésére ezennel
pályázat nyittatván, a versenyzők felhivatnak, hogy szakképzettségökről
szóló okmányokkal felszerelt zárt ajánlatukat, melyben számokkal és
betűkkel kiteendő: hogy a kérdéses munkálatot katasztrális holdanként
mily áron hajlandók elkészíteni, 1883. évi február hó 15-ik napjáig
alúírt erdőhivatalnál nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy a szükséges mérnöki eszközök, tagosítási
térképek és régi erdőüzentervek a vállalkozó rendelkezésére állandnak,
hogy bővebb felvilágosítás alúírtnál szerezhető és hogy az alkalma-
zásban lévő erdőszemélyzet, a mennyiben folyó teendői engedik, a vál-
lalkozónak segídeni fog.

Gr. Andrassy Dienes erdőhivatala Jólészen, (utolsó posta K. H.
Várallja) 1882. november 19-én.

(3)

Brecz Sándor,
urad. erdőmester.

Az árvai közbirtokossági uradalomnál megüresedett erdőmesteri
állomásra, a nagymélt. uradalmi főkormányzóságnak f. é. december hó
26-án kiadott rendelete következtében ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomással 1200 frt évi fizetés, 600 frt működési pótlék;
300 frtnyi ló tartási átalány (esetleg e helyett egypár uradalmi lónak
szabad használata); egy szolga tartása fejében 184 frt; továbbá sza-
bad lakás, 120 úrköbméter bükk hasábfá; 20 katastr. holdnyi föld-
illetmény és egy kert használatából álló járandóság van összekötve.
Más uradalmaknál szerzett nyugdíjigényeknek miként leendő kielégi-

tése, a szabad egyezkedésnek tartatik fenn. A kinevezendő egyén hivatalát legkésőbb 1883. évi októberhó 1. napján tartozik tényleg átvenni.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy sajátkezüleg irt kérvényeiket melyekben az erdészeti felsőbb államvizsga letétele, és a tettleges szolgálatban szerzett szakismeretek okmányilag kimutatandók, s a magyarnyelv teljes bírása, valamint a német- és tótnyelvben való jártasság is igazolandó, az alulírott jogigazgatóságnál legkésőbb márcziushó utolsó napjáig benyujtsák.

Árva-Váralján, 1882. deczember 31-én.

(3)

Az uradalmi jogigazgatóság.

5256. sz. Ezen erdőigazgatóságnál betöltendő raktártiszti, erdészjelölti, I. és II. osztályu erdőgyakornoki állomásra ezennel pályázat nyittatik.

A raktártiszti állomással 600 frt fizetés és egyéb állományszerű illetmények, mint nemkülönb a fizetés kétharmadával felérő biztosíték letételének kötelezettsége van összekötve, az erdészjelölti állomással 550 frt, az I. oszt. gyakornokival 480 frt, a II. oszt. gyakornokival pedig 360 frtnyi segélydíj van összekötve.

Pályázók felhivatnak, hogy képzettségüket igazoló-okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. é. februárhó 15-ig ide benyujtsák.

Beszterczebányáu, 1883. évi januárhó 1-én.

(2)

A kir. erdőigazgatóság.

Felső-Magyarország egyik nagyobb erdőuradalmában az ottani főerdésztől nyerendő élelmezés költségeinek megtérítése mellett egy erdőgyakornok felvétetik. Az illetőnek a német és magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes bírásán kívül az erdei és irodai munkálatokra is teljesen alkalmazhatónak kell lenni. Tíz havi kielégítő minőségű szolgálat után erdészsegédi minőségben végleges alkalmazás biztosittatik, mely állomással 10 frt havi fizetés és szabad ellátás van összekötve. Szépirással bírónak, rajzolásban jártasoknak és gyakorlott vadászoknak elsőbbség adatik. A szabályszerűen felszerelt és lehetőségig fényképpel ellátott folyamodványok a diós-jenői uradalmi erdőhivatalhoz (Nógrádmegye) intézendők.

Az uradalmi erdőhivatal nevében

Cziliak, főerdész.

496. szám. A bustyaházai m. kir. erdőhivatalnál egy I-ső oszt., illetőleg előléptetés esetében egy II-od oszt. erdősi állomás betöltendő lévén, annak betöltése iránt ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomással évi 700 frt, illetőleg 600 frt fizetés, szabad lak, vagy annak hiányában a tisztí fizetés 15 százalékának megfelelő lakpénz, 42 ürköbméter tűzifajárandóság, holdanként 5 frtjával megváltható 12 katastralis hold földilletmény, 350 frt lótartási és 20 frt irodai átalány, valamint a fizetés két harmadával felérő tisztí óvadék letételének kötelezettsége van összekötve.

Pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-czikk 36. §-ában feltételezett szakképzettségüket, továbbá a megyében dívó román és ruthen nyelvnek szóban, a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi márcziushó 15-éig nyujtsák be.

M.-Szigeten, 1883. január 29-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

5629. szám. A nagyméltóságu földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszteriumnak f. é. október 19-én 40.347. sz rendelete folytán ezennel közhirrre tétetik, miszerint a furdiai m. k. erdőgondnoksághoz tartozó zsuresti erdő I. tag 1. és 4-ik osztagában, a drinovai erdő IV. tag 3. 4. 10/1-ig 11. 12. és 16. osztagában, a szurduki erdő I. tag 2. osztagában, továbbá a furdiai erdő III. tag 1. 2. és 3-ik osztagában és végre a hauzesti erdő III. tag 7-ik osztagában tövön található vegyes (tölgy, cser és bükk) állabokból 657, a tiszta bükkösökből ellenben 200 holdnyi területen található mintegy 8980 tömörköbméter tölgy épületi és szerszámfa s 143.950 ürköbméterre becsült tűzifa tövön az erdőben, 1883. évi febrárhó 12-én délelőtti 10 órától kezdve az alulirt m. k. erdőigazgatóság irodájában tartandó írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos nyilvános árverés utján, felsőbb jóváhagyás fentartása mellett, áruba fog bocsátatni és pedig:

a) az I-ső osztályu tölgy, épületi és szerszámfa,
tömörméterenként 5 frt — kr,

b) a II-ik osztályu tölgy, épületi és szerszámfa, tömörméterenként	3 frt 80 kr,
c) a III-ik osztályu tölgy, vagy más fanemekből való épületfa tömörméterenként	2 „ 50 „
d) a bükk, cser és esetleg gyertyán hasábfa ürméterenként	— „ 60 „
e) a tölgy és más kemény fanemekből termelendő hasábfa ürméterenként	— „ 50 „
f) a kemény fanemekből termelendő dorongfa ürméterenként	— „ 35 „
g) a maradékfa ürméterenként	— „ 18 „

krnyi tőár, mint kikiáltási ár mellett hat (6) évi 1883. évi január 1-én kezdendő 1889. évi december 31-én végzendő kihazsnálási időtartamra.

A zárt írásbeli ajánlatok, melyekhez 2000 frtnyi bánatpénz csatolandó, ezen cím alatt „ajánlat a furdiai erdőkihazsnálási üzletre“ kellően lepecsételve, vevény mellett legkésőbb f. é. február 12-ig dél-előtti 10 óráig közvetlenül az alulirt m. k. erdőigazgatóságnál nyujtandók be, hol az ezen üzletre vonatkozó árverési és szerződési feltételek is betekintheők.

Az írásbeli ajánlatokban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak mindenben aláveti.

Az árverési versenyben a multra nézve hátralékban lévő régi bérlők vagy vállalkozók, továbbá csőd, gyámság, illetőleg gondnokság alatt lévők, vagy a kik nyereségvágýból eredő büntettért elítéltettek és végre kik a kincstárral szemben peres viszonyban állanak, részt nem vehetnek. — Utóajánlatok egyátalában el nem fogadtatnak. — Lugoson, 1883. évi január hó 2-án. *M. k. erdőigazgatóság.*

H i r d e t m é n y .

Az „Erdészeti Lapok“ 1867—1881-diki teljes évfolyamai s ezenkívül Grebe, Gayer, Judeich, Baur, Pfeil, Batzeburg és más nevezetesebb német írók munkáiból mintegy 50—60 kötet teljesen tiszta és jó állapotban méltányos áron megszerezhetők. Bővebb tudósítással az Országos Erdészeti-Egyesület titkári hivatala szolgál.